ಸಂಚಿಕೆ ೩

ಮಾರ್ಚಿ-ಏಪ್ರಿಲ್ 1987

ಸಂವಾದ

ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಲೇಖಕರು :

ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಸರ್ಕಾರಿ ಗೃಹ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರು–560001

ಟಿ. ಎಸ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, 73, 7ನೇ ಮೇನ್, ಸರಸ್ವತಿ ಪುರಂ ಮೈಸೂರು–1

ಡಾ|| ಶಂಬಾಜೋಷಿ, ಸಾಧನಕೇರಿ, ಧಾರವಾಡ

ಡಾ|| ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಬೊಮ್ಮನಕಟ್ಟೆ, ಭದ್ರಾವತಿ

ವಿ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ, 14 –ಎ, 15ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು–570014

ಎಚ್. ಡುಂಡಿರಾಜ್, ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಪಿ. ಬಿ. ನಂ. 64, ಉಡುಪಿ–576101. ದ. ಕ.

ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ, c/o ನಾಗಭೂಷಣ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಎಂ. ರಾಜು, c/o ಪಿ. ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಹೊಸಮನೆ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಪ್ರೊ. ಪಾಂಡುರಂಗ ಉಡುಪ, ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಡಿ. ವಿ. ಎಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಸಂವಾದ-೩

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು

ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ

ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ

Printed Published and Edited for Samvada Prakashana
Malladihalli post Chitradurga Dist. 577 531.

Printed at :
Mubeen Printers
Khadikendra Road, Malladihalli
Chitradurga Dist. 577 531.

ರಿಕ್ಯೂನ ಕೊನೆಯ ಟೀ ಸಮಾರಂಭ

○ ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ

ರಿಕ್ಯೂ ಜಪಾನಿನ ಝೆನ್ ಗುರು. ಟೀ ಸಮಾರಂಭದ ಪ್ರವೀಣ. ಹಿದಯೋಷಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಿಕ್ಯೂನ ಶಿಷ್ಯ. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಗೊಂದಲಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಫಿತೂರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ಶಂಕೆ ಮೂಡಿ ಹಿದಯೋಷಿ ರಿಕ್ಯೂಗೆ ಗೌರವಾರ್ಹ ಮರಣ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರ ಪ್ರಕಾರ ರಿಕ್ಯೂ ಹರಾಕಿರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಿಕ್ಯೂ ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಟೀ ಸಮಾರಂಭ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯುಗದ ಹಾಗೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕ್ಷಣ.
ಚೆರ್ರಿ ತೋಟದ ಗಾಳಿ
ತರುತ್ತದೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಉರುಳಿ ಹೋದ ವಸಂತಗಳ ಗಂಧ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡು

ಟೀ ಕೋಣೆ ನಡುವೆ
ಅಂಗೈಯಗಲ ಹಳದಿ ಅರಳಿರುವ ಹೂದಾನಿ–
ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಆದರ ನೂರಾರು ಸೋದರರು !

ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ
ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ
ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ
ಈ ಕೋಣೆಗೆ, ಟೀ ಪಾತ್ರೆಗೆ

ಕುದಿ ಬಂದ ನೀರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸಿತು ರಿಕ್ಯೊಗೆ
ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ ವಸಂತಗಳೆ
ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ ವಸಂತಗಳೆ
ಮಂಜಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ

ಒಲೆಯ ಮಂದ ಬೆಳಕು
ಉರಿದು ಇತರ ಗೆಳೆಯರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ
ನೆನಪು ಬಂತು ಮತ್ತೆ :
ಸಾಯಬೇಕು ರಿಕ್ಯೊ–ಇವತ್ತೇ
ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ;
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಜ್ಞೆ

ಸುರಿದುಕೊಂಡರು ಟೀಯನ್ನು
ಖಾಲಿ ಬಟ್ಟಲುಗಳೊಳಗೆ
ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು.
ಒಂದೊಂದು ಗುಟುಕು ಟೀಯಲ್ಲಿ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಕಲ್ಪಗಳು

ಆಮೇಲೆ
ಒಂದೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲು ಒಂದೊಂದು ಖಾಲಿ ಬಟ್ಟಲು
ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು–
ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ರಿಕ್ಯೊ ತನ್ನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ
"ಕುಡಿಯದಿರಲಿ ಯಾರೂ ಈ ಪಾಪಿಷ್ಟ ಬಟ್ಟಲಿಂದ"

ಆಮೇಲೆ
ಎಲ್ಲ ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ;
ಕತ್ತಿ, ಕತ್ತಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳು

ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತ
ಕೋಟಿ ಬುದ್ಧರು ಕಲ್ಪಗಳು

ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ ಕತ್ತಿ ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ
ರಕ್ತ ಚೆರ‍್ರಿಯ ಹಾಗೆ

ಶಂಸ್ ತಬ್ರೀಜ಼್

೧

ಶಂಸ್ ತಬ್ರೀಜ಼್ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸೂಫಿ ಕವಿ. ರೂಮಿಯ ಗುರು-ಪ್ರಿಯತಮ. ರೂಮಿಯಂತಹ ಘನತೆವೆತ್ತ ಮೌಲಾನಾ ಅರೆ-ಹುಚ್ಚ ಶಂಸ್‌ನ ಬೆನ್ನುಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರೂಮಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕುಪಿತರಾಗಿ ಶಂಸ್‌ನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಅವನನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದರು. ಆಗ ರೂಮಿ ಅವನ ಸುಲಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕೊರಳ ಹಾರವಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಶಂಸ್ ಕುರಿತು ಕವಿತೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಈ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ತುರ್ಕಿಸ್ಥಾನ ಆಗ ಮಂಗೋಲರ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಗುಲಾಬಿ ವನಗಳೆಲ್ಲ ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗಳಾಗಿವೆ ಇಂದು
ಮಧುಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರೇಮಿ ವಧೆಯಾದ ಇಂದು
ಉಳಿದ ಯಾವ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ತೋಟದ ಯಾವ ಗೊಂಚಲನ್ನೇ ಹಿಂಡು
ರಸವಿಲ್ಲ
ರಕ್ತ ಬರೀ ರಕ್ತ
ಶಂಸ್ ತಬ್ರೀಜ಼್ ನಿನ್ನ ರಕ್ತ

ಹೇಳು ಸಾತಿ ಹೇಳು
ಯಾವ ಕಡೆಗಿದೆ ಮಕ್ಕಾದ ರಸ್ತೆ
ಎಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿದೆ ಜಂಜಂನ ಜೀವ ಜಲ

ಕಾಬಾ ಕಳುವಾದ ಹಾಗೆ
ಖುರಾನು ಕುಪ್ಪ ಹಿಡಿದ ನೆಲದಿಂದ ಸೀದಾ ಹೊರಟಂತೆ
ಕನಸೋ ನನಸೋ
ಕೋನ್ಯಾದ ತುಂಬಾ........

ಕಾಡಿಂದ ಸಿಂಹಗಳ ಫವುಜು
ನಾಡುನಗರಗಳೆಲ್ಲಾ
ಬರೀ ಮೂಳೆರಾಶಿ
ಬರೀ ಹೆಣಗಳ ನಾತ

ಅಲ್ಲಾ ಹೋ ಅಕ್ಬರ್... ....
ನಾವೇನು ನಿನ್ನ ಚದುರಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಳಗಳು
ನಾವೇನು ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕೊಳಲು
ನಾವೇನು ನಿನ್ನ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಕಡೆ
ಪಟ ಪಟ ಬಡಿವ ಬಾವುಟಗಳು

ಹೇಳು ಎಲ್ಲಿದೆ ಕತ್ತಿ
ಮುಸ್ತಫಾ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಂತಿಯ ಕತ್ತಿ.
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತಾಯ ಮೊಲೆ ಕಡಿದು
ಮತ್ತೊಂದು ಕೂಸನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮಂಗೋಲ ರಾಕ್ಷಸರ ನಾಡಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಮಾಜನ್ನು ಬಂಧುಗಳೆ
ಎಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು
ಎಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹಾಕಿದರು ಅವನ ಕಣ್ಣ ಕದಿರರನ್ನು
ಕವಿತೆ ಜೇನಿಕ್ಕಿದ್ದ ಹೃದಯ ಕುಂಭವನ್ನು

ರೂಮಿ ಹುಚ್ಚ ಅನ್ನುವ ಜಗವೇ
ನಿನ್ನ ಪಾಲಿನ ನರಕ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ
ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಸ್ವರ್ಗ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ

ಆ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಇತ್ತು ಶಂಸ್‌ನ ಕಣ್ಣಂಚಲ್ಲಿ
ಅವನೇ ಗಂಡ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ
ಅವನೇ ಕೂಸಾಗಿ ತುಟಿ ಇಕ್ಕಿದ್ದ ನನ್ನೆದೆ ಹಾಲಿಗೆ
ಅವನೇ ನನ್ನ ಕನಸಿನ ನಾಲಗೆ
ಮಕ್ಕಾ ಇತ್ತು ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ
ಮದೀನಾ ಅವನ ಬದಿಯಲ್ಲೇ
ಮುಸ್ತಫಾ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲೇ

ಎಲ್ಲಿತ್ತು ಲಿಂಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ
ಎಲ್ಲಿತ್ತು ಅಂಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ

ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವವರಿಗೆ
ತಿಳಿನೀರು ಬುಗ್ಗೆ ತೋರುವ ಖಿಜಿರ್
ಎಲ್ಲಿದೆ ಹೇಳು
ಎಲ್ಲಿದೆ ತೋರು

ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ವನ ನೆಡುವ
ವಧಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಧುಶಾಲೆ ಆಗಿಸುವ
ರಕ್ತವನ್ನೇ ರಸವಾಗಿಸುವ
ನನ್ನ ಮೂಳೆಗಳ ರಸವಾಗಿಸುವ
ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರ ಶಂಸ್‌ನ
ಮಾಂಸದ ತುಕಡ

ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬನ್ನಿ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ದರವೇಶಿ ಬಾಂಧವರೆ
ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಮಾಂಸ
ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಮಧು

ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಕವಿತೆ

೩

ನೀನು ತಿರುಗಿ ಬರುವೆ ಅಂತ
ಕರಗದೆ ಕಾಯುತ್ತವೆ ಈ ನೂರು ಮಂಜಿನ ಬೆಟ್ಟ
ಅಲ್ಲಿ ಕೊರೆವ ಗವಿ ಕತ್ತಲಿನಲಿ
ಅರಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ ನೀಲಿ ಮಂಜು ತಾವರೆ

ಕೈಯ ಕೊಳ್ಳಿ ಮಾಡಿ
ಜೀವದೆಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿ ದೀಪಗಳನು
ಉರಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ
ನಿನ್ನ ಬರವಿನ ಹಗಲು ಇರುಳಿನ
ಗೆಜ್ಜೆಯುಲಿವಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನಿಕ್ಕುತ್ತ
ಹೊಟ್ಟೆ ಎದೆಗಳ ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುತ
ಪಾತಾಳ ಮೆಟ್ಟಿ
ಗೌರಿಶಂಕರ ನೆತ್ತಿ ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ
ಆಗಸದ ಭಿತ್ತಿ ಹರಿಯುವ ಹಾಗೆ
ನೆಗೆನೆಗೆದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಬೆವಬೆವೆತು
ದಣಿದುರುಳಿ ಮತ್ತೆದ್ದು
ಕುಣಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ
ಈ ನಂದಿ ಆ ಭೃಂಗಿ
ಭೂತಗಣಗಳ ಮಧ್ಯ

ದೇವಪುತ್ರಿಗೂ ಆ ಜೀವ ತಿರುಕನಿಗೂ
ಯಾವ ಯಾತರ ನಂಟು
ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಹೊರಡು
ಕಟ್ಟಿಕೊ ನೆನಪಿನ ಗಂಟು
ಮುತ್ತುಗಳ ಸರನತ್ತು ಬೆಂಡೋಲೆ

ಅಪ್ಪುಗೆ ಸೋಕುಗಳ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ
ಕಟ್ಟಿಕೊ ಕಟ್ಟಿಕೊ ನೆನಪಿನ ಗಂಟು

ಒಡಲು ಸುಡುಗಾಡಲ್ಲಿ
ಎಲುಬಿನ ಚೂರು ಕರುಕು ಬಾಡು
ಬಿಸುಟ ವಿಮಾನಗಳ
ನಡುವೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಂಟಿ
ಪಕ್ಕ ಈ ಮುದಿಯೆತ್ತು

ನೀ ಬರುವೆ ಬರುವೆ ಎಂಬ ಕನಸಿನ
ಇರುವೆ ಕಚ್ಚಿದರೂ
ಮರೆತು ಒರಗಿರುವ ಭೂತಗಣಗಳ
ನಡುವೆ

ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿವನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಶವವಾಗಿ
ಬತ್ತುವಳು ಗಂಗೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಕಂದುವನು ಚಂದ್ರ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ಎದೆಗೊರಗಿ ಹಗಲುಗನಸುತ್ತಿದ್ದ
ನಿನ್ನ ಹೆರಳುಗಳ ಕಪ್ಪು ಹೊಳಪಲ್ಲಿ
ಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿದ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳ ಬಿಲ್ಲು
ಒಡೆದು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು
ಎಷ್ಟು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಲೋಕಗಳು

ಭೂತಗಳ ಬೂದಿಬುಡುಕನ
ಬುಡುಬುಡುಕೆಯುವನ
ಸುಡುಗಾಡು ಮೈಯಲ್ಲಿ

ಹೋಗು ದಕ್ಷನ ಮಗಳೆ
ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ಜ್ವಾಲೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ
ಮೂಲೋಕಗಳ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ
ಮರೆತ ವಿಲಯದ ಧೂಮಮಾಲೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ
ಬಾರೆ ಸತಿ ಬಾಯೆಂದು
ಪತಿಯಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಸತಿಯೆಂದು

ಕ್ಷಾಮಡಾಮರ ಡಮರು ತೊಗಲು ಹರಿಯುವ ಹಾಗೆ
ಕ್ರೂರ ಕರ್ಕಶ ಮೊರೆತ ಹಾಡು ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ಅಸುರರೇ ಸುರರಾಗಿ ಸುರರೆ ಅಸುರರ ಹಾಗೆ
ಕೇಕೆ ಕೇಳಿ ನಡುವೆ
ಮಂತ್ರ ಘೋಷಣೆ ನಡುವೆ
ನರರ ವರಕಿಗರ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆ ನಡುವೆ

ನೀ ಹೋಗಿ
ಶಿವನೆಲ್ಲಿ ಭವನೆಲ್ಲಿ
ಅಂತ ಬಿದ್ದಾಗ ಉರಿಯಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಬೂದಿ
ಸುರಭೂಜಧೇನುಗಳು-ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳು

ಕೇಕೆ ಕೇಳಿರಿ ನಡುವೆ
ಮಂತ್ರ ಘೋಷಣೆ ನಡುವೆ
ವರವರಗುಟ್ಟಿ ನರಕ ನನ್ನೊಳಗೆ
ನಾನು ನರಕಗಳೊಳಗೆ
ಒಡಲು ಸುಡುಗಾಡೊಳಗೆ
ಎಲುಬು ತುಣುಕುಗಳೊಳಗೆ
ಜೀವ ಸಂಚಾರಗಳು

ಹುಳುಗಳೂ ಫಣಿಯಾಗಿ
ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ
ಒಲಿದು ನೋವು ಪುಂಗಿಗೆ
ಅಚರವೂ ಚರವಾಗಿ
ಸಿಡಿಲು ಡಮರುಗ ಅಗೋ
ನರರೂಪಿ ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿ ಸಂಚಯು ಇಗೋ

ಕಡಲೆಲ್ಲ ಬಡಬಾನಲದ ತವರಿನ್ನು
ಇನ್ನು ರಕ್ತದ ವರ್ಷಾ ಕಾಲ
ಮಲಯ ಮಾರುತ ಇನ್ನು
ಪ್ರಲಯ ಜಂಝಾವಾತ

ಇನ್ನು ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ

ಅಗೋ ಬಂದ
ಇಗೋ ನಿಂದ
ಭೂತಗಣಗಳ ನಾಥ
ವೀರಭದ್ರ
ಅಹಹಾ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ

ದೇವಿಯರ ಅಳಲು ಮುಟ್ಟಿದರು ನಭವನ್ನು
ಕಿವುಡಾಗಿ ಕುರುಡಾಗಿ ಕಡಿಯುವವನು
ದೇವದೇವರ ರುಂಡ
ಕೆಡಹುವವನು ಸ್ವರ್ಗ ವೈಭವ ಸ್ಥಂಭ

ಕೇಕೆಕೇಳಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮಂತ್ರಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ

ಅವನಿಕಾಂತನೆ ಅವನೆ ಬೇಕೆಂದು ಎಂದು
ಭವಭವದಿ ಜಿಂದು
ಮತ್ತೆ ನೀನು ಹುಟ್ಟುವುದು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮಗಳಾಗಿ
ಘಟ್ಟಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
ಬಯಲು ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕಾಡುಗಳ ಒಡನಾಡಿ ಬಾನಾಡಿ
ಕೋಗಿಲೆ ಗಿಳಿಯು ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಿ
ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಗಳ ಜೊತೆ ಆಟಗಳಾಡಿ
ಬೆಳಕು ಬೇಡರ ರಸಸಿದ್ಧಯೋಗಿಗಳ
ಜೊತೆ ಜೊತೆ ಅಲೆದಾಡಿ
ಹೊಸಜಗದ ಕಡಲ ಕರೆ
ನದಿ ತೀರಗಳ ಪಕ್ಕ
ಹಸುರಾದ ನಗರಗಳ ಪಕ್ಕ
ಹಸಿವಿರದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಅರಸಿ ಅರಸುತ ಬರುವೆ

ಕೋಟಿ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ

ಕೋಟಿ ಕೊರಳುಗಳಲ್ಲಿ
ಬೆಳದಿಂಗಳೆ ಬಿಸಿಲೆ
ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಮಾಮರವೆ
ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ಹಾದಿ
ನಾ ತೊರೆದು ಬಂದ ಭವಹರನ ಭವನಕ್ಕೆ
ಕಾದಿರುವೆ ಕಾದಲೆ ನಾನು ನಿನಗೆಂದು
ಮರುಭೂಮಿ ಹಿಮರಾಶಿ ಸುಡುಗಾಡುಗಳ ಜೊತೆಗೆ
ಕೋಟಿ ಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ
ಯೋಗ ಮುದ್ರೆ ತಳೆದು

ದೇವ ಮಾನವನಾದ ಆ ಯುಗದ ಮೊದಲು
ನೀನು ನನ್ನ ಇಹಗಳ ಒಡತಿ
ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಹಗಳ ಒಡೆಯ

ಬೆಸೆದು ಅರೆಚಣ
ಬಿರಿಸಿ ಮರುಚಣ ಬಿಡಿಸುವ
ಅಪ್ಪುಗೆ ಸಿಡಿಮುತ್ತೆ
ಈ ಕ್ಷಣವೆ
ನಮಗೆಲ್ಲ

ತೀಡಿಕೊ ಮುಂಗುರುಳು
ಹೋಗು ಹೋಗಿ ಬಾ
ದಕ್ಷನ ಮಗಳೆ

“ನಾಗಾರ್ಜುನನೇಕೆ ತಲೆಯ ಕಡಿದುಕೊಂಡು”

— ಅಲ್ಲಮ

೪

(ನಾಗಾರ್ಜುನ ೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಾಯಾನ ದಾರ್ಶನಿಕ, ಅನುಭಾವಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ರಸಸಿದ್ಧ, ತಾರ್ಕಜ್ಞ, ವಿಜ್ಞಾನಿ. ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದವನು. ಶಾತಕರ್ಣಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಾಣಕ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನು ಟೀಕಿಸಿ ಪತ್ರ ಬರೆದವನು. ತನ್ನ ರಸಸಿದ್ಧ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸುವರ್ಣಕಾಯುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ೨೦೦ ವರ್ಷ ಬಾಳಿದ ತನ್ನ ಕಾಲದ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಆರ್ಯದೇವನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡ.)

“ನಾಗಾರ್ಜುನ”

೧ ಬುದ್ಧ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಭವದ ಚಿಪ್ಪೊಡೆದು
ದಿವದ ಗಡಿ ದಾಟಿ
ಬರದೆ ಹೋಗದೆ ಹೋದ
ಸಿದ್ಧರೆ
ಬುದ್ಧರೆ

ಕರೆದರೂ ಕೇಳಿಸದ ನದಿ ದಂಡೆ ಆಚೆ
ಬೋಧಿ ಫಲ ತರಿದುಂಡು
ಫಲದಾಸೆ ನೀಗಿ

ಯಾರು ಕೂಗಿದರೆಂದು
ಯಾರು ಕೊರಗಿದರೆಂದು
ಮರುಗಿ ಮರಳಿದವರೆ
ಮರಳ ಕಣದ ಹಾಗೆ ಗಣತಿ ಮೀರಿದ
ಬೋಧಿಸತ್ವರೆ
ಭವಂತರೆ

ಆ ದಂಡೆ ಈ ದಂಡೆ
ನಡುವೆ
ಎಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆ ?

೨ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಶಂಕೆ

ಹೊಳೆ ಬಿಸಿಲು ಹೊನ್ನ ಕಳಶಗಳು
ಬಿಳಿಮುತ್ತು ಹವಳ ನೀಲಮಣಿ ಪಚ್ಚೆ
ಹೊರೆತರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಗಾಡಿಗಳು
ಕಡಲಾಚೆ ನಾಡುಗಳ ಖ್ಯಾತಿ ಕೆಣಕುವ
ಹರಿತುರುಗ ಸೇನೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಗಳು
ವಿಶಾಲ ಮಂದಿರ ವಿಹಾರಗಳು
ಸಂಗೀತ ನಾಟ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು
ತರ್ಕ ತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸನ
ಸಾರ ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿ
ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಗ್ರಂಥರಾಶಿ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯಾಕೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು
ಯಾಕೆ ಹಸಿವು
ಯಾಕೆ ನೋವು
ಪಥಪಥದ ಮಧ್ಯ ಪಥಭ್ರಾಂತ
ಕಾಡುಕತ್ತಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ
ಕುರಿತು ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿ
ಎದೆಎದೆಗೂಡಲಿ ಸಿಂಹ ಶಿಬಿರ

ಗುಳ್ಳೆನರಿಗಳ ನ್ಯಾಯ
ಬುದ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಕನ ಧ್ಯಾನ

೩ ಶಾತಕರ್ಣಿಗೆ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಪತ್ರ

ಶಾತಕರ್ಣಿ
ಶಾತವಾಹನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತ
ಶತ್ರುದಮನ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತ
ಗೋದಾವರಿ ನೀರು
ದಕ್ಷಿಣ ಜಲಧಿ
ಶ್ರೀಗಿರಿ ಸಂಪತ್ತು
ಸ್ವಂತ ಸ್ವತ್ತೆಂದು ಸ್ವಾಯತ್ತೆ ಪಡೆದವನೆ
ಇಷ್ಟಾದರೂ ಹೇಳು
ಬಕ ಎಂದು ಯೋಗಿಯಾದೀತು
ನಿನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ ಯಾವಾಗ ಕವಿಯಾದೀತು
ಅದನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕಲೆಂದೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ ಬೆಕ್ಕು
ಯಾರನ್ನು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಕಾದಿತ್ತು
ಹೆಮ್ಮೀನು ಕಿರು ಮೀನ ನುಂಗಿ
ಮೊಸಳೆ ಹೆಮ್ಮೀನ ನುಂಗಿ
ತಿಮಿಂಗಿಲ ಮೊಸಳೆಯ ನುಂಗಿ
ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮತ್ಸ್ಯ ನೀತಿ ಕಡಲು
ಎಂದು ನೆಲವಾದೀತು
ಸುಖದ ನೆಲೆಯಾದೀತು

ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಒಬ್ಬನ್ನ ಕೊಂದವನ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೊಲ್ಲುವ
ನೀತಿಯ ಗಲ್ಲುಗಂಬಗಳ
ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರ ಕಾರಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ
ಕರುಣೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತು

ಯಾಕೆ ಅಲಕಾವತಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ
ಯಾಕೆ ನಂದನಗಳಲ್ಲಿ
ಏಡತೆಗಳ ಹಿಂಡು ಗುಣಿತ

೪ ಮತ್ತೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ
ಬರೀ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ
ಅಥವಾ ಕೀಟ
ನೊಂದೀತು ಎಂದು
ಅರೆಗಣ್ಣು ತೆರೆದು ಪೊರೆವ ಕಟಾಕ್ಷದ
ಅವಲೋಕಿತೇಶ್ವರರೆ

ಕಾಡು ಹುಲಿಗೂ ತಾಯ ಮೊಲೆಯಾಗಿ ಮೂಡುವರೆ
ಕಾಡು ಸಿಂಹದ ಕೇಸರಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ
ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಪೊರೆಯುವವರೆ
ಸುಡುಗಾಡು ಮೌನದ ನಡುವೆ
ಸುಳಿಗಾಳಿಯಾದವರೆ
ಜೀವ ನೋವಿಗೆ ಸಾವೆಂಬ ಮದ್ದು
ಸಾವೆಂಬ ಮದ್ದೊಳಗೆ ನಿರ್ವಾಣವಿದ್ದು
ಜೀವಿಗಳ ಬಾಯೊಳಗೆ
ಬೇಡ ಬೇಡ ಅಂದರೂ ತುರುಕುವವರೆ

ಪುಣ್ಣಾಕಾಯುವ ಹೊನ್ನು ಗಣಿಯಾಗಿಸಿದ
ರಸಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತರೆ
ನಾನಾ ವಾದ ವಿವಾದ ಪ್ರತಿವಾದಗಳ
ಕುರುಡಾನೆ ಕುಂಭಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅಂಕುಶ ಚುಚ್ಚುವವರೆ

ನಿರ್ಜೀವಕ್ಕೂ ಜೀವ ಉಸುರಿ
ಹೃದಯಗಳ ಎಡೆಬಿಡದ ಡವಡವ ಕೇಳಿ ಬಂದ
ಮಹಾಕರುಣೆ ಮಹಾಯಾನ ಸಾರಥಿಗಳೆ

ಎಲ್ಲಿ ಸಾರಥ್ಯ ?
ಎಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ?
ಎಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಿದ್ಯೆ ?

ಶೂನ್ಯವಾದರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ
ಬುದ್ಧ ಗುರುವಿನ ಕೈಯ ತಿರುಪೆ ಪಾತ್ರೆ

೫ ಆರ್ಯದೇವನಿಗೆ ಆದೇಶ

ಹೀಗೇ ನನ್ನ ಜೊತೆ
ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ
ಸಂಗಾತಿ ಶಿಷ್ಯ ಆರ್ಯದೇವ
ನೀನೂ ಈಗ ಗುರು

ಇನ್ನೂರು ಶಿಶಿರಗಳ ಬಳಿಕ
ಇನ್ನೇನು ಮಂಜು ಸೋನೆ
ಮೃತ್ಯು ಬಾಧೆ
ತಗುಲಿದರೂ ಕನಲದೆ ಕದಲದೆ ಉಳಿವ
ಈ ಪರುಷಕಾಯ
ಸಾಕಯ್ಯ

ಹೊತ್ತಿಸಿಕೋ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು
ಕಟ್ಟಿಕೋ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ
ಕನಸು ಹಕ್ಕಿ ಗೂಡನ್ನು

ಈ ದಂಡೆ ಆ ದಂಡೆ
ನಡುವೆ
ಕುಸಿವರೂ ಸೇತುವೆ
ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ
ನಡೆಸು ನಡು ನೀರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ
ಭವದ ದೋಣಿಗಳನ್ನು

ನಾಗಾರ್ಜುನ ಪರುಷ ನೋಕಿದ ಬಳಿಕ
ಅಪಲೋಹ ನೀನಲ್ಲಿ

ಹೋಗಿ ಬರುವೆ ಇನ್ನು
ಹೊರಡು ನೀ ಮತ್ತೆ ಅಪಲೋಹಗಳ ಗಣಿಗೆ
ಅಳಲು ಕರೆಯುವ ಧಳೆಗೆ
ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳ ವೊರೆಗೆ

O

ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಿರಿಮೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವನ, ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆಗಳು ಬೆಳೆಯದೆಯೇ ಆ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಷೆಯು ಬೆಳೆಯಲಾರದು. ಅನುವಾದದಿಂದ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ–ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅನುವಾದ, ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜನಕ್ಕೆ ದೊರಕಿಸಲು ಅನಿವಾರ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಅದು ಆಗಲೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಜನರು ತಾವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು, ತಿಳಿದದ್ದನ್ನು, ತರ್ಕಿಸಿದ್ದನ್ನು, ಯೋಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಲಿತಲ್ಲದೆ ನುಡಿ ಬೆಳೆಯಲಾರದು.

—ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ
"ಬಿಡಿ ಬರಹಗಳು"

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ : ಕೆಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು.

○ ಟಿ. ಎಸ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ

ಶ್ರೀ ವನಿತೆಯರಸನೆ ವಿಮಲರಾ
ಜೀವಪೀಠನ ಪಿತನೆ ಜನಕತಿ
ಪಾವನನೆ ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನನಿಕರ ದಾತಾರ
ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ ಶ್ರವಣಸು
ಧಾವಿನೂತನ ಕಥನ ಕಾರಣ
ಕಾವುದಾನತ ಜನವ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಯಣ

ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ 'ಶ್ರೀವನಿತೆ'ಯ ಗಂಡ: ಆದರೂ ಅವಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ರಾಜೀವ ಪೀಠ'ನನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಹೊಕ್ಕುಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪದ್ಮನಾಭನ ಸ್ವಯಂಭೂ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ ಕವಿ ತರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ದೈವದೊಂದಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಮೈಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀ ವನಿತೆಯರಸನನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಈ ಬೆರಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ದ್ವಂದ್ವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ದೈವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ.

ಪದ್ಯದ ಇಷ್ಟು ಭಾಗ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ತನ್ನ ದೈವ ಯಾವತರದ್ದು ಎನ್ನುವುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಯಾವತರದ್ದು ಆಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ದೈವ ಶ್ರವಣಸುಧಾ ವಿನೂತನ ಕಥನಕಾರಣ ಎಂದಾಗ ಅದು ತನ್ನ ದೈವದ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. Manifesto ಕೂಡ ಹೌದು ; ತನ್ನ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಹೌದು. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಓದುಗಬ್ಬ ಅಲ್ಲ; ಕೇಳುಗಬ್ಬ ('ಶ್ರವಣಸುಧಾ') ಆದರಿಂದ ತನ್ನ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಆಸ್ಥಾನದ ಓದುಗನಂಥ ಪಂಡಿತರಲ್ಲ; ಅವರು ಆನತ ಜನ; ತನ್ನ/ತಮ್ಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಬಾಗಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಳುವಿಕೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧವಾದವರು ಅವರು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರಲೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಇಂಥ ಸಹೃದಯರನ್ನ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಕೂಡ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ದೈವಕೂಡ ಇಂಥ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವಂಥಾದ್ದು–ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಥವಿಸ್ತಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. (ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನಿಕರ ದಾತಾರ ಎಂಬುದರೊಡನೆ 7ನೇ ಪದ್ಯದ ಕೇಳುವ ಸೂರಿಗಳು ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನರು, ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ದಾತಾರನಾದ ತನ್ನದೈವದ ನೀತಿಯೇ ಕೇಳುಗಬ್ಬದತ್ತವಾಲಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರತ್ತವಾಲಿದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಅಂತ ಜಾಣತನದ ಸರ್ಕಸ್ಸನ್ನೇನೂ ಕವಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮೂಡಿಸುವ ದೈವದ ಚಿತ್ರ ಲೋಗರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುಬೇಕಾದರೂ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಸುಮ್ಮನೆ ರ್‍ಯಾಂಡಂ ಆಗೇ ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ವಿರಾಟಪರ್ವದ ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರ ಹೀಗಿದೆ. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮದುವೆಗೆಂದು ವಿರಾಟನಗರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಬರುವಾಗ ಜನ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಮುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಾವಲು ಪಡೆಯುವರು-ಅವರೂ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯವರೇ ಆ ಜನವನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಕೈಗೋಲಿನವರನ್ನು ಜರೆದು ಜನಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

> ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಮಂದಿಯನು ಕೈ
> ಗೋಲಿನವರಪ್ಪಳಿಸೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
> ಲೋಲನವದಿರ ಜರೆದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳುತ ಪುರ ಜನವ (10 ಸಂ.70ಪ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪನಾದ ವಸುದೇವನೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದು.

> ಲೋಗರೆನ್ನವರೆಂದು ಲೋಗರಿ
> ಗಾಗಿ ಬದುಕುವೆನೆಂಬ ಬಲುಗೈ
> ದಾನಿ ಕೃಷ್ಣನನೇನ ಹೇಳುವೆನೆಂದನರಸಂಗೆ (ವಿರಾಟ 10 64)

ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮೂರ್ತದೈವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವನೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ದೈವದ ಅಮೂರ್ತತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟವನೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾವ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೂ ಈ ಮೂರ್ತತೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಮೂರ್ತದೈವ ತನ್ನನ್ನು ಮೂರ್ತೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕುತೂಹಲ ಅಡಗಿರಬೇಕ.! ಆದರಿಂದಲೇ ನಿರಂತರ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗುವ, repeated ಅಲ್ಲದ 'ವಿನೂತನತೆ' ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಕಥನ ರೀತಿಯ ವಿನೂತನತೆಯೂ ಹೌದು, ತನ್ನ ಕಥನ ಕಾರಣ ಅಂದರೆ ತನ್ನದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ವಿನೂತನತೆಯೂ ಹೌದು. (ವಿನೂತನ ಕಥನ ಕಾರಣ)

ವಾರಿಜಾಸನೆ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರವಿ
ಚಾರದುದ್ಭವೆ ವಚನ ರಚನೋ
ದ್ಧಾರೆ ಶ್ರುತಿ ಪೌರಾಣದಾಗಮ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕಿಯೆ
ಶೌರಿ ಸುರಪತಿ ಸಕಲ ಮುನಿಜನ
ಸೂರಿಗಳಿಗನುಪಮದ ಯುಕುತಿಯೆ
ಶಾರದೆಯೆ ನರ್ತಿಸುಗೆ ನಲಿದೊಲಿದೆನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲಿ ॥೧.೧.೫॥

ಆದಿನಾರಾಯಣಿ ಪರಾಯಣಿ
ನಾದಮಯೆ ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸತ್ವಗು
ಣಾಧಿದೇವತೆ ಅಮರ ವಂದಿತ ಪಾದ ಪಂಕರುಹೆ
ವೇದಮಾತೆಯೆ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಿ
ಯೈದು ಭೂತಧಾರಿಯೆನಿಪೀ
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿ ರೂಪಿಯೆ ನಾದೆ ಶಾರದೆಯೆ ॥೬॥

ಮೊದಲ ಪದ್ಯದ ಥೀಮನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲು ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಬಂದಂತಿವೆ. ಮೊದಲ ಪದ್ಯ (೫)ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರಸ್ವತಿಯ ಚಿತ್ರ ವಾಙ್ಮಯರೂಪಿಣಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಚಿತ್ರ. ಅವಳನ್ನ 'ಯುಕ್ತಿ' ಎಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು instrumental ಆದವಳು. ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರದ ಉದ್ಭವೆಯಿಂದ ಅವಳ ವಚನ ರಚನೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ [ವಚನ ರಚನೆ ಮಾತಾಡುವಿಕೆ 'ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ' ಕೂಡ ಒಂದು ರೀತಿಯ 'ಉದ್ಧಾರ' ಎಂದೆ] ಶ್ರುತಿ, ಪುರಾಣ ಆಗಮಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಕಲರಿಗೂಯುಕ್ತಿ instrumental ಆದವಳು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇವಳು ಶೌರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಉಳಿದ ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತೆಯೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದವಳು ಈ ಯುಕ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೇ ದೈವಕ್ಕೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಗುಣ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಚಾರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎನ್ನುವಲ್ಲೂ ಹೊಸತನವಿದೆ. ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೈವ-ಮಾನುಷದ ಗುಣದ ಅಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿಜ. ಆದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಣ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೂ ಇದೆ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಚಿತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

'ಆದಿನಾರಾಯಣಿ ಪರಾಯಣಿ' ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀವನಿತೆರಸನೆ' ಎಂದಾಗ ಎತ್ತಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾರಾಯಣಿ

ನಾರಾಯಣನ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪವೂ ಹೌದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಹೌದು. 'ಪರ್ಯಾಯಣ' ಎನ್ನುವ ದಕ್ಕೆ ಚರಮಗುರಿ ultimate aim ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಅಂತಿಮಗುರಿ ನಾರಾಯಣಿಯೇ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ, (ಅವಳನ್ನು 'ಲಕ್ಷ್ಮಿ' ಎಂದೂ ಇದೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರೆದ್ದಾನೆ) ಶ್ರೀ ವನಿತೆ, ಸರಸ್ವತಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣತ್ವದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡುವುದು ಸಲೀಸಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಚಿತ್ರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚೈತನ್ಯ. ಸತ್ವಗುಣಾಧಿದೇವತೆ 'ನಾಮಯೆ' ವೇದಮಾತೆ. ಆದರೆ ವೇದವೊಂದೇ ಅವಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಅವಳು ವಿಶ್ವತೋಮುಖಿ, ಅಂದರೆ, ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಅವಳು ಬಾಯಾದವಳು. (ಹಾಗಾಗೇ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಅಂದರೆ ಜಡದ) ಆಧಾರವಾದವಳು; ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಗಳ (ಅಂದರೆ ಚೇತನದ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಬಲ್ಲಳು. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಚೈತನ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೇ ಮಾತಿನಿಂದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವಳು ನಾದೆ. 'ನಾದೆ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ನಾದರೂಪಿಣಿಯೆ' ಎನ್ನುವ ಪಾಠಾಂತರ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾದವೇ ಅವಳು ನಾದದ ಮುಖೇನ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವಂಥವಳು. ಪಂಪನ 'ಪರಮ ಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ, ಬೇರದು ಪೆಣ್ಣ ರೂಪಮಂ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದುದಲ್ತು' ಮುಂತಾದ ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲೇ ಇವನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಶ್ಲೋಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಪಂಪನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎರಡರ ಮೂಲ ಅತಿಮಾನುಷ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅತಿದೈವಿಕ ಕೂಡ. (ಅದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೌರಿಗೂ ಹಿಂದಿನದು) ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ('ನಾದೆ') ಸರಸ್ವತಿಯೇ ಆಗುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವಾಗಲಿ, ಮಾತಾಗಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ದೈವದ ಅವತಾರಗಳೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನಿಲುವಿನ ಕವಿಗೆ ಮಾತಿನ ಯಾವ ರೀತಿಯೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವ ಭಾವನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ದೈವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮನುಷ್ಯನ 'ಏರುವೆ'ಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಜನಾ ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ತೋರಿರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವಗ್ರಂಥಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ-ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಅವಗಾಹನೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉದ್ದೇಶವೂ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವನ ಸರಸ್ವತಿಯ/ಜ್ಞಾನದ/ದೈವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ರೂಪಕಗಳಷ್ಟನ್ನೇ ಅಲ್ಲ, ಅಶ್ಲೀಲವೆನ್ನಬೆಹುದಾದ ಬೈಗಳಗಳನ್ನೂ

ಅತನ ಕಾವ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಮಡಿಯಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣ ವಾಗುತ್ತದೆ. ['ನಾದ'ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬರವಣಿಗೆಗಿಂತ ಹೇಳುವಿಕೆಗೆ– ಅಂದರೆ oral tradition ಅಧೀನವಾದ್ದರಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ]

ವೀರನಾರಾಯಣನೆ ಕವಿ ಲಿಪಿ
ಕಾರ ಕುವರವ್ಯಾಸ ಕೇಳುವ
ಸೂರಿಗಳು ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನರು
ಚಾರು ಕವಿತೆಯ ಬಳಕೆಯುಲ್ಲ ವಿ
ಚಾರಿಸುವೊಡಳವಲ್ಲ ಚಿತ್ತವ
ಧಾರುಹೋ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದಹು ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪವ ॥೭॥

ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಯದ ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ದೈವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ 'ವೀರನಾರಾಯಣನೆ ಕವಿ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ವಿನಯದ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಮಾತು ಇಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಯದ ಕಾವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿಂತನ ಕ್ರಮ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಾಲನ್ನು ಕವಿಯ ವಿನಯದ ಮಾತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಈ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಅಪಚಾರ. ಕವಿ, ವೀರನಾರಾಯಣ, ಸರಿ. ಆದರೆ 'ಕೇಳು'ವ ಸಹೃದಯ ಜನಾರ್ದನನೇ. ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ/ಕಾವ್ಯದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಳನೋಟವಿದೆ. ದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿ (ಕಾವ್ಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ಮತ್ತೆ ದೈವದ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದು. ಇದು ಒಂದು ಮಜಲಿನ ಅರ್ಥ. ಇನ್ನೊಂದು, ಸಮುದಾಯವೇ ದೈವವಾದ್ದರಿಂದ (ಜಂಗಮ-ಜನಾರ್ದರು) ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಹೃದಯುವೂ ಸಮುದಾಯವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೇಳುವ-ಕೇಳುವ ಆಟ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವಂಥದು.

ಈ ಹೇಳುವ-ಕೇಳುವವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬರೆ'ಯುವ ಲಿಪಿಕಾರನ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಏಕೆ? ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಈ ನಿರಂತರ 'ಜಂಗಮಜನಾರ್ದನ'–'ವೀರನಾರಾಯಣ'ರ ಸಂವಾದದ recorder ಆಗಿ ಮಾತ್ರ ಕವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವಿರುವಂತಿದೆ ಕಾವ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತೃವೂ, ಭೋಕ್ತೃವೂ ಸಮುದಾಯವೇ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ, ಕುಮಾರ

ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಮಾನವ-ದೈವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಒಂದು event ಕೂಡ ಹೌದು. ಒಂದು context ಕೂಡ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ಈ ಪದ್ಯದ ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳು ದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿನೂತನತೆಯಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ವಿನೂತನತೆಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತವೆ. 'ಚಾರುಕವಿತೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ 'ಬಳಸು'ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ to make use of ಅನ್ನುವಂತೆಯೇ to repeat ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. to borrow ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯ ಇರಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಚಾರುಕವಿತೆಯನ್ನು ಬಳಸದ್ದು ಈ ಕೃತಿ. (ಚಾರು ಕವಿತೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಚಂದಕ್ಕಷ್ಟೆ ಬಳಸುವಂಥದು) ಮುಂದಿನ ಸಾಲಂತೂ ಇಡೀ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಭಾವವಾನಿ enact ಮಾಡಿ ತೋರಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. 'ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪವ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನಪವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದ ಜತೆಗೇ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದವರು ಈ ಸಲುಗೆಯ ಬಿನ್ನಪವನ್ನು ಅವಧರಿಸಲಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. 'ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪ' ಎನ್ನುವ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ 'ಕಾಂತಾಸಮ್ಮಿತಿ' ಪರಿಭಾಷೆಗಿಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರ ಜತೆಗೇ, ಕವಿಯ ದೈವದ/ಸಹೃದಯನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜತೆಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಲಿಪೀಕರಣ ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನನಿಗೆ-ವೀರನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಕವಿ ಮಾಡುವ 'ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪ' ಕೂಡ ಹೌದು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಕವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದ ಕವಿಗೆ-ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಕವಿ-ವ್ಯಕ್ತಿಕವಿ ಇವರ ಭಿನ್ನತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆ-ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಈ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನೂ ಕುರಿತೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆಪಾಲು ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದದ್ದನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂವಹನೆಯ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲಿ ನೀಗಿಕೊಂಡದ್ದು ತನ್ನ ದೈವದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಖೇನ. ಪ್ರಕೃತಿ-ಪುರುಷರ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಲಗ್ನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಖೇನ. ಮಾನುಷ್ಯ-ದೈವದ ಅಭಿನ್ನತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಖೇನ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನನ್ನು ವ್ಯಾಸನ ಮಗ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಯಗಳೆರಡೂ-ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ದುರಿತ ಕುಲಗಿರಿ ವಜ್ರದಂಡನು
ಧರೆಗೆ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿ ಕವಿವಾ
ರಿರುಹ ದಿನಮಣಿ ನಿಖಿಲಯತಿಪತಿ ದಿವಿಜವಂದಿತನು
ತರಳನನು ತನ್ನವನೆಂದು ಪತಿ
ಕರಿಸಿ ಮಗನೆಂದೊಲಿದು
ವರವನಿತ್ತನು ದೇವ ವೇದವ್ಯಾಸ ಗುರುರಾಯ ॥ ೧೧ ॥

ವಂದಿತಾಮಳ ಚರಿತನಮರಾ
ನಂದ ಯದುಕುಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
ಕಂದ ನತ ಸಂಸಾರ ಕಾನನ ಘನ ದವಾನಳನು
ನಂದ ನಂದನ ಸನ್ನಿಭನು ಸಾ
ನಂದ ದಿಂದಲೆ ನಮ್ಮವನು ಕೃಪೆ
ಯಿಂದ ಸಲಹುಗೆ ದೇವ ಜಗದಾರಾಧ್ಯ ಗುರುರಾಯ ॥೧೨॥

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕವಿ ವಾರಿರುಹ ದಿನಮಣಿ' ಯಾದ ವ್ಯಾಸನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಧರೆಯ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿ ಎನ್ನುವಾಗ ಹಿಂದಿನ ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದ ಹಾಗೆ ವ್ಯಾಸನನ್ನೂ ದೈವ-ಮಾನುಷವೆರಡರ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಒಟ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಾಳತವಾಗೇ ಇದೆ. ಈ ಕವಿಗೆ ತಾನು ವ್ಯಾಸನ ಮಗನಾಗುವುದೇ ಉದ್ಧಾರದ ರೀತಿ. ವೇದವ್ಯಾಸನಾ ಇವನನ್ನು ಮಗನೆಂದು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಪತಿಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆದದ್ದೇನು? ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಯಾವ ವರ ? ಯಾಕೆ ವರ ? ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬೇಕಂತಲೇ ambiguity ಯನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ವ್ಯಾಸನ ಭಾವಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಒಂದು ವರವಾದರೆ, ಆ ಭಾವ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯೂ ವ್ಯಾಸನ ವರವೇ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಇರಬಹುದೇನೋ.

ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವೂ ತೊಡಕಿನದೇ. 'ನಂದನಂದನ ಸನ್ನಿಭನು' ದೇವ ಜಗದಾರಾಧ್ಯ ಗುರುರಾಯ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಈ ಪದ್ಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೃಷ್ಣ ಸನ್ನಿಭನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಆಗುವಂತಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ವ್ಯಾಸನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಕವಿ, ವ್ಯಾಸನೇ ಕೃಷ್ಣನೂ ಆಗಿಬಿಡುವುದರಿಂದ ಸಲೀಸಾಗಿ ದೈವದ ಕೂಸು ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ದಾಸ ಪಂಥದ ಭಕ್ತಿಯ ಮೈಮರೆವಿನ ಥರದ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧ ಅಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗಟ್ಟಿ ಸಂದರ್ಭವೊಂದರಲ್ಲಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಸಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಿರಿದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೂ, ಕವಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಇದು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗು ದೈವದ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಘರ್ಷ ಅವನ ಮಹಾ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳ ಹಣೆಬರಹವಾದಂತೆಯೇ, ಈ ಕವಿಗೂ, ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅರಿವು–ಅದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ತುರ್ತು ಇವೆರಡೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ಇವನ ಕಲೆಯ ಕರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕರ್ಣ, ಅರ್ಜುನ, ದುರ್ಯೋಧನರು ದೈವದೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ, ಅರಿತು ಒಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮರೆತು ಹೋರಾಡಿ ಮೈಗರೆಯುವಂತೆಯೇ ಕವಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ/ಸಮುದಾಯದ/ಜಂಗಮ–ಜನಾರ್ದನರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯರೀತಿ ಬೇರೆ ಎಂದಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ : ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯವು-ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. [2]

ಪದದ ಪ್ರೌಢಿಯ ನವರಸಂಗಳ
ವುದಿತವೆನ್ನುಪಭಿದಾನ ಭಾವವ
ಬೆದಕಲಿಂಗದು ಬಲ್ಲ ಪ್ರೌಢರ ಮೀ ಕಥಾಂತರಕೆ
ಇದು ವಿಚಾರಿಸೆ ಬರಿಯ ತೊಳಸಿಯು
ವುದಕದಂತಿರೆಯಿಲ್ಲಿ ಸೋಳ್ಪುದ
ಪದುಮನಾಭನ ಮಹಿಮೆ ಧರ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರವನು ॥೧೪॥

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವ' ದಂಥ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾವ್ಯದ ರಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬೆದಕಿ ತೆಗೆದು ಪೋಣಿಸಿಡುವಂಥ (anthology) ಗಳು ಇದ್ದವು. ಕಾವ್ಯದ ಪದದಪ್ರೌಢಿ, ರಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು, ಅಭಿದಾನಗಳನ್ನು (terminology) ಬಳಸಿ ಗುರತಿಸುವ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಂಪರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಭಾಹವಾನಿ ಕೂಡ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅಂಥ 'ಬೆದಕಾಟ'ವನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಪ್ರೌಢರು ಸಹ (ಅವಧಾರಣೆ ಮೂಲದ್ದೆ) ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ವಿನಯದ ಬದಲು ಆಜ್ಞೆಯ ಮಾತೇ ಇದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಕಥಾಂತರ. 'ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆ' (೧೫ನೇ ಪದ್ಯ) ಯ ಕಥಾಂತರ (shift ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ) ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕ್ರ

ಅದಕ್ಕೆ ಇದೆ. ('ಭಾರತಾಕೃತಿ'). ಆದರೆ ಆದರ ಬಿಡಿಗಳು ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವಂಥವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅಂಥ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಹೀಗೆನ್ನುವಾಗ, ಕವಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಕಾಲದ ಉಳಿದ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. [ಏಳನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವಿಚಾರಿಸು ವೊಡಳವಲ್ಲ' ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಈ 'ವಿಚಾರ'ಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಅರ್ಥವೇ ಇರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೃದಯರನ್ನು 'ಸರ್ವಜ್ಞರಾದರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಬರಿಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗದೆ ಬದುಕ ಕಂಡದರು ಎಂಬರ್ಥ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಬರಿಯ 'ಪ್ರೌಢ'ರ ಜತೆ'ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪ'ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು.]

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಬರಿಯ ತೊಳಸಿಯ ಉದಕ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿನ 'ಬರಿ'ಗೆ ಖಾಲಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯ ಪೂಜೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಹೂವು ನೀರು ಸೊಪ್ಪು ಯಾವುದರಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೂ ನಾನು ತೃಪ್ತ' ಎಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತು ಕವಿಯ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಇದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಈ ಇಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯ ಈ allusion ನಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಕಾವ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಈ ಕವಿಗೆ ತುಳಸಿಯ ನೀರು 'ಬರಿ'ಯ ನೀರಾಗುವುದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. [3] ಹಾಗಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು, ಪದ್ಮನಾಭನ ಮಹಿಮೆ, ಧರ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರವನು. ಈ 'ಪದುನಾಭ'ನ ಅರ್ಥ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ-ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲೂ 'ಕಥಾಂತರ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ದೈವದ–ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ದೈವದ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬುದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು 'ಧರ್ಮವಿಚಾರ ಮಾತ್ರವನು' ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ತೀರಾ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ತಲೆ ತಿನ್ನುವ ಮಾತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ೧೭ ನೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಇದರೊಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ ದ್ವಿಜರಿಗೆ
ಪರಮ ವೇದದ ಸಾರ ಯೋಗೀ
ಶ್ವರರ ತತ್ವ ವಿಚಾರ ಮಂತ್ರಿ ಜನಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಗುಣ
ವಿರಹಿಗಳ ಶೃಂಗಾರ ವಿದ್ಯಾ

ಪರಿಣತರಲಂಕಾರ ಕಾವ್ಯಕೆ
ಗುರುವೆನಲು ರಚಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವ.

ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳು ಭಾರತವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ನಿಜ. ಆದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ–ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು-ಇದೇ ಆಗಿತ್ತೇ ? (ನವರಸಗಳ ಉದಿತ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಧಾನ ಭಾವ ಬೆದಕಲಾಗದು–ಎಂದು ಹೇಳಿದವನೇ, ವೀರ, ಶೃಂಗಾರ, ಅಲಂಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ? 'ತತ್ವ ವಿಚಾರ' ವೇನೋ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತತ್ವಗಳು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ನೀತಿಗಳಂತೂ ಕಾವ್ಯದ ಕಾಲುಭಾಗ ಅದೇ ಇದೆಯೆನೋ ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ. ಶಕುನಿ, ನಾರದ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರ, ವ್ಯಾಸ, ಕೃಷ್ಣ ಎಲ್ಲರ ನೀತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಲೋಕನೀತಿ ಎಂದೇನಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದವು ಅವು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಂಥ ನೀತಿ ಭಾಗಗಳ ಪ್ರತಿ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಶಕುನಿ ಹೇಳಿದ, ಭೀಷ್ಮ ಹೇಳಿದ, ವಿದುರ ನಿಂತೆಂದ, ಒಂದಾಗಿ ಸದಾ ರಿಪೀಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಮಾತುಗಳು ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ವೀರ, ಶೃಂಗಾರಗಳಂತೂ ಅವು ಆಯಾ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಷ್ಟೇ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ವೀರ, ಭಕ್ತಿ ಕೂಡಾ ಕಾವ್ಯದ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಅಂದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾರತದ ಅದ್ಭುತ ಯುದ್ಧವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು ?

ಆ ಸುಯೋಧನನದ ಮನೆಯನವ
ನೀಶ ಹೊಕ್ಕನು ಪವನಸುತ ದು
ಶ್ಯಾಸನನ ಸದನವನು ಪಾರ್ಥಗೆ ಕರ್ಣಭವನದಲಿ
ವಾಸವಾದುದು ಯಮಳರಿಗೆದು
ಶ್ಯಾಸನಾನುಜರರ ಮನೆಗಳುಳಿ
ದೈಸುಮನೆ ಭಂಡಾರವಾದುದು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ. ॥ಗದಾ॥ 13.10

ಮನ್ನಣೆಯಲಿ ಯುಯುತ್ಸು ಹೊಕ್ಕನು
ತನ್ನ ಮನೆಯನು ಭೀಷ್ಮಗುರುಕೃಪ
ರುನ್ನತಾಲಯವಾಯ್ತು ನೃಪನ ಪಸಾಯ್ತ ಸಂತತಿಗೆ

ಮುನ್ನಿಸವರೇ ಮಂತ್ರಿ ಸಚಿವರು 4
ಮುನ್ನದಾವಂಗಾವ ಪರುಠವ
ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಪೌರಜನವೆಸೆದಿರ್ದುದಿಭ ಪುರಿಯ ||ಗದಾ.13.||

ಹೊಗು–ಅವನೀಶ ಮುಂತಾಗಿ ಅರ್ಥದ ಸಾವಿರ ಪಲುಕುಗಳನ್ನು ತೂರುವ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾಷೆಯ ಮಾತು ಸದ್ಯಕ್ಕಿರಲಿ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯಗಳು ಕವಿಗೆ tragedy ಅರ್ಥ ಹೊಮ್ಮಿಸಲು ಒದಗಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ಆಯಿತು ಎಂದೇನೂ ಕವಿ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೈವದ–ಧರ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. 5 ಅವನಿಗೆ 'ಇರುವ' ಯಾವುದೂ ಇನ್ನೊಂದಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲಿ. 'ಇರು'ವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅವನ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಕೌರವ, ಕರ್ಣ, ಶಕುನಿ, ಧರ್ಮರಾಯ ಎಲ್ಲರೂ ಇನ್ನೊಂದಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿ ಮುಕ್ತರಾದವರಲ್ಲ. ಇದ್ದಂತೆಯೆ ತಮ್ಮತನದಲ್ಲೇ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ನೋವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನ ಧರ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಗದಾಪರ್ವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ (೧೨ಸಂ. ಪ ೧೨) ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಭೀಷ್ಮನ ಬಳಿ ಬಂದು ರಾಜಧರ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು 'ತಿಳಿ' ಯುವುದು ದಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಇಷ್ಟನ್ನೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ದಾನ ಧರ್ಮದ' ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮ ಕಾರಣವಿರಲಾರದು. ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೀರುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಗೇ, ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ 'ಭಾವಗ್ರಂಥಿ' ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗುವುದು. 'ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ' ಎನ್ನುವ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲೂ, ಈ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವವೇ ಕಾವ್ಯಾನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕವಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ 'ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರು' ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕೇಳುವವರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟೇ ಆಗಿಬಿಡುವುದೂ ನಿಜ. ಅಥವಾ ತನ್ನ ಕೇಳುಗರಲ್ಲಿ ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಅವರವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ

ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಚಲಿತಗೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಕವಿಯಗುಣ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖೇನ ಅವನು ಕಾಣಿಸುವ ಜೀವನ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ, ಅವನ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತ ಅವನ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ

ಹರಿಯ ಬಸುರೊಳಗಖಿಳ ಲೋಕದ
ವಿರಡವಡಗಿಹವೋಲು ಭಾರತ
ಶರಧಿಯೊಳಡಗಿಹವನೇಕ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಬರಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಆಯ್ಕೆಗೂ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯರ ಆಯ್ಕೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆಡಿದಮಾತು. ಆಯಾ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೇ ಈ ಆಯ್ಕೆ ನಡೆಯುವಂಥದು ಕವಿಯ ಪ್ರಕಾರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವನದು ಕಥಾಂತರ.

ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕುರಿತ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ದೃಷ್ಟಿ ಕೂಡ ಈ ಒಟ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಾಳತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವನು ಭಾರತ ಕಥನವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅದೊಂದು event [6] ಆದ ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು.

ಭಾರತದ ಕಥನ ಪ್ರಸಂಗವ
ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು
ಘೋರ ರೌರವವನ್ನು ಕೆಡಿಸುಗು ಕೇಳ್ದ ಸಜ್ಜನರ : ೨೨

ಇದನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಸಜ್ಜನರು ಎಂದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಘೋರರೌರವ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕೇಳಿ ಘೋರರೌರವದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಉಸಾಬರಿಯಾದರೂ ಏನಿದೆ ಅವರಿಗೆ? ಕವಿಗೆ ಇರುವ 'ಪಾಪ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಈ ಸಾಲುಗಳು ದಡ್ಡನ ಬರಹಗಳಾಗೇ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ವ್ಯಾಸನನ್ನು 'ದುರಿತ ಕುಲಗಿರಿ ವಜ್ರದಂಡನು-ಕವಿವಾರಿರುಹ ದಿನಮಣಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವನು ಕವಿವಾರಿರುಹ ದಿನಮಣಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ದುರಿತ ಕುಲಗಿರಿ ವಜ್ರದಂಡ. ಅವನು ಧ

ು ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಕವಿವಾರಿರುಹದಿನಮಣಿ. ಪ್ರಾ
ಯಶಃ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಸದ್ಯಃಪರನಿರ್ವೃತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.
ತೀವ್ರವಾದ involvement ಅನ್ನ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಕಾವ್ಯ
ವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಿಕ event
ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಸಜ್ಜನರೇ ಇರಲಿ, ಈ ಸಾಮುದಾಯದ event ಗೆ ಒಳಗಾಗದ್ದೇ
ಘೋರರೌರವ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೌರವನಾಗಲಿ, ಕರ್ಣನಾಗಲೀ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಟ್ಟು ವಡೆ
ಯುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರೆ. ಅವರಾರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು
ಎಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಎಂದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ
ಪಾಪದ ಕಲ್ಪನೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ involve ಆಗದೆ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯುವ
ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ್ದು. ಹಾಗಾಗೇ ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದನೆ–ಕೇಳುಗಬ್ಬದ context
ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಆದರಿಂದ ಹೊರಗಾಗುವುದೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಘೋರ
ರೌರವ–ಎಂಬುದು ಅವನ ಅರ್ಥ ಇರಬೇಕು. ಸದ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ
'ಪಾಪ'ದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ. ಅವನ ಪಾತ್ರಗಳಾವುವೂ
'ಪಾಪಿ'ಗಳಲ್ಲ ಯಾವುವೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಅಪ್ಸರೆಯರ
ಗಣಗಳು ಸತ್ತ ಎರಡೂ ಕಡೆಯುವರನ್ನ ಆತುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಕುಮಾರ
ವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸು
ವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯ–ನಾರಾಯಣ-ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನರ ನಿರಂತರ ಸಂವಾದವೂ
ಆಗುವುದರಿಂದ ಈ event ನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯುವುದು ಎಂಥವನಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವೇ
ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮ. ಒಳಗಾಗುವುದೇ ಸಜ್ಜನಿಕೆ
ಎಂದೇ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇರಬಹುದು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ದಡ್ಡತನದ
ಸಾಲುಗಳೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಪಾಪ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು
ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಅವನ ಕಾವ್ಯಮೀ
ಮಾಂಸೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದಷ್ಟೆ ಹೇಳಬಹುದು. (ಈ ಪದ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ
ಯಲ್ಲಿ ೨೦.೨೧ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದರೂ ಅವುಗಳ
function ಅನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ)

ಕಾವ್ಯ ಒಂದೇ ಸಾರಿಯ ರಚನೆಗೆ ನಿಂತು ಹೋಗುವಂಥದೂ ಅಲ್ಲ. ಬೆಳೆ
ಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವಂಥದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಾಗೆಯೇ.

ಕೃತಿಯುನವಧರಿಸುವುದು ಸುಕವಿಯ
ಮತಿಗೆ ಮಂಗಳವೀವುದಧಿಕರು
ಮಥಿಸುವುದು ತಿದ್ದುವುದು ಮೆರೆವುದು ಲೇಸಸೂಚಿಪುದು ॥೧೬॥

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ 'ಲೇಸಸುಚಿಪುದು' ಎನ್ನುವ, ಲೇಸೆನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಸಾದದ್ದನ್ನ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಓದುಗರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ('ಲೇಸು' ಎನ್ನುವುದು ಆಯಾ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದು) ಹೀಗೆ 'ಪ್ರಕ್ಷೇಪ'ಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡುವುದೂ ಮತ್ತೆ ವಿನಯದ ಮಾತಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ದೈವಕ್ಕೂ ಅಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲದೆ, ಅದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿರುವುದೇ ಇಂಥ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಂತರವೂ ಕಾವ್ಯ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯದ ಅರಿವು-ದೈವ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು/ಸಮುದಾಯವನ್ನು/ಜನಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕವಿಗೆ–ರಕ್ತಗತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅವನ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಎಲ್ಲ ಒಂದೆಸೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವು ಎಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ :

1 ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಜೀವನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾಡೆಲ್ ವಿಕಾಸದ ಮಾಡೆಲ್ ಅಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ದೈವ ಅನ್ನುವುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ ಅಲ್ಲ-ಶರಣರ ಮಾಡೆಲ್ ವಿಕಾಸದ ಮಾಡೆಲ್. ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಇಂಥ ವಿಕಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಏರುವೆಗಳು ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಅದು ವಿಕಾಸಶೀಲ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ suffering ಕೂಡ ವಿಕಾಸದ ಸೋಪಾನವಲ್ಲ. knowledge ಕೂಡ ಮರವೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಂಥದಲ್ಲ. ಎರಡು ಅತಿಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬಲ್ಲವು. ಹಾಗಾಗೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ನೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಮುಖ್ಯ. ನಿಯತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅಮುಖ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮೋಕ್ಷ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಗುವಂಥದೆ. ಅದು ನೀತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ 'ಭಕ್ತಿ'ಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ 'ಭಾವಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ'. ಈ ಬಿಡಿಸುವಿಕೆ ಕೂಡ ಕವಿಯ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತೆವಲಲ್ಲ. ತೀರಾ ಸರಳವೆನಿಸುವ ಭಾವದಲ್ಲೂ ಇರುವ ವಿಭಾಸಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ (ಅ ಮೂಲಕ 'ಭಗವಂತ'ನ) ದರ್ಶನ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ.

2 ೧೩ ನೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕವಿ 'ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. 'ತಿಳಿ' ಎನ್ನುವುಕ್ಕೆ 'ತಿಳಿಯಾಗು' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಸಹಜವಾಗೇ ಮೂಡಲು 'ಹಲವು ಜನ್ಮದ ಪಾಪರಾಶಿಯ ತೊಳೆವ ಜಲವಿದು' ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿಮೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ದೈವವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ತಿಳಿಯಾಗಲು ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥವೇ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕೂಡ ದೈವದ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಅವನ ದೈವಮಾನವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ 'ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕರೆಯುವದರ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ಹಿಡಿಯಲು ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. 'ಭಾರತಾಕೃತಿ ಪಂಚಮ ಶ್ರುತಿಯು' ಎಂಬಲ್ಲೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅಂಥವೇ ಸವಾಲುಗಳು ಇರುವಂತಿದೆ. ಪಂಪನ 'ಕಥಾಭಿತ್ತಿ'ಯ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಳುವ ಗುಣಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಒತ್ತನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಸಂಧಿಯ ೫, ೬, ೧೮ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು 'ಭಾರತಾಕೃತಿ' ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬಹುದು.

3 ಇಲ್ಲೇ ಇದೇ ಸಂಧಿಯ ೧೫ ನೇ ಪದ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಹಲಗೆ ಬಳಪವ ಪಿಡಿಯದೊಂದಗ್ಗಳಿಕೆ, ಪದವಿಟ್ಟಳುಪದೊಂದಗ್ಗಳಿಕೆ..........ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪದ್ಯ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರರ್ಗಳತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ 'ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕಿಂಕರ'ನಾದ ಕವಿ oral tradition ಅನ್ನು ಕಾವ್ಯಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಬರವಣಿಗೆಯ laborious ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ಶ್ರಮಗಳು ತನಗೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಡುಗಬ್ಬದ ನಿರರ್ಗಳತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. "ಪದದ ಪ್ರೌಢಿಯ........" ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ-ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

4 ಈ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಸಚಿವರು ಎಂಥವರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವದ ೮ನೇ ಸಂಧಿಯ ೩ ರಿಂದ ೪೦ರವರೆಗಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಧರ್ಮರಾಯನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದರು ಎಂದೆ?

5 ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ ಮೊದಲ ಪದ್ಯದ 'ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ ಶ್ರವಣ ಸುಧಾ ವಿನೂತ್ನನ ಕಥನ ಕಾರಣ' ಎನ್ನುವ ಸಾಲನ್ನು ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ('ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಮುದ್ರಮಥನದ allusion ನಿಂದ) ರಾವಣಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದೂ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ವಿನೂತನ ಶ್ರವಣಸುಧೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಅಷ್ಟೆ. ಅಸುರತ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವನು-ಅದನ್ನು 'ಮಥಿಸಿದ' ಎನ್ನುವಾಗಲೂ ಇಂಥದೇ ನಿಲುವು ಕವಿಗೆ ಇರುವಂತಿದೆ. ಇವನ ದೈವಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದರ ವಿನಾಶವೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ. ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವೇನೋ.

6 ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಷಟ್ಪದಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಶ್ವಾಸ, ಪರಿಚ್ಛೇದ : ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಸಂಧಿ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಮೊದಲಿಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಲೆತಾಗ one sitting ಕೇಳಿ ಮುಗಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಭಾಗ ಒಂದು ಸಂಧಿ. 'ಸಂಧಿ' ಎಂದರೆ ಭೇಟಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿರುವಂಥದೆ. ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಧಿ ಎನ್ನುವ ಪದ (ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನ?) ಊರ ಜನರ ಮಾಮೂಲಿ ಭೇಟಿಯ ಕಲೆಯುವ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಂಧಿಕಾಲ ಊರಿನ ಬದುಕಿನ ಒಂದು event ಕೂಡ ಹೌದು. ಉಳಿದ ಸುಗ್ಗಿ, ನಾಟಿ, ಇಂಥವುಗಳ ಹಾಗೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಸಂಧಿ ಹೇಳುವವರ, ಕೇಳುವವರ, ಕಾವ್ಯದ ಸಂಲಗ್ನವಾಗುವ ಸಂಧಿಸ್ಥಿತಿ (junction) ಕೂಡ ಹೌದು.

ಶಂಬಾ ಜೋಷಿ ಸಂದರ್ಶನ

○ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಮಹಿಷಿ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರು

ಶಂಬಾ : ಕುತಗೊಳಿ ಸ್ವಾಮಿ ಬರ್ರಿ... ನನ್ನನ್ನಾ ಗೇಲಿಮಾಡಿ ಬರೆಯೋರಿದಾರೆ–ಬರೆ ಡ್ವಾರೆ. ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್. ವೇಣುಗೋಪಾಲಂತ ಹೆಸರು ಸರಿ ಅದೆನೊ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಮಹಿಷಿ : ನಮ್ಮೂರಿನವರು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದವರು.

ಶಂಬಾ : ಇವರಿಗೇನು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಎಜುಕೇಶನ್ನೊ?....ಏನು ಉದ್ಧಟನ್ನಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಾರವರು ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದವ್ರೂ ಇದ್ದಾರೆ ನನ್ನನ್ನ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣೀನೆ. ಭಾಳ....ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಅವರ್ದು. ಅದು ನೋಡಿ ನಂಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಆ ಮನುಷ್ಯ ಸಾರ್ಕೇಯಿಸಂ (Sarcasm) ಭಾಳ ಛಂದ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಕಾರಂತರೂ್ನ ಮೀರುಸ್ತಾನೊ ಏನೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. [ಉಳಿ ವರ ನಗು]

ಮಹಿಷಿ : ಏನ್ ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೊ ಏನೂಂತ ಅರ್ಥವಾಗ್ತಿಲ್ಲ.

ಶಂಬಾ : ಮಾಲ್‌ಪ್ರಾಪಿಸಂ. ಇದು..ಇವೆಲ್ಲಾನು ಭಾಳ ಅವರಲ್ಲಿ. ಅವರು .. ನಿಮಗೆ ಈ ...ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ್ನ ಮಾಡಿದವ್ರು ಯಾರು ಅಂದ್ರು ನಾ ಅಂದೆ ನೀವೂ ಕಾರಣರು. ಮಾಡಿದವ್ರು. ಇಲ್ದಿದ್ರೆ ನಾ ಆಗ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.... ನನಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ನಾನ್ ಹೇಳ್ದೆ ನಾ ಸಾಹಿತಿ ಅಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಜೀವ ನವನ್ನ ಕುರಿತು ಬರೀತಿರ್ತಾರೆ. ಜೀವನ ಏನದೇಂತ ತಿಳುಕೊಳ್ಳೋದಕೆ ನಾ ಹೊರಟೀನಿ. ಇಬ್ರು ದಿಕ್ಕೂ ಭಾಳ ಬೇರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ವನ್ನ ಚಿತ್ರಿಸೋದಕ್ಕೆ ನೀವು ಹೊರಟೀರಿ. ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ....ಜೀವನಾಂ ದ್ರೇನು? ಮಾನವಾಂದ್ರೆ ಯಾರು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡಕಾಕ ನಾನು ಹೊರಟೀನಿ. ಅದು ದಾರಿ ಸರಿಯೊ ತಪ್ಪೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಅದರ ಸಂಗಡಾ ಇದೂ ಒಂದ್ ಮಾತು ನಿಜ....ನನ್ನದೆ ಕೇವಲ ಅನ್ನೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಾನು ಹಿಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿಲ್ಲ ಇವತ್ತಿಗು, ನನದೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ....ನನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ಅಂತಾರಲ್ಲ... .... ಕರೊಬರೇಷನ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯಾರಿಸನ್ ಸಿಗದೇ ಇದ್ರೆ ನಾ ಮುಂದ ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕ್ರಾಸ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಕರೊಬರೇಷನ್ ಅದೇ, ನಮ್ ದೇಶ್ದಲಿದ್ದದ್ದು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ–ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ....ಸಾಧಾರಣ ನೋಡಿ ನಾನು ಬೆಪ್ಪ ಆದೆ. ಆ ಹುಚ್ಚು....ಹುಚ್ಚೆ ಇತ್ತು ನಂಗೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಯಾಕಿರಬುಕು? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಅನ್ನೊದಕ್ಕ ಮಹತ್ವ. ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ (Nousmind) ಅಂತಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೇಳ್ತಾನೆ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್. ನೌವ್ಸ್ ಮೈಂಡ್ ಇಸ್ ದಿ ಫಸ್ಟ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್. ಫಸ್ಟ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್. ಅಂದ್ರೇನು.... ಕಾರಣವೆ ಕಾರ್ಯ ಆಗ್ತಿತ್ತು.... ಇವತ್ತು ನಾವು ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಂದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವೇ ಕಾರಣ ವಿನಾ ಕಾರಣವೆ ಕಾರ್ಯ ಆಗೂದುಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇ ಕಾರ್ಯ ಆಗೋದು....ಮೊದಲ್ನೆ ಆದಿ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ. ಆದಿ ಕಾರಣವೆ ಅದೃಶ್ಯ ಆಗಿರೋದರಿಂದ ನಾವು ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಇಸ್ ದಿ ಫಸ್ಟ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್. ಫಸ್ಟ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್ ಮೂವರ್ [ಹೌದ ಹೀಗೇನೊ ಹೇಳ್ತಾನವ]... ತಾನು ಓಡ್ಯಾಡೊದಲ್ಲ. ಅದಿದ್ದಲ್ಲೆ ಇರ್ತದ ಇದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನ ಓಡಾಡಿಸ್ತದ.ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೀಗೇನೊ ಆಗ್ಬೇಕೊಂತ ಬಂತು.ಆ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್‌ಮೂವರ್ ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡ್ತಾನೆ. ಇವತ್ತುನಾವು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್‌ಮೂವರ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ತಇದ್ದಾಗ ನಾವು ದುಡಿದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಅವನದಾಸರು ಈ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್‌ಮೂವರ್ ಅಲ್ಲಿ ಅವ ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಅಂಥೇಳದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು. ಮನಯೋರ್ವಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ ಆದ್ರ (ಇದನ್ನ) ನಾ ನಂಬ್ಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸೆ ಆದಿ ಕಾರಣ ನಾನು ಇದ್ನ ನಂಬ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್ ಮೂವರ್ ಅಂತ ಹೇಳದ. ಇಲ್ಲಿ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್ ಮೂವರ್ ನಮ್ ಮನ್ಸನೆ ಇರೋದ್ರಿಂದ....ಇದೆ ಅನ್‌ಮೂವ್ಡ್ ಮೂವರ್ ಅದ–ಅದೆ ದೇವ್ರು. ಅದನ್ನಾನು ಪೂಜಿಸ್ತ ಇರೋದು. ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವವೇ ದೇವರು....ಇವರು (ಕಾರಂತರು) ಎಂದೊ ಹೇಳ್ಯಾರೆ. ಬಾಳ್ವೆಯೆ ಬೆಳಕೊಂತ. ಆ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಂಡದ್ದು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಿಂಬಾಲಿಸಂ ರಕ್ತ ಮಾಂಸದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಿಗೊದೆ ಇಲ್ಲ. ಭಾಳ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಸಿಗತಾನೆ. ಪೈಥಾಗೊರಸ್ ಸಿಗತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ್ಯಾರಾದ್ರು ಸಿಗ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ರು ಅಲ್ಲಿ ಇದನ್ನ ಮಾಡ್ಯಾರೆ ಅನ್ನೊ ಹಾಗೆ ಕಾಣಸ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಯಾಕಾಯ್ತು ನನಗಿವತ್ತಿಗು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಅನ್ನೋದು ಸಿಂಬ್ಲಾಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಅವನ ಮಾಡ್ಯಾರಂತ ಅನುಸೂದುಲ್ಲ. ನಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂತನ್ನೊ ಅಭಿಮಾನೇನೊ ಉಂಟು ನನಗ. ಆದ್ರ ಈ ಅಭಿಮಾನ ನನಗೆ ಹೆದರ್ಕಿ ತರ್ತದೆ. .... ವೇದದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನ ನಾ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡೀನಿ. ಅದರ ಆಶಯ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡತಿರಶೀನಿ ಆದ್ರು ಆದ್ರ ಅದರೊಳಗೆನೆ ನಂಬಿಲ್ಲ ನಾನು. ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಆವೇದ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೋಅರ್ಥ ಇರ ಬುಕು ಅಂತ ನಾ ತಿಳುಕೊಂಡೀನಿ. [ಯಾಕಂದ್ರರೆ ವೇದವೇ! mutilated ಆಗಿದ್ವ.] ಇವತ್ತು ನಮ್ ಮೊದ ಮೊದಲ್ನೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳುದಿಲ್ಲ. ಅಂದ್ರೇನು ! ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವವೇನಿತ್ತು. ಇವತ್ತು ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚದೆ ವೇದದೊಳಗೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಜೆನಿಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚ್ ಇಸ್ ಲೇಟ ರ್. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರೊಳಗು ಹೇಳಾತಾರೆ ನಾಗರೀಕತೆಯೊಳಗೆ ಮೊದಲು ಜೆನಿ ಟಿಕ್ ತತ್ವದಿಂದ ಮಾನವ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಾನವ್ ಇದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು ಉಂಟು. ಸ್ವ ಉಪಜ್ಞ ಇದ್ದಾನೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಈ ಸ್ವಉಪಜ್ಞತೆ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಉಪಜ್ಞತೆಯು ವೈಶಿಷ್ಟ ನನ್ನನ್ನ ಹುಚ್ಚನ್ನ ಮಾಡಿದೆ ಇವತ್ತಿಗು ಸ್ವಉಪಜ್ಞತೆಯು ಬೆಂಬಲ ಇದೇಂತೇನಾ ದರು ಅನ್ನಿದರೆ.........ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಬಿಡ್ತೀನಿ. ಅಥವ ಹೇಳೋ ಸಾಹಸ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಈ ನನ್ನ ಸಾಹಸ ದುಸ್ಸಾಹಸ ಆಗಿದೇನೊ ಒಂದ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ....ಬಹಾಳ ದುಃಖದಿಂದ ಈ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದೆ. ಭಾಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕಳವಳದಿಂದ ಏನೂಂತ ಕೇಳಭೌದು. ನನಗೆ ವೇದದಲ್ಲಿಯ ಅದಿತಿ ಪಾತ್ರ.... ಸಂದೇ ಹ ತಂತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಜಲಸ್ವರೂಪಿಣೀಂತ ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಯ ದ್ದೇವಾ ಸಲಿಲ....ಸಲಿಲೇರಹಾ ಸೋರಬಾಃ ಆತಿಷ್ಯತಿ . ನೀರಿನ ಹೊಟ್ಟೀ ಯೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಭಾಳ ಸುಖದಿಂದ್ದಾರಪ ... ಹೀಗೇಳ್ಯಾರೆ .... ಅವಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನ ಬಸುರಾದಳೂಂತಿದೆ ...ಸೂರ್ತನ್ನ ಹಡೀತಾಳೆ. ಸೂರ್ಯನ್ನ ಆಕಿ ಹಡೀತಾಳಂದ್ರು.... ನನಗೆ ನಂಬ್ಲಿಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೇದಾ ಪುಶ್ನಿಸ್ತಿನಂತ ನನಗೆ ಹೆದರ್ಕಿ ಬಂತು. ಹಾಗಾದ್ರೆ ಏನು ಮಾಡ್ಬುಕು ? ಯಾರಾಗು ತಿಳಿದವ್ರಂ ತ್ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವ್ರಕಡೀಗೆ ಹೋಗಬುಕೂಂತ. ನಾ ಹೊರಟೆ ಇಲ್ಲೀ ಪಾಠಶಾ ಲೆಯಲ್ಲೆ—ಅವ್ರ ಹೆಸ್ರೆ ತೊಗೊಂಡು ಹೇಳತೀನಿ -ಅ.... ನಾಗೇಶಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತ ಬಾಲ್ಚಂದ್ರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವ ರಲ್ಲಿ ಹೋದೆ. ನನಗೊಬ್ಬವ್ನಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆ ಎಂ.ಎ.

ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಆದವ್ರೊಬ್ರು ದೇಶಪಾಂಡೆ ಅಂತಿದ್ದಾರೆ. ನಡ್ರಿಹೋಗೋಣಾಂದೆ.... ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಭಾಳ ಮಂದಹಾಸ .... ಬರ್ರಿ ಕುತುಗೊಳ್ರಿ .. ....ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕು .... ಏನು ? ಅದಿತಿ ಜಲಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನ ಹಡೀತಾಳೆ ? ಅವ ಚಂದ್ರನೆ ಇದ್ದಾನು ಹೊರ್ತು ಸೂರ್ಯ.... ಇರೋದಕ್ಕ ಸಾಧ್ಯಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನ . ಮಾರ್ತಾಂಡ ನಾಮಾನಂ ಸೂರ್ಯಂ ಅಂತಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಾರೆ. ಸಾಯಣನು .... ನಾಮಾನಂ ಅನ್ನೋದರೊಳಗೆ ... ಹೆಸರಿನ ಸೂರ್ಯ. ಅನ್ನೋದ್ರಲ್ಲಿ ಭಾಳ ಛಂದದೆ ಅಂತಂದೆ. ಸೂರ್ಯಲ್ಲಂಪಾ. ಮಾರ್ತಾಂಡ ಹೆಸರಿನ ಸೂರ್ಯ. ಹೀಗೆ ನನಗ ನಿಸ್ತ್ಯ.... ನಾ ಮತ್ತ ಹತ್ಸಲ ಅವ್ರಿಗೆಹೋಗಿ .. ನಾ ಅವ್ರಿಗೆ ಇಷ್ಟೆ ಹೇಳಿದೆ.... ಮತ್ತ ಸೂರ್ಯ ನೀರೊಳಗಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಲ್ಲ್ಯಾದರು ಕಥೆ ಪವಾಡಕಥೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ರೆ ನನಗೆ ಹೇಳಬುಕು.......ಒಳ್ಳೇದು ನೋಡ್ತೀನಿ ಅಂಥೇಳದ್ರು. ನಾಲ್ಕಾರು ಸರಿ ಅವರ ಕಡೀಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂತು ಕೂತು ಬ್ಯಾಸರ್ಕಿ ಬಂತು. ಭಾಳ ಸಿಟ್ಟೂ ಬಂತು. ಇವ್ರು ತಿಳ್ದೂ ತಿಳ್ದೂ ವೇದದ ಅರ್ಥ ಬ್ಯಾರೇನೆ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹಟಾ ಹಿಡೀತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಏನಿದು ಹಣೇಬರಾ....ಅಂತಂದು ನಾನು ಹೇಳದೆ ಅವ್ರಿಗೆ. ನನಗ.... ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾ ಇನ್ನ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕ ಸುರು ಮಾಡ್ತನೀಂತಂದು. ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ .... ವೇದ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಾ ಇದೆ ಅಂಥೇಳಿದ್ದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಸಹನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಇದ್ದದು ಸುಳ್ಳೇ ಅಲ್ಲಾ ಸೂರ್ಯ ನೀರೊಳಗಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ .... ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅಪ್ಪಟ ಸುಳ್ಳು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವೇದಗಳು ಇವತ್ತಿಂದಿನ್ನ ವಿಕೃತವಾಗಿದ್ದು ಮೂಲದ್ದು ಉಳದಿಲ್ಲ. ಆದ್ರಿಂದ ವೇದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಹೋಯ್ತು- ವೇದಡದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕಾಲ್ಲಿಂದ್ರೆ ವೇದದ ವಾಕ್ಯಗಳಆಶಯ ಗೊತ್ತಿಡಿಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ ಅದಕ್ಕೇನು? ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಡಿಂದ ಸಾಧ್ಯ....ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಬರ್ kroeber ಎಂಬವ ಬಹಳ ಮೆರದಾನೆ ಆ ಕ್ರೋಬರನ ಪುಸ್ತಕ್ದಲ್ಲಿ ಅದsಂತ ಅದೇಂತ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದ ನೋಡಿದ್ದು— ಇವತ್ತು ನನಗ ಭರ್ವಸಿ ಇಲ್ಲ .... ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳಬುಕು. ದೈವ........ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಪರಾಗ್ಯಾನಿಕ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೇಲೆ....ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ... ಸೂಪರ್ ಆರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಈ ಸೂಪರ್ ಆರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್‌ದು ಸ್ಪೇಸ್‌ಟೈಮ್‌ದ ಹೊರಗೆ. ಎಲಾ ಇವನ.. ಅವಂಗೆ ಸಾಹೇಬಗೆ ಕಾಣಿಸ್ತ್ಯ ನಮಗ್ ಕಾಣ್ಸಲ್ಲ....ಹ್ಞು ಏನಿದು ? ಅಂದ್ರೆ .... ದೃಷ್ಟಿ ನಮಗ ಅದ ಉಳದವ್ರಿಗ್ಯಾರಿಗು ಇಲ್ಲ.... ಈ ಅಹಂಕಾರೇನು ?.......ಹೀಗೆ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನಕೋತ... ನನ್ನನ್ನ ನಾ ಸುಟಗೋತ

ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ ಯಾಕೇಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಈಗಿನ್ನು ಆನ್ದವೇ. ಆದ್ರಅದು ಇರ್‍ಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕ. ಆದ್ರ ಹುಚ್ಚು ನನ್‌ತಲಿ ಬಿಡವಲ್ದು. ನನ್ ಹೆಂಡತಿ ಸಹ ನವೂಡಿದ್ಲೂಂತ ನಾಬದುಕಿದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನಗೆ ಮತ್ತತಿಳದದ್ದು ಮಾನವನು ಪತಿತನಾಗ್ಯಾನೆ ಫಾಲ್‌ಆಫ್‌ಮ್ಯಾನ್–ಅಂಬೋದು ಆಪುಸ್ತಕ್ದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾ ತಪ್ ಇದ್ದೇನೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಅನಸವಲ್ದು. ಫಾಲ್‌ಆಫ್ ಮ್ಯಾನ್ ಇದು ನಿಜ. ಇಲ್ಲಿ ಫಾಲ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನ್ .. ಮನ .... ಮಾನವ ....ನರ ಆಗ್ಯಾನ ಅಂತ ಹೇಳೋದ್ರೊಳಗೆ ಫಾಲ್‌ಆಫ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಅಂತ್ಹೇಳ ತಿಳತದ. ಆಮೇಲೆ ಹಂಗಾದ್ರ ಮಾನವ ಫಾಲಾಗೂದಕ್ಕ ಕಾರಣೇನು ? ಒರ್‍ಜಿನಲಿ ಅಂದ್ರು ದೇವ್ರು ಅಂಬೋ ಶಬ್ದ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕ ಪರ್‍ವಾನ ಗಿ ಕೊಡ್ರಿ— ಆ ದೇವ್ರುಅಂಬವಾ ನಮಗದೃಷ್ಟಿಯನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ನೇತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ನೌವ್ಸ್ ಮೈಂಡ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ನಾವು ಅದಕ್ಕೆರವಾಗೇವಿ ನಾವು ನಮ್ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೇವಿ. ಬುದ್ಧಿ ಅಲ್ಲ .. ನಮಗೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇರೋದು, ನಮ್ ಒಳಗಿನ ಆ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಮ ಗ ಕಾಣ್ತದ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಹಾಳ ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ ಅದ....ಶಬ್ದಾಂದ್ರ ಸಂಕೇತ .... ಜಾತವೇದ ಅಗ್ನಿ....ಅದು ನನ್ನನ್ನ ಮುಗ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಮ್ಯಾಜ್ಲಿಸ್ ಶಬ್ದ. ಜಾತವೇದ ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವಿ. ಅಗ್ನಿ ಜಾತ ವೇದ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೆ ನಮ್ ಹತ್ರ ಅದೆ ಅದು. ಅದೆ ಪ್ರಜ್ಞಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು. ಇದನ್ನ ನಮಗ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಾನೆ. ಆದ್ರ ನಾವು ಕಳಕೊಂಡೀವಿ. ಮತ್ತು ಅದರ್ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡೋದೂ ಕಷ್ಟ ಬಂತು. ಅದರ ಕಾರಣಾಂದ್ರೆ ನಾವು ... ಸ್ಥಳ ಕಾಲದ.... ಸಾನಿಧ್ಯದೊ ಳಗ ಬಂದು ಕೂತೇವಿ. ನಮ್ಮನ್ನ ಬಂಧಿಸೋದೆ ಈ ಸ್ಥಳಕಾಲ ಅಂದ್ರ ....ನಾವು.... ಭೂಮಿ ಪುತ್ರರು ... ಭೌಮಾಸುರರಾಗೇವಿ. ಹಾಗಾದ್ರೆ ಇದಕ್ಕೇನು ? ಇಲ್ಲಿ ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಅಂದ್ರೇನು ಅನ್ನೊದೊಂದು ನನಗ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂತು. ನಾವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಈ ಪುಸ್ತಗಾ ಉಪಯೋಗ ಬಿದ್ವು. ನಮ್ಮ ಇದರಲ್ಲಿ. ನಾಲ್ಕನೆ ವಾ ಲ್ಯೂಮ್. ಕೊಡಿಲ್ಲಿ........ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಅಂದ್ರೇನು ಅ ನ್ನೊದರದ್ದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.......ಇಲ್ಲಿ ಅವ ಕೊಡ್ತಾನ........ಮೆಂಟ್ಲ್‌ಸೀನ್ ಆರ್ ಸೀನ್ ಇಸ್ ನೋಯಿಂಗ್. ಮೆಂಟ್ಲ್‌ಸೀನ್ ಆರ್ ಸೀನ್ ಇಟ್ಸೆಲ್ಫ್ ಇಸ್ ನೋಯಿಂಗ್. ಕಾಣಿತ್ಯ....ಕಾಣುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಗೊ ಜ್ಞಾನ. ಹೌದೊ ಅಲ್ಲೊ ? ....ಫೋರ್ತ್ ವ್ಹಾಲ್ಯುಮ್........ ಈ ಫೋರ್ತ್ ವ್ಹಾಲ್ಯುಮ್‌ದೊಳಗೆ ನನಗ ನೋಡೋ ಮುಂದ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯನಿಸ್ತು. ಅಂದ್ರ ಇವ್ರು ಪೈಥಾಗೊರಸ್ ಅನ್ನೊವ್ನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು!

ಸೆಡೆವು ಇದ್ದಾರೆ. ಮೆಂಟ್ಲ್ ಸೀಯಿಂಗ್ ಅದ್ನೇನು ಹುಡುಕ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರ ಟಿಲ್ಲ. ಇವ್ರಿಗೆ ಸೈಕೆ ಆರ್ ಸೈಕಾಲಜಿ ಅನ್ನೋ ಶಬ್ದ ಹೋಮರ್‌ನ ಲ್ಲಿದೆ ಅದು ಏನೂಂತ ಹುಡುಕ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾರ.ಹೋಮರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೈಕೆ ಅದ. ಆದ್ರ....ಸೈಕಾಲಜಿ ಅನ್ನೊ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಬ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರ ಏನದ ಹೋಮರ್‌ನಲ್ಲಿ ? ನೋಡುವಾಗ ಹೋಮರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಇದೇಂತ ಕಂಡಿತು....ಈ ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಇದ್ದುದ್ದು ...ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರಾಂತ ಇದ್ದುದ್ದು ಇವು ಎರಡೂ ಸಮಾನಾರ್ಥದ್ದು ಅಂತ ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕಿ. ನೌವ್ಸ್‌ಮೈಂಡ್ ಆರ್ ಮೆಂಟ್ಲ್‌ಸೀಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರ ಈ ಸಮಾನತೆ ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ್ ಬಂತು. ಇದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇನು ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲ ದಿಂದ ಬಂತು. ಅನ್ನೋದಲ್ಲ. ಆದ್ರ ಇಲ್ಲಿ....ಒಂದು ಗಿಫ್ಟ್ ಅಂತ್ಹೇಳ ತಿಳಕೊಬಹುದು. ಹ್ಣ....ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನು ಕ್ರೋಬರನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕ್ತ ಇದ್ದೀನಿ. ನನಗೆ ಧೈರ್ಯಿಲ್ಲ. ನಾ ನೋಡೇನೊ ಇಲ್ಲೊ... ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ ಅ್ಯಂಡ್ ಕಲ್ಚರ್ ಆರ್ ಟು ಗಿಫ್ಟ್ಸ್....ಗಿಫ್ಟ್ಸ್ ಅಂತಂತಾನ ...ಹೌದೇನು ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ....ಅವ್ರು ಹೇಳಬೇಕು........ಸೂಪರ್ ಆರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೇಲದೆ.

ರುದ್ರಪ್ಪ : ಅದ ಕರೆಕ್ಟ....ಸೂಪರಾರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೇಲದೂಂತ ಹೇಳ್ತಾನೆ

ಶಂಬಾ : ಹಾಗಾದರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು ? ಅನ್ನೊ ಡಿಸ್ಕಷನ್‌ದೊಳಗನೊ ಏನೊ ಅವಂತಾನ ಆ ಫಾರ್ಮ್ ಆಫ್ ಥಾಟ್ ಏನದ .. ಅದೆ ತತ್ವ ಇದ್ದುದ್ದು . ಅಂದ್ರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ....ಮಾನವನಿಗೆ ಇದ್ದ ದೃಷ್ಟಿ....ಒಂದೆ ಸ್ವರೂಪದ್ದದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರ ಇದ್ರ ಅಲ್ಲಿ ನಾವ್ಸ್‌ಮೈಂಡದ.ನೌವ್ಸ್‌ಮೆಂಡ್ ಅಂದ್ರೇನು? ಸೀಯಿಂಗ್ ಇಸ್ ನೋಯಿಂಗ್. ಅಥವ ಮೆಂಟ್ಲ್ ಸೀಯಿಂಗ್........ ನಾವು ಮೆಂಟ್ಲ್ mentally ತಿಳಿಕೊಳ್ತಿವಿ ಆದ್ರು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅದ್ರ ಕೆಡಿಟ್ ಕೊಡ್ತಿವಿ. ಇವ್ರಿಗೆ ಸಹಾ. ನಿಮಗೆಷ್ಟೊ ಸಲ ಹೌದೂಂತ ಅನ್ನಿಸಿಬಿಡ್ತದ. ಹೌದೂಂತನ್ನಿಸಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿ....ಈ ರೀಸನ್ನಿಂದ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕ ಹೋಗ್ತಿವಿ. ರೀಸನ್ ಕಡಿಂದ ಆಗ್ತದ. ಯಾಕೇಂದ್ರ ರೀಸನ್ ಇಸ್ ಸಿಚುಯೇಷನಲ್ ಲಾಜಿಕ್. ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಂ .. ಇದರೊಳಗೆನೆ ಬರ್ತದೆ. ಬರ್ಗ್‌ಸನ್ ಬಹಳ....ಸಮಯ ಅನ್ನೋದರ ಮೇಲೆ ಹೇಳ್ತಾನ. ಅಂದ್ರ ನಮಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದ ಇದೆ ಖರೇವು ಅಂತಿವಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ....ಅದು ಈಗ ಅವಗ ಅನಿಸಿದ್ದಾಂತ ಅದಕ್ಕಂತೀನಿ ...ಅದು ಒಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾ ನೇತ್ರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೀಗಿರೋದು. ಈ ರೀತಿ ತಿಳ್ಕೊಳ್ಳೊ ಪ್ರಯತ್ನದೊಳಗ

ನಾನೇನೊ ಸಾಯ್ಕೋತಿಲ್ಲಿ ಬಂದೀನಿ. ನಿಮ್ಮಂಥೋರು ಬಂದಾಗ ಮತ್ತ ಹೆದರ್ಕಿ ಹುಟ್ತದ ನನಗ. ನಾ ಎಷ್ಟ್ ಸಣ್ಣಂವ ಅಂತನ್ನೋದು ನನಗ್ ಗೊತ್ತದ....ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟ ಅಲ್ಪತ್ವ ಅದಂತಂಬೋದು ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದೆ ಆ ಕೀಳರಿಮೆ ನಾ ಹಿಡಕೊಂಡೆ ಹೊರಟೀನಿ. ನಾನು ತಿಳಿದದ್ದು ಸರಿಯೇನೊಂತ. ನಾಲ್ಕ ಮಂದಿ ಹೌದೊಂತ ಅನ್ನದಿದ್ರು ಅದು ಅಲ್ಲಾಂತ ನಾ ಬಿಟ್‌ಬಿಡ್ಲಿಕ್ಕ ತಯಾರಿದ್ದೀನಿ. ಆದಕ್ಕಂಟಿಗೊಂಡು ಕೂಡ್ತೀನಿ. ಆದ್ರ ಅಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳಿದ್ರು ಬಿಟ್‌ಬಿಡ್ಲಿಕ್ಕು ತಯಾರಿದ್ದೀನಿ. ಆದ್ರೆಆ ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಾಂತ ಘಟ್ಸಿ.... ಅಲ್ಲಾಂತನ್ಲಿಕ್ಕ ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಾನವ ನರ ಆಗ್ಯಾನೆ ಅಂತ್ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ....ಬಹಳ ಮಂದಿ ಮೂಗು ಮುರು ಕೊಂಡ್ರು. ಆದ್ರ ಅಲ್ಲಾಂತ ಯಾರೂ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕ ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರ ಪ್ರಮಾಣ ಸುಳ್ಳಾಗ್ತಿತ್ತು. ತತ್ ಪುರುಷಾ ಅಮಾನವಾ. ಉಪನಿಷತ್ ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ತತ್‌ಪುರುಷಾಅಮಾನವಾಂತ. ಉಪನಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ತತ್‌ಪುರುಷಃ ಅಮಾನ್ವಾಂತ ಪುರುಷಾಂದ್ರ ಯಾರು ? ಅಲ್ಲಿಸಿಗ್ತದ. ಪುರಿಶಯತೆ ಇತಿ ಪುರುಷಃ ಇದೂ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿರೊ ಅರ್ಥ. ಪುರದೊಳಗೆ ಮಲಕೊಳ್ತಾನೆ.

ಶಂಬಾ : ಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಪುರ ಅಂದ್ರ ಯಾವ್ದು ? ಪುರಿ....ಶಯತೆ. ಆ ಪುರ್ದೊಳಗೆ ಮಲಕೊಂಡವ ಇವಾ ಯಾರು? ಲಿಂಗಪ್ಪನೆ. ಅನ್ನೋ ಅರ್ಥಾಗ್ತದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು .. ಪುರ ವೇದದೊಳಗೆ ಎಷ್ಟುಕಡಿ ಬಂದದ ಹುಡುಕಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ ಹೇಳಿದ್ರು ಇದೊಂದು ಹಾಂವುಗಳರೊ ಗುದ್ದು. ಊರವಾಸೀಲ ....ಅಂದ್ರ ಈ ಅಹಿವೃತ್ತ ಇರೊ ಜಾಗ ಆದು. ಇದಕ್ಕ ಹೆಸುರು ಅಹಿಹುತ್ತ.

ಮಹಿಷಿ : ಹುತ್ತ ...ಗುತ್ತ .. ವೃತಾ or ಹುತ್ತ ?

ಪತ್ರಕರ್ತರು : ಹುತ್ತು ಹುತ್ತು....ಸಣ್ಣಜಾಗ. ಹಾವು ಹಾವು. ಹುತ್ತು

ಶಂಬಾ : ಅಂತ ಹೇಳತಾರೆ ಇದನ್ನ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಮುಂದಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೇನೊ ಬಂತು. ಆದ್ರ ಅಲ್ಲ ಅಂತ್ಯಾರೂ ಅನ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಇದರಿಂದೆ ಹೌದೊಂತ ಅರ್ಥಾಗೊದುಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ ಅಂತ್ಯಾರೂ ಅನ್ನದಿದ್ರು ಅದ್ನ ಹೌದೊಂತ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕಾಗೂದುಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕ ಹೆದರ್ಕಿ ನನಗ....ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೀಳಲ್ಲ .. ಭಾಳದೊಡ್ಡದು ಇದಕ್ಕ ನಾವು... ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದೇವಿ ಆದರೆ ಈ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವದೊಳಗೆ ಕೊರತೆ ಒಂದೆ ಅಂದ್ರು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮಾಡಿದವ....ರೂಪಿಸಿದವ....ರಕ್ತಮಾಂಸದ ಮನುಷ್ಯ ಯಾರು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವಟ್ಟಿಗಾದರು ಯಾರು ಅನ್ನೋದು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ.

ಪತ್ರಕರ್ತ : ನೀವು ಮಡಿಕೇರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಭಾಷಣ ಮಾಡ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಲಿಕೆ ಹೊರಟೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಷ್ಟರವಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೀರಿ? ಇನ್ನ ಎಷ್ಟಾಗಬೇಕಾಗೇದ ?

ಶಂಬಾ : ಹೌದೌದು ಹೇಳಿದ್ದೆ....ಕೆಲಸ ಭಾಳ ಆಗಬೇಕಾಗೇದ.

ಕಾರಂತ : ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂತಂದ್ರೆ ಒಂದೇ ಗಂಟು ಹುಡುಕೋದಂತರ್ಥವೋ ? ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಷ್ಯ ಸೇರಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಚೂರು, ಒಂದು ಭಾಗ ನೀವು ತಿಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ಅದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನೆ, ಥಾಟನ್ನೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದು. ಯಾವ ವಿಷಯದ್ದು ನಿಮಗೆ ಬೇಕು? ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ತಕ್ಕೊಂಡಾಗ ಗೊತ್ತಾಗತ್ತೇ ಹೊರ್ತು, ಒಟ್ಟಿಗೊಂತಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲೇನಾಯ್ತೂಂತ ಕೇಳಿದ್ರೆ....

ಶಂಬಾ : ಲೆವಿ ಸ್ಟ್ರಾಸ್ ಅಂತೊಬ್ಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಕಾಲರ್ರು...ಅವ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ಬರ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅವನು....ಮಾನವಾಂಬೊ ಪ್ರಾಣಿ ಸಮಾನಿದ್ದಾನೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಂಗೂ ಒಂದ್‌ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು. ಯಾಕ್ರಂದ್ರು ಅವ್ನು ಜಗತ್ತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ ಗ್ರೇಟ್ ಸ್ಕಾಲರ್....ನಾನು ಅದನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಹಿಡಕೊಂಡು 'ಮಾನವಾ' ಅನ್ನೋದು ... ಮಾನವನ ಬಗ್ಗೇನೆ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಶ್ನಿ ಬಂತು. ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೊಫೆಸರು....ಐಯಂಗಾರ್ ಅಂತಿಲ್ಲ....ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಕಾಲೇಜದೊಳಗೆ ಪ್ರೊಫೆಸರಿದ್ರು....ಅವರು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪೀಯರನ್ನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನ ಮಾಡೋದ್ರಲ್ಲು ಗಟ್ಟಿಗರು ನಂದೂ ಅವರ್ದೂ ಪರಿಚಯಾಗಿತ್ತು. ನೀವು ಮಾನವಾ ಮಾನವಾ ಅಂತೀರಲ್ಲಾ....ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಈ ಮಾನವಾ ? ನಮಗೆ ಕಾಣ್ತಿರೋದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಮಾನವಾಂದ್ರೇನು? ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ರು ಇದೆ ನನಗೂ ಗುಂಗು ಬಿತ್ತು ಹಾಗಾದ್ರೆ ಮಾನವಾನ್ನೋದು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯೋ? ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ರಿ? ಈ ಮಾನವಾಂದ್ರೆ ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಮಾನವಾಂದ್ರ್ಯಾರು? ನಾವಿವತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆ, ಇಷ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು. ಈ ಮಾನವಾಂಬೋವ ಸ್ಥಳ ಕಾಲದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರೋವ ನರನೆ. ಹಾಗಾದ್ರೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ!

ಐನ್‌ಸ್ಟೀನರ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳೋದಾದರೆ ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾ ಪರ್ಸನಲ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೇಲೆ....ರಿಯಲಿಟಿ ಇದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೊೀಬರ್ ಸುಪರಾರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಲೆವಲ್ಲನೆ ಬಂತು. ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾ ಪರ್ಸನಲ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೇಲೆ.. ಮಾನವಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸುವ ಸಮರ್ಥನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.... ಹೀಗೇನೊ ನಂಬಿಕೊಂಡೇನ್ರಪಾ........

ಮಹಿಷಿ : ಇದೂ ....ಅರವಿಂದರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಲತ್ತೊ ಅದು?

ಶಂಬಾ : ಶಿವ ಶಿವಾ....ಅರವಿಂದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಆದರ.ನೋಡಿದೆ.ಆದರೆ....

ಮಹಿಷಿ : ಸೂಪರ್ ಮ್ಯಾನಂತ ಹೇಳ್ತಾರಲ್ಲ ...ಸುಪ್ರಾಕಾಂಶಸ್........

ಶಂಬಾ : ಆದರಲ್ಲಿ ಸೂಪರ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳ್ತಾನಲ್ಲವಾ....ದೈತ್ಯ....ಯಾರದು? ನೀಷೆ....ಫ್ರೆಡರಿಕ್ ನೀಷೆ. ಅವನಿಗೆ... ಸಂಸ್ಕೃತದ್ದು ಎಲ್ಲೊ ತ್ರಟ್ಟಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬೌದು....ಹೇಳ್ತಾನೆ....ದೈತ್ಯ ಅವಾ ಅಲ್ಲ....ಸೂಪರ್ ಮ್ಯಾನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸುಮ್ನೆ ನಾವು ಅಂತೀವಿ. ಮ್ಯಾನನೆ ನರ ಆಗ್ತಾನೆ ಅಂತನ್ರಿ. ನರರು ಸುಪರ್ ಇದ್ರೆ ಅವ್ನ ಮಾತು ಖರೆ. ನಾವಿವತ್ತು ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕನೆ ಎರವಾಗೇವಿ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರ ಹೋಯ್ತು. ನಾವ್ಸ್ ಮೈಂಡ್ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆ....ಇವತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿೂರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಂಪೆರಿಕಲ್ ಲೆವೆಲ್ ಮೆಚ್ಚಿಗೊಳ್ತಿದ್ದೀವಿ. ಹಾಗಾದ್ರೆ ಇದನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು ? ಅದು ತಿಳೀದು ನನಗೆ. ನಾನಿಷ್ಟೆ ಹೇಳಭೌದು ..ಒಂದು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಫಾಲ್‌ಆಫ್ ಐಡಿಯಲ್ಸ್. ನಾವು ಆದರ್ಶದ ಹತ್ತರಿರೊ ಖಟಪಿಟಿ ಮಾಡತಿರ್ತೀವೆ. ನಾಟ್ ಫೇಲ್ಯೂರು, ಬಟ್ ಲೋ ಏಮ್ ಇಸ್ ಕ್ರೈಮ್... ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಕವಿ....ಭಾಳ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ ಹೇಳ್ತಾನೆ. ಆದ್ರೆ ಇವತ್ತು ಲೋ ಏಮ್ ಕ್ರೈಮ್ ಅಂದ್ರೆ ...ಹಾಗಾದ್ರೆ ...ಆಕಾಶ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ನಡಿ .. ಅಂತ ಚೇಷ್ಟೆ ವಿಷಯದ ಮಾತು. ಆದ್ರೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶವನ್ನೆ ಮೇಲಿಡದಿದ್ರೆ, ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಬರ ಬುಕೊಂದ್ರೆ ಥರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸೆ ಆಗ್ತದ.... ನಾನ್ ಥರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸ್‌ನೊಳಗನೆ ಇದ್ದೇನೆ ಅಂತಂದ್ರೆ ಮುಗಧೋತು ....ಅಂದ್ರು ಮತ್ತೆ ರೀ ಇನ್‌ಸ್ಟೇಟ್ ಆಗಬಕಾಗಿದ್ರೆ ಶಕ್ಯ ಇದ್ಧಷ್ಟು ಆದರ್ಶದ ಮಟ್ಟವನ್ನ ಎತ್ತರಿಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ಖಟಿಪಿಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯನೊ ಇಲ್ಲೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರು ನಾವು ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಂದ ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು

ಬಿಟ್ಟೇವಿ....ನಮಗ ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದ ಲೆವೆಲ್‌ದಲ್ಲಿಯೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋದು ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರ....ಒಬ್ನೆ ಏನು ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ತಾನೆ? ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೆರತರ ಅದು ಸಾಧ್ಯ.....ಮಾನವಾ ಸಮಾಜದ ಅಂಗ.... ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಂಬೋದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ...ಸಮಾಜದಂತ ವಕ್ತಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದ್ರ ನಾ ಇದ್ದೀನೀಂತ ಸಮಾಜದೇಂತ ಇವತ್ತು ನಾವು ಹೊರಟೇವಿ. ಎಲ್ಲಿದೆ ಸಮಾಜಂಬೋದು ? (ನಗುತ್ತಾ) ಕಾಲ್ಪನಿಕ. ನಾ ಹಾಗನ್ನಲಿಕ್ಕ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಮಾತು ಮತ್ತು ಇದು....ಇನ್ನೊಂದು....ಏನಾದ್ರು ಒಂದು ಹೊಸದು ಅನ್ಸಿನೇಕು ಅದರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಹೋಗೋದು. ನನ್ ಲೇಖನಗಳೆ ನನಗೆ ಬೂಸಾ ....ಬಾಯ್ತಂಬುಲಕಿ ಕೈಯಾನುವರೆ....ಅಂತಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತ ದೊಳಗ ಬರ್ತದ....ನಾನು ಹಚ್ಚಿದರ್ಥಾಂದ್ರು....ಬಾಯ್ತಂಬುಲ... ಇದನ್ನ ತೊಗೊಂಡು ತಿನ್ತಿದ್ರು. ಅನ್ನೊ ಅರ್ಥ ನನಿಗನ್ನಿಸ್ತು. ಆದ್ರ ಬೆಟಗೇರಿಯಾವ್ರಿಗೆ ಅಂಜುಳಿಯೊಳಗಿತ್ತು ಅಂತ ಬಂದಕೊಡ್ಲೆ...ಅಂಜುಳಿ ಅಂದ್ರ ಪೀಕದಾನಿ. ಪೀಕದಾನಿಯೊಳಗ ಚೆಲ್ತಿದ್ರು. ಆದರೆ....ಮರಾಠಿ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ. ನನಗ ಅದು....ಅಸಲ್ ತಿಳೀತು. ಅಲ್ಲಿ (ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ) ಚಕ್ರಧರ ಭಾಳ ದೊಡ್ಡವ...ಅಂವ ಬರಿತಾನೆ....ಚಕ್ರಧರ ಸ್ವಾಮಿ ಅವತಾರಿ ಅಂತ ಅವ್ರು ತಿಳಿತಾರೆ....ಮಹಾನುಭಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯಂತ ಒಂದದ.. ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯದವ್ರು....ಅವರು. ....ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೀತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಪೀಕ್‌ಕೊಡ್ತಾನೆ.... ಇದೂ ಮತ್ತ ಒಂದ್ರೀತಿದ ಅಂತ್ರೊಪೊಲಜಿಕಲ್ ಅಪ್ರೋಚನೆ....ಯಾವ್ಯಾವ ಸ್ಟೇಜ್ನೊಳಗೂ ಈ ಮಾನವಾ....

ಕಾರಂತ : ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾರೂಡ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನ ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ತಿನ್ನೋದು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ನಾನು.

ಶಂಬಾ : ಹೌದು ಖರೆ

ಮಹಿಂಪಿ : ಪ್ರಸಾದಾಂತ್ಹೇಳಿ.

ಶಂಬಾ : ಅದನ್ನ ನಾವು ಹಿಂದಾಗಡಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು. ನಾವು ಮುಂಜಿವಿ ಒಳಗ ತಾಯಿಗೊ ಕೂಡಿಶಿಕೊಂಡು....ಕೊಡ್ತಾ ಇರ್ತೇವಿ. ಅದೇನೊ....ಅಂತೂ ಪೀಕ್ ಕೊಡೋದು ಉಳುದು ಬಂತು....ಅದು ನಮ್

ಭಕ್ತಿ... ಬಸವಣ್ಣಂದ್ರೊಳಗು ಬರ್‍ತದ.... ಬಾಯ್ತುಂಬುಲವ ಮೆಲುವೆ ... ನಿನ್ನ ಬೀಳುಡುಗೆಯ ಉಡುವೆ.... ಶೇಷವಸ್ತ್ರಾಂತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೊಗೋತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲೀ ತಂಕಾ ಅಲ್ಲ್ಯದೆ ಹಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮರಾಠಿವಳಗೂನು ಅಂದ್ರೆ.... ಒಬ್ಬವಾಂ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗಿದ್ಧವಾ ಸರ್ವಸ್ವ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ತಾನು ತೊಗೊಬುಕು. ನನಗೆ ಸ್ವಂತಕ್ಕ ತೊಗೊಳ್ಳಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಲ್ಲ. ದೇವರಿಗಿಟ್ಟು ಹಿಂದಗಡಿ ಪ್ರಸಾದಾಂತ ತೊಗೊಬುಕು. ಚಕ್ರಧರನಿಗೆ ಬರ್‍ತಾನೆ.... ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿನ್ನ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕೂಂತ. ಅಂವಾ ಶ್ಯಾಣ್ಯಾ ಇದ್ದ. ಬಹಾಳಾ (shrewd) ಶ್ರೂಡಿದ್ದ. ಅವನೇನಂದಾ... ಒಳ್ಳೇ ದಪಾಂತಂದ. ಹ್ಞೂ ಆಯ್ತು. ತೊಗೊಂಡ್ಹೋಗು.... ಗುರೂ ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಕಿ.... ಪ್ರಸಾದಾದಳು. ಅಂದ್ರ ಇವಗೆ ರೈಟ್ ಇಲ್ಲ ...

ಕಾರಂತ : ರಾಜಪುತಾನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಮ್ಮ ಇದೆ. ಇವತ್ತೂ ಲಿವಿಂಗ್ ಕಸ್ಟಮ್. ಹೆಂಡ್ತಿಯನ್ನ ಮೊದಲು ಗುರು ಸನ್ನಾನರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಂತರ ತಾನು ಅನುಭವಿಸೋದು.

ಮಹಿಂಷಿ : ಈ ಕೇರಳದಲ್ಲಿಲ್ವೇನದು ?

ಕಾರಂತ : ಕೇರಳದಲ್ಲಿಲ್ಲ ...

ಶಂಬಾ ; ನಂಬೂದರಿಗಳದ್ದು ಅದು ಬೇರೆ. ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ.

ಕಾರಂತ : ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ?

ಮಹಿಂಷಿ : ಪ್ರಥಮ ರಾತ್ರಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಹವಾಸ ಆಗಬೇಕು ಅನ್ನೋದು....

ಶಂಬಾ : ಹೌದ್ಹಾದು.... ಅದ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ.

ಕಾರಂತ : ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಮ್ಯುನಿಟಿಗೆ ಮದುವೆಯೆ ಇಲ್ಲ.

ಶಂಬಾ : ಹೌದು.... ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ್ದು.

ಕಾರಂತ : ಅಲ್ಲಿ, ನಾಯರ್‍ರ್‍ಗೆ ಮೊದ್ಲು ಮದುವೆಯೆ ಇರ್‍ಲಿಲ್ಲ. (ದನಿ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಂಬೂದರೀಸ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಮ್ಯಾಲೆ.... ಅವರೆ.... ಅದೂ ನಂಬೂದರಿ ಇಟ್ಕೊಳೋದಂದ್ರೆ ಆ್ಯಕ್ಚುಯಲಿ ಅವರ ವೈಫ್ನ ಹಾಗೇ ... ಅವರಿದ್ದಾಗ

ಅಂತಿಟ್ಕೊಳಿ. ಆಮೇಲೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಮದುವೇ ಅನ್ನೊ ಕಸ್ಟಂ....ಅದು ಶುರುವಾಯ್ತು ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ.

ಮಹಿಷಿ : ಮೊದಲು ಆಫರ್‌ಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ತೊಗೊಳ್ಳೊ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಅಲ್ವೆ ಅದೂ?

ಕಾರಂತ : ಅಲ್ಲಲ್ಲಲ್ಲ....ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಯರ್‍ಸ್ ಅವರಿಗೇ ಹುಟ್ಟಿದವಂತ್ಲೆ ಇದೆ....ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೆ ವೇದ ಹುಟ್ಟಿತಾ ?.... ಅದರ ಐಡಿಯಾಸ್ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು? ಅದ್ರು ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು? ಅದು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂತೊ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅದರ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕಾಮನ್‌ಐಡಿಯಾಸ್ ಇವತ್ತು ಉಳಕೊಂಡಿದ್ರು ಉಳಕೊಂಡಿರಬಹುದು.... ಈಗ ಗ್ರೀಕ್ ಉಳೀತೂಂತ ಹೇಳಿದರೆ ಹಿಟ್ಟೈಟ ಲ್ಯಾಂಡಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬ್ಲ್ಯಾಂಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಲ್ಲಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಸೋರ್ಸ್ಸಲ್ಲಿದೆಯೊ ....ಸೊ ನ್ಯಾಚುರಲಿ ದೇರ್ ಆರ್ ಸೋ ಮೆನಿ ಕಾಮನ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಮಚ್‌ಅರ್ಲಿಯರ್. ಸರ್ವೈವ್ ಆಗ್ಬಹುದು. ಆಗ್ದೆ ಇರಬಹುದು.

ಶಂಬಾ : ಗೀತೆ ನನ್ನನ್ನ ಕೆರಳಿಸಿದ್ದು ಒಂದು .. ಅದು ಎಲ್ಲಾ ತಿಳದೂಂತಲ್ಲ. ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ. ಆ್ಯಬ್ಸಲೂಟ್ ಸೆಂಟೆನ್ಸ್. ಎಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಾ ಯಾವ ಸಂಶಯಾ ಇದೇನು ಪ್ರಶ್ನೆ....ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ. ಇವ ಜ್ಞಾನದ ಶತೃ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ನನಗನಿಸೇದ. ಜ್ಞಾನದ ಶತೃ .. ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ. ಆದರೆ ಗುರು ಶರಣು ಹೋಗು ಏನು ಹೇಳ್ತಾನೊ ಅದ್ನ ಕೇಳು ಹೋಗು. ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗ ಅಂತ. ಈ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆದ ವ್ಯಾಸೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ....ಈ ವ್ಯಾಸರ ಬಗ್ಗೆನೆ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಶಯ ಅದೆ ... ನರ–ನಾರಾಯಣನ ಸ್ವತ್ತು ಆಪೊ ನಾರಾಯಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ... ಅಂದ್ರು ಈ ಪರಂಪರೆಯೆ ಭಾಳ ಬೇರೆ ಅದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವೇದ ಅನ್ನೋದು ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದೇನಿತ್ತೋ ಅದಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಸಮಸ್ಯೆ....ಇದು ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ. ಭಾರತಕ್ಕ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಆದ್ರ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದರ್ಶನ ಸುಮಾರಾಗಿ ಪುರಾತನ ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನ್ನ ಕಾಣುವಾಗ ನನಗ ತುಂಬಾ ಸೋಜಿಗ.

ಕಾರಂತ : ದಿ ಸೇಮ್ ಆರ್ಯನ್ ರೇಸ್....ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಟ್ಟೈಟಿ ಹ್ಯೂಮನ್‌ರೇಸ್ .. ಆಫ್ರಿಕದಿಂದಂತ ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊದಂಥಾ ಪರಂಪರೆ

ಕಂಟಿನ್ಯೂ ಆಕ್ಕೊಂಡ್ ಹೋಗತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದ್ ತುದಿವರೆಗೆ. ಬ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯೆಂಡಿನಿಂದ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಪಿ : ಈ ಗೀತಾದಲ್ಲಿ, ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಗುಣಕರ್ಮ ವಿಭಾಗಶಃ ಇದೆಯಲ್ಲ....ಇದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವೊ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸೀಮೆತವೊ ಹ್ಯಾಗೆ ?

ಶಂಬಾ : ಇಲ್ಲ ಇದು ಟ್ರಿಕಿ ಅದೆ.

ಕಾರಂತ : ಅದರ ಡೇಟ್ ಯಾವಾಗಿಂದು? ಮಹಾಭಾರತ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕಾಯ್ತು? ಇದನ್ನ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದು ಯಾವಾಗ? ವರ್ಣದ ಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ? ವರ್ಣದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆರ್ಯರಲ್ಲಿ. ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರ್ಲಿಲ್ಲ. ಆವಾಗ ಅಷ್ಟ ಲೇಟ್ ಇಂಟ್ರಪೊಲೇಷನ್ ಅದರಲ್ಲಿ ತುರ್ಕಿದ್ದು ಲೇಟರ್. ಆವಾಗ ನಾವದನ್ನ ಕೃಷ್ಣಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂಂತ ತಕ್ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೊಡಗಿದ್ರೆ ತಪ್ಪಾಗತ್ತೆ ಆಥಂಟಿಸಿಟಿ.

ಶಂಬಾ : ನನಗನಸ್ತಾ ಇರೋದು....ಇದೂ....ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ.... ಇದು ಕೇವಲ ಥಿಯೊರೆಟಿಕಲ್ ಅದ....

ಕಾರಂತ : ಆರ್ಯರಲ್ಲಿಯು ಕೂಡ ಥಿಯೊರೆಟಿಕಲ್ಲಾಗೆ ಇದೆ....ಕ್ಷತ್ರಿಯ–ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂಬೊ ಸ್ಥಾನ ಥಿಯೋರೆಟಿಕಲ್ಲಾಗೆ ಇದೆ. ಬರವಣಿಗೇಲಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ.

ಶಂಬಾ : ಹ್ಞಾ ಹೌದು. ಹಾಗೇ ಅದ....ಆದರ ಏನೂ ಪ್ರಿಸೈಸ್ ಆಗಿ ಹೇಳ್ಳೋದು ಕಷ್ಟ....ಈಗ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ....ನಾನು ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ ಅಂತೇನಿ. ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವನ್ನ ಕೆಳಗೆ ತರೋದಕ್ಕಾಗಿ....ವಸಿಷ್ಠನನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸೋದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ. ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ....ಗೋವನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ....ಅಂವ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲಾಂತಂದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನ.... ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ. ಇದು ಮೆಲಿಶಿಯೆಸ್ ಒಂದ್ರೀತಿಂದ. ಅವ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯಿದ್ದದ್ದು ನಿಜಾ ಇದ್ರೆ, ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ....ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ ಜ್ಞಾನಿನೆ ಇರಬೇಕಾಗ್ತದ. ಅವ ಆ ಗೋವು ಬೇಡಿದಾಂತ. ಅಲ್ಲ....ಆ ಗೋವು ಯಾವ ಆಕಾರದಲ್ಲದ.... ಅನ್ನೋದುಕ್ಕು ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಡಕೋ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡೋ ಖಟ್ಪಟಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ವಸಿಷ್ಠನು ಗೋಪೂಜೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ . ಗೌಃ ...ವಸಿಷ್ಠಂದು

ಡೋಪು ಎಲ್ಲರಿಗು....ಅನ್ನಾ ಹಾಕತಿತ್ತು. ಹಾಕತಿತ್ತು. ಬೇಡಿದ್ದನ್ನ ಕೊಡತಿತ್ತು. ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗತಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲಾನೂ ಫಿಕ್ಷಿಶಿಯಸ್ ಎಫಿಜಿ. ಆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನ ಕೆಳಗೆ ತರೊ ಪ್ರಯತ್ನವಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗ್ಯಾವುದು ಬ್ಯಾಡೋ ಅದನ್ನ....ಅದಕ್ಕ ಮಾರಿಗೆ ಮಸಿ ಹಚ್ಚೊ ಕೆಲಸಾ ಭಾರತೀಯರು ಭಾಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡ್ಯಾರೆ

ಕಾರಂತ : ಪ್ರತಿ ಪಂಥದವರು ಇನ್ನೊಬ್ರನ್ನ....ಭಿನ್ನ. .ಪಂಥದವರ್ನ..ಹಾಗೆಮಾಡ್ಕೊಂಡೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡ್ತಕಂಥದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ....ಹಿಂದಿದು ಕೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ.ಆದ್ರಿಂದ ಈ ಉಪಾಯ ಒಳ್ಳೇದ ಅಂತ....ಹೇಳಿ.....

ಮಹಿಂಪಿ : ಹಾಗೆ ನೀವು ಹೇಳೋದಾದರೆ, ಅವರು ಪೂಜ್ಯರಾಗೋದು ಹೇಗೆ?

ಕಾರಂತ : ನಮಗೆ....ಕಲ್ಲಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊಲೆಗಡುಕನವರೆಗು ಪೂಜೆ ಮಾಡತಕ್ಕಂತಾ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇಲ್ದೆ ಮಾಡ್ತೀವಿ. ಆ ಪೂಜೆ ಭಕ್ತಿಯೂ ಅದೆ ತೂಕದ್ದ. ಬುದ್ಧಿಯು ಅದೇ ತೂಕದ್ದೆ. ವಿಶೇಷ ಏನಿಲ್ಲ. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಭಾಳ ಹುಶಾರಿದ್ದೇವೆ. ಯಾವದನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲ ನಾವು?

ಮಹಿಂಪಿ : ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಆದರ್ಶ ಜೀವಿಗಳೂಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದೇವಲ್ಲ....

ಕಾರಂತ : ಎಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಅನುಸರಿಸುವಂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೊ....ಅವಾಗೇನು ತೊಂದ್ರೆ ಇಲ್ಲಾನ್ನಬಹುದು.

ಶಂಬಾ : ಅವನು ವ್ಯಕ್ತಿನೊ....ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹೆಸರೋ? ಕಾಮ ಅಂಬೊ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾ....ಅಂದ್ಹಾಗೆನೆ....ರತಿ .. ಅನ್ನೋದು....

ಕಾರಂತ : ಎಲ್ಲಾ ಹೆಸರು ನೋಡುವಾಗಲೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅನ್ನೋದು....ಕೂಡಲೆ ಗೊತ್ತಾಗತ್ತೆ.

ಪತ್ರಕರ್ತ : ವ್ಯಾಸ....ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಕೇತವೆ ಆಗಿಬಿಡ್ತವೆ .. ಮನು........

ಶಂಬಾ : ಮನೂಗನ್ನಿಕ್ಕ ನಾನು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಸಗಂತೀನಿ....ಮನು ಅಂದ್ರೆ ಮಾನವಾ ಅಂಬೋ ಶಬ್ದನೆ ಮನು ಅಂತ ನಾನು ಅಂತೀನಿ.

ಕಾರಂತ : ವ್ಯಾಸ ಮನು ಅಂತ ಅನ್ನುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಯುಷ್ಯ ಕೊಡ್ತೀರಿ ? ಎಷ್ಟು ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ? ಆದರಿಂದ ಅದು ಜಾಯಿಂಟ್ ನೇಮ್ ಫಾರ್ ಎ ಟ್ರೈಬ್ ಆಫ್ ಪೀಪಲ್ಸ್. ಒಬ್ರೇನಲ್ಲ. ಯಾರ್‍ಯಾರು ಗ್ರಂಥ ಬರ್ದದ್ದೆಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅವ ಚಿರಂತನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ದಶರಥನಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟಾಗೆ ಇವ್ನಿಗು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪನು ಅವನೆ ಮಗನೂ ಅವನೆ ಮೊಮ್ಮಗನೂ ಅವನೇಂತ ಹೇಳೋದು ಆ ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಇಲ್ದೆ ಹೇಳೋ ಮಾತುಗಳು.

ಮಹಿಂಷಿ : ಈ ವೇದ ಅಪೌರುಷೇಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನು?

ಶಂಬಾ : ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅನ್ನೋದಕ್ಕಿಂತ....ನಾನು ಆ ಇದಕ್ಕ ಕಂಪೆಲ್ಲಾಗ್ತ ಇದ್ದೀನಿ. ಅಪೌರುಷೇಯ ಅಂದ್ರ ನಾನಾ ಅರ್ಥ ಇರತ್ತಾವ. ಪುರುಷ ಬರ್ದದ್ದಲ್ಲ. ಯಾರು ಬರದೋರು ? ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯಣ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಳ ಕಷ್ಟದ್ದಿದು.... ...ನಾವು ಉಪ್ಯೋಗ ಮಾಡೊ ಶಬ್ದನೆ ನಮ್ಮನ್ನ ಊಹೆಗೆ ತಳ್ಳೋದು ಪುರುಷಾಂದ್ರೆ ಯಾರು ಮತ್ತೆ ?

ಮಹಿಂಷಿ : ಪರಮಾತ್ಮ ಅಂತ ಹೇಳ್ತೇವಿ.

ಕಾರಂತ : ಹೇಳದಕ್ಕಾಗೊದಿಲ್ಲ....ಪರಮಾತ್ಮನ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ ಯಾವುದು? ಹ್ಲ ?

ಮಹಿಂಷಿ : ಪರಾಮಾತ್ಮೇತ್ಯುದಾಹೃತಃ ಅಂತ ನಾವೆ ಹೇಳ್ತೀವಲ್ಲ ಪುರುಷ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವನೆ ವಾಚ್ಯ ಅಂತ.

ಶಂಬಾ : ಪುರುಷ ಶಬ್ದ ಎಂದು ರೂಢಿಯೊಳಗ ಬಂತೋ ಅವತ್ತೆ ನಾವು ಮೋಸ ಹೋಗೇವಿ. ಅಂಗಕ್ಕನೆ ಪುರುಷಾಂತೇವಿ.

ಮಹಿಂಷಿ : ತಮ್ಮ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅದೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ ಅದು.

ಶಂಬಾ : ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಲ್ಲದ ಐಯಾಮ್ ಕಂಪೆಲ್ಡ್ ಟು ಮೇಕ್ ದ್ಯಟ್ ಮೀನಿಂಗ್. ಅಕ್ಸೆಪ್ಟ್ ದ್ಯಟ್ ಮೀನಿಂಗ್.

ಮಹಿಂಷಿ : ಅಲ್ಲ ಕೊನೇಗೆಲ್ಲ ಸೇರ್‍ಸಿ ಸರ್ವ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮ ಅಂದು ಬಿಡ್ತಾರಲ್ಲ?

ಶಂಬಾ : ಅಹ ಅಹ ಅದೆ. ಎಲ್ಲನು ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ ಅದು....ಈಗ ನಮ್ ಮಾರ್ತಾಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಗೆ ಅವ್ರು ಉತ್ರಾ ಕೊಟ್ರು....ಎದ್ನೇವಾ ಸಲಿಲೇರಹಾ ಸುಸಂರಬ್ದಾ : ಆತಿಷ್ಯತಿ. ನೀರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಾರು ಇದ್ದಾಗೆ ಭಾಳ ಸುಖದೊಳಗಿದ್ರು. ಹೊರಗ ಬರೋತ್ಲೆ ಈ ರೋರೇಣು ಅಪಾಪೆ. ಇದೊಂದು ಉಲುಕೋಚಿ ಜೀವ ಹೊರಗ ಬಂತು. ಸ್ಪೇಸ್–ಟೈಮ್ ಇದ್ರೊಳಗ ಸಿಕ್ಕು ದುಃಖದೊಳಗ ಬಿತ್ತು ಅಂತ.

ಅಣತಿ : ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳ್ತಾ ಇದಾರೆ. ವೇದಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ್ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ವು?

ಕಾರಂತ : ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇದೆ....ಸಂಸ್ಕೃತ ನೋಡಿದ ಕೂಡ್ಲೆ ತಮಿಳ್‌ನವ್ರು ಬೈತಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕು ನಿವಃಗೆ. [ಉಳಿದವರ ಗಹಗಹಿಕೆ]

ಪತ್ರಕರ್ತ : ಐ ಡೋಂಟ್ ಮೀನ್ ದಟ್ ಈಗ ಇರೋದು....ಆರ್ಯನ್ ಕಲ್ಚರ‍್ರು. (ದ್ರವಿಡಿಯನ್)

ಕಾರಂತ : ನೀವು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವ್ದಂತ ಲೊಕೇಟ್ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ. ಅವಾಗ....ಇರಬಹುದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಒಂದು ಜನಾಂತೆ ಇದ್ರೆ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತೀಂತ ಇದ್ದೆ ಇರುತ್ತೆ........ಆ ಕಲ್ಚರು ಇವತ್ತು ಎಷ್ಟು ಉಳಕೊಂಡದ್ದು? ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ? ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಬೆರಕೆ. ಇವತ್ತು ಬೆರಕೆ ಆದ ಮೇಲ ಇನ್ನು ಅದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಗದು ನೀವು ಆ ಮಾತಾಡೋದರಲ್ಲಿ ಏನರ್ಥ ಇದೆ? ಒಂದು ಸಾವಿರ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರದ್ದು ಎಷ್ಟು ತೆಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ? ಯಾವುದು ದ್ರಾವಿಡ ? ಯಾವುದು ಆರ್ಯಂತ ಮಾರ್ಕ್ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕ ಬರ್‍ತದೊ ? ಇಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಗಳಿರ್ಲಿಲ್ಲವ ? ಅವಾಗ ನಾವ್ರು ಅದು ಪೂರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಂದು ಜಗಳ ಮಾಡಬಹುದು ಹೊರ್‍ತು ಇಟ್ ವೊಂಟ್ ಕ್ಲಾರಿಫೈ ಎನಿಥಿಂಗ್. ಕಲ್ಚರ್ ಏನನ್ನೋದು ಸ್ಪೆಸಿಫೈ ಆಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಐಟಮ್ಸ್ಗೆ ತಕೊಳ್ತೀವೆ. ಅಂತಾದ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋದು. ಆ ಕಲ್ಚರ್ ಅನ್ನೋದು ಎಲ್ಲವ್‌ದಕ್ಕು ಅಗ್ತದೆ. ಇಡ್ಲಿ–ಸಾಂಬಾರದಿಂದ ಹಿಡದು ದೇವ್ರ ಪೂಜೆವರೆಗೆ.

ಮಹಿಷಿ : ಕಾರಂತ್ರೆ....ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದು ಹಾಗ್‌ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಚ

ರ್ ವಿಚ್ ಹ್ಯಾಸ್ ಇಟ್ಸ್ ರೂಟ್ ಇನ್ ಸ್ಯಾಂಸ್ಕ್ರಿಟ್ ಇಸ್ ಆರ್ಯನ್ ಅಂತ್ಹೇಳ್ತೀವೆ.... ಅಷ್ಟೆ.

ಕಾರಂತ : ಕಲ್ಚರ್ ವಿಚ್ ಹ್ಯಾಸ್ ಇಟ್ಸ್‌ರೂಟ್ ಇನ್ದ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಮೈಂಡ್ ಅಂಡ್ ಥಾಟ್.. ಬಟ್ ವಿಚ್ ಇಸ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ಡ್ ಇನ್ದಿ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್....ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ ಇಸ್.ಎ ಸಿಂಬಲ್ ದಟ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸೆಸ್ ಸೊಮೆನಿ ಥಿಂಗ್ಸ್, ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸ್ಡ್ ಬೈ ಕಲ್ಚರ್. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕಲ್ಚರ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ. ಕಲ್ಚರನ್ನ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆ ಭಾಷೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ.

ಮಹಿಷಿ : ಆದ್ರೆ ಅದು ಬೆಳಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಭಾಷೆಯಿಂದಲೆ ಅಲ್ವೆ ?

ಕಾರಂತ : ಬೆಳಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ಆಚರಣೆಯಿಂದ. ಕಲ್ಚರ್ ಟ್ರೆಡಿಷನ್ನಿಂದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಬೆಳಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು. ಆಚರಣೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಊಹೆಯಿಂದ ಬೆಳಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು. ಅದನ್ನ ವಿವರಿಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ಭಾಷೆ ಚಲಾಯ್ಸಿದ್ದು.. ....ತಲೆ ಒಳಗೆ ಏನೇನು ವಸ್ತು ಇದೆಯೊ ಅದನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆ ಇಲ್ಲ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರವೊ ಐದು ಸಾವಿರವೊ (ವರ್ಷ) ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹುಟ್ಟೋಕೆ ಮೊದಲು....ಇಟ್ ಮೇ ಬಿ ಈವನ್ ಹಾಫ್ ಮಿಲಿಯನ್ ಇಯರೋಲ್ಡ್.... ದಸ್ಯುಗಳೂ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿರೋದು. ನಮಗೆ ಬ್ಯಾಡದೇದ್ದವರ ಇತಿಹಾಸ....ಗೊತ್ತಾಯ್ತೊ....ಇನ್ನ ಎಲಬು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಲುಬು ಸಿಕ್ಕಿದರ ಮೇಲೆ ನಾವು ದಸ್ಯುಗಳನ್ನ ಐಡೆಂಟಿಫೈ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೇವೆ.

ಪತ್ರಕರ್ತ : ಹಂಗಾದರೆ ಈ ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಕಲ್ಚರ್ರೆ ಇಲ್ಲಾಂತೀರಾ ನೀವು ?

ಕಾರಂತ : ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾಡುವಂಥಾ ಸಾಮಾನಿಲ್ಲ.

ಪರ್ತಕರ್ತ : ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಕಲ್ಚರ್ ಇನಿಟ್ಸ್ ಪ್ಯೂರ್ ನೇಚರ್ ಯಾವ್ದೂಂತ ಹೆಳ್ಳಿಕೆ ಆಗೊಲ್ಲವ ?

ಶಂಬಾ : ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಅಂದ್ರು ಯಾರೂ...ಇದೆ ಪ್ರಶ್ನಿ ಬೀಳ್ತದೆ.

ಕಾರಂತ : ಆಗೋದಿಲ್ಲ....ಆರ್ ಯೂ ಎ ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ? ಯಾಮ್ ಐ ಎ ದ್ರವಿ

ಐಹ್ಯಾವ್ ನೋ ಆರ್ಯನ್ ಫೀಚರ್ ಯು ಹಾವ್ ನೊ ಆರ್ಯನ್ ಫೀಚರ್.

ಪತ್ರಕರ್ತ : ಬಟ್ ಐ ಕನ್ಸಿಡರ್ ಮೈ ಸೆಲ್ಫ್ ಆ್ಯಸ್ ಎ ದ್ರವಿಡಿಯನ್.

ಕಾರಂತ : ಐ ಕನ್ಸಿಡರ್ ಮೈಸೆಲ್ಫ್ ಆ್ಯಸ್ ಎ ಟೋಟಲ್ ಮಿಕ್ಸೆಡ್ ರೇಷ್ಯಲ್ ಬೀಯಿಂಗ್....ಎರಡೇ ರೇಷಿಯಲ್ ಬೀಯಿಂಗ್ಸ್ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಎವೆರಿ ಫೇಸ್ ಶೋಸ್ ಎ ಮಿಕ್ಚ್ಸರ್ ಆಪ್ ಮಂಗೋಲ್ ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಪ್ರೊಟೊ ಆಸ್ಟ್ರಲೈಟ್ ಅಂಡ್ ಎವೆರಿ ಬ್ಲೆಸ್ಡ್ ಥಿಂಗ್. ಸೋ ಇಟ್ ಕ್ಯಾರೀಸ್ ದಿ ಇನ್‌ಹೆರಿಟೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಆಲ್ ಇಟ್ಸ್ ಕಲ್ಚರ್ಸ್. ಅಂಡ್ ಇಟ್ ಇಸ್ ಎ ಬ್ಲೆಂಡ್. ಯು ಕಾಂಟ್ ಸೆಪ್ರೇಟ್ ಇಟ್ ಟುಡೆ.

ಮಹಿಂಪಿ : ತಮಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆಯೋ ? ಇದ್ರೆ ಯಾವ ದೇವರದು ?

ಶಂಬಾ : ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವವೇ ದೇವರು. ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಆಗ್ತದ. ಅದು ಅರ್ಥಾದದ್ದೂ ದೇವರೆ. ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವಾ ಅಂಥೇಳೊ ಮಾತು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳ್ತಿನಿ. ಅದೆಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮ್ಮತ ಆಗ್ತದೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಕಾಶವನ್ನ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕ ಆಗೊದುಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾತು ಟ್ಯಾಲಿ ಆದ್ರು ಅದು ಪ್ರಕಾಶಗ್ತದ. ಅಂತರ್ ವಿಸಂಗತಿ ಕತ್ತಲು. ಅಂತರ್ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಕಾಶ. ಇನ್ನೊಂದು ನನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ..ನಾ ಇದಕ್ಕ ಭಾಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಮ್‌ದಲ್ಲ ಅಂತರ್ ವಿಸಂಗತೀನೆ ಸ್ಥಾಯಿ ಇರೋದ್ರಿಂದ. ....ಇಲ್ಲ ಸತ್ಯ ಅರ್ಥ ಅನ್ನೋದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದ್ರಿಂದನೆ ಇವ್ರು ಹೇಳೊ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಥ ನಿಮಗ ನನ್ನ ಅರ್ಥ ನನಗ. ಅಂದ್ರ ಕತ್ಲನೆ. ನನಗೆ ಕಾಣ್ತದ್ಯಂತ ನಾ ತಿಳಕೋಽನೆ ಹೊರ್ತು ಇರೋದಿಲ್ಲ.... ಅರ್ಥನೆ ಇಲ್ಲದರಾಗ. ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ಸತ್ಯ ....ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯ ಇದ್ರು ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯನೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದ್ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಾಜಿಕಲ್ ಇನಿಮಿಟಬಿಲಿಟಿ ಏನೊಂದ್ರೆ ಈ ಸತ್ಯ,ಅರ್ಥ,ಪ್ರಕಾಶ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಾತಳಿಯ ಆಚೆಗಿರುವ ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದ ಪಾತ್ರದವಿದ್ದದ್ದನ್ನೆ ಹೇಳದೆ. ಆಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದ ನೆರವಿನಿಂದ ನಾವು ಇಂದು ತಿಳಕೊಳೊದಕ್ಕ ಹತ್ತೀವಿ. ಅದು ಅದ್ಯಂತ ತಿಳುಕೊಂಡು ನಾವಿನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲವಿ. ನನಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ತಂತಿ....ಅದು ಕರೆಂಟ್ ಇರೊ ವರಿಗು ನಡಿತದೆ. ಆ ಕರೆಂಟ್ ತಪ್ಪ್ಯಾ (ತಗಿತ್ಯ) ಬಿದ್‌ಬಿಡ್ತದ.

ನಾನು ಅನ್ನೋವಾ ಒಂದ್ರೀತಿಂದ ಆ ಕರೆಂಟ್ ಸಂಗ್ತಿಲೆ ಜೀವಂತ ನಮ್ಮಂಥ ಇರೋವರಿಗ ಮಾತ್ರ. ಉಳಧೊತ್ತಿನೊಳಗೆ ನಾನೆ ನಾನು. ನರ. ವ್ಯಕ್ತಿ. ನಾ ಮನಷ್ಯ ಊನವಾಂತ ಯಾವಾಗಾಗಬಹುದೊಂದ್ರೆ ಆ ಕರೆಂಟ್ ಸಂಗ್ತಿಲೆ ನನ್ ಸಂಬಂಧ ಸಮರ್ಥನವಾಗುವಾಗ. ಅಂಥಾ ಕ್ಷಣಗಳು ಮಿಂಚಿ ಹೋಗೋವಾಗ ಯಾವಾಗಲು ನನ್ ಸಂಗ್ತೀಲೆ ಅಂಥ ಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಬರ್ದದ್ರಲ್ಲಿ ಸೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ನಾನ್ಸೆನ್ಸ್ ಕೂಡಿರೋದು. ನಾನಾಗ ಒಂದ್ ಕಾಲಕ್ಕ ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಸೆನ್ಸನೆ ಬರ್ದೀನಿ ಅಂತ (ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆ.) ಆದರಿವತ್ತು ಝಳ ಝಳಾ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ನಾನ್‌ಸೆನ್ಸಿನ ಪಾತ್ರನು ಬಹಳಷ್ಟದ. ....ನೀವು ಅಷ್ಟು ನಸುಕ್ನಾಗೆದ್ದು ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಯಾಕ ಬರಬುಕು ? ನೆನಿಸ್ಕೊಂಡ್ರೆ ವ್ಯೆ ಜುಂ ಅಂತದ. ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ಬರಬುಕು ? ಯಾರು ಹೇಳ್ಯಾರೆ ? [ಅವರೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ನಗುತ್ತಾರೆ] ಇಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಋಣಾನುಬಂಧ ಅದ....ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಎಲ್ಲರ್ನೂ ಇಡಿ ಸಮಾಜ ಸಮಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿ. ಆ ಸಮಾಜ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದ. ಸಮಾಜ ಸಮಷ್ಟಿನೆ ದೇವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾಜ ಸಮಷ್ಟಿನೆ ಪುಣ್ಯಾಹ ವಾಚನಾದಿಗೂಳಂತೇವಿ. ಕರದು ಅವರಿಗೆನೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡೋ ಪದ್ಧತಿ ಅದ. ಈ ವಿವಸ್ವತ ಸಂಪ್ರಾದಾಯದಲ್ಲಿ. ವೈವಸ್ವತ ಮನೂಂತಾರೆ ... ಅಂತನ್ನುವ ಮಾತು ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಆ ಹುಚ್ಚು ಇನ್ನೂ ಪೂರಾ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ದುಡ್ಡನ್ನು ಕಳಕೊಂಡೆ ಕಳಕೊಂಡೇಂದ್ರೇನು ? ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು, ಎಲ್ಲ್ಯಾರು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿಯೋದು ಅನ್ನೊಸಲುವಾಗಿ. ಹೆಸರುಳಿಬೇಕು ಅಂತಂದು. ನಾನು ಒಂದು ಈ ಬಿ ಎಂ ಶ್ರೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನನ್ನ-ಏಳು ಸಾವಿರ ರುಪಾಯಿ ಹಿಂಗೇನೊ ಇಟ್ಟು........ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಕಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಮಾಡೋಣ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಾಡಬುಕೊಂತ ನಾಡೇನಿ. ಆದ್ರ ಇದು ಪ್ಯೂರ್ ಮೆಥಮೆಟಿಕ್ಸ್ ಲಾ. ಎರಡೂ ಎರಡೂ ಕೂಡಿದ್ರೆ ನಾಲ್ಕೆ ಅಂತ ಯಾಕ್ಹೇಳ್ತಿರಿ ನೀವು ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ರೆ........ನಾನು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಹೋದೇನು.... ನಾ ಹೇಳಿದ್ನೆಲ. ಈ ತಂತಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಸಂಗ್ತಿ ನಮ್ಮಂಥ ಇರೋತನಕಾ ಆಗ್ತದ. ಸೆನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ನಾನ್ಸೆನ್ಸ್. ಹಿಂಗ ಮಿಕ್ಸ್ ಅದನಂದು ....ಅದರೊಳಗೆ ಸೆನ್ಸ್ ಉಳದು ನಾನ್ಸೆನ್ಸ್ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬುಕು.

ಪತ್ರಕರ್ತ : ಅಂದ್ರ........ ನಾವು ಬರಿ ನರಪಾತಳಿ ಮೇಲೆ ಬದುಕ್ತೀವಿ ಮಾನವತ್ವ

ಇಲ್ಲಾಂತ್ಹೇಳಿ...... ನೀವು ಊಹಿಸಿದ ಸ್ಥಿತಿ ಒಂದು ಯಾವಾಗರೆ ಇತ್ತ ನಿಜವಾಗಲು ? ಮಾನವ ಮಾನವನಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬದುಕಿದ್ದನೇನು? ಯಾವಾಗಾದರು ಅದು ಇತ್ತ ? ಆ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನ ಇಟ್ಟುಗೊಂಡು ಮಾನವ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗ ಇದ್ದದ್ದು ಯೂವಾಗಾದರೂ ಇತ್ತ ?

ಶಂಬಾ : ನೀವು ತಿಳಕೊಳ್ಳಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣ್ತದ. ಈ ಸ್ಥಳ ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಇಲ್ಲ. ಸ್ಥಳ ಕಾಲದ ಆಚೆಗಿನ ಪಾತಳಿ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಇದ್ದಾನೆ. ಇದೂ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನನ ವಾಕ್ಯನು ಹೌದು. ಆ್ಯಟಂ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಂಗೆ ತಿರುಗಾಡ್ತವೊ ಹಾಗೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನವ್ ಮನ್ಸಿಗ ಬಂಧಂಗ ತಿರುಗ್ಯಾಡ್ತ ಇದ್ದೇವಿ. ನವ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಏನೇನೂ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಇಲ್ಲ.

ಮಹಿಂಷಿ : ಮಾನವಾ ಕೇವಲ ನರನಲ್ಲದೆ ಮಾನವಾ ಆಗಿಯೆ ಬದುಕಿದ್ದಂಥಾ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭ ಇತ್ತೇಂತ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಶಂಬಾ : ನಾವು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸ್ಬಹುದು. ಮನು ಎಂಬವಾ ಎಂದೊ ಇದ್ದ. ಮನು ಸ್ಮೃತಿ ಅಂತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ತಿವಿ. ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಹೊಡದು ಹಾಕೋ ದಕ್ಕೆನೆ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದುದ್ದದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ. ಈ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮಾನವಾ ಅಂಬೊ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾನವನನ್ನ ಹೊಡದು ಹಾಕೇದ. ವೈವಸ್ವತ ಮನೂನೂ ಹೊಡ್ದು ಹಾಕೇದ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ತನ....ಅದೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ... ದುರ್ಬುದ್ಧಿನೂ ಸಾಕಷ್ಟದ. ಅವ ತಾನಾಗಿ ಈ ಕಲಿಯುಗ ಆಮಂತ್ರಿಸ್ಯಾನೆ. ಇದಕ್ಕೇನು. ಒಂದು ಟರ್ನ್ ಸಿಕ್ಕ ದ್ದದ ಅದು ಮಾನವಂದೆ ಹೊರ್ತು ಮತ್ಯಾರದ್ದೂ ಅಲ್ಲ .. ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಈ ಹೆಸರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ರೂಪದ್ದೂಂತ ನನಗನ್ನಿಸೇದ.... ಸ್ವಯಂಭೂ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆ ಅದನ್ನ ಹೊಡೆದು ಹಾಕೋದಕ್ಕ ಬಂದದ್ದದೆ. ಈ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮಾನವ ಯಾರು ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಹಿರಣ್ಯಾಗರ್ಭ ನ ಮಗ. ಅಂತ್ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಶುರುವಾಯ್ತಲ್ಲಿ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಸಮವರ್ತ ತಾಗ್ರೇ ಭೂಪಸ್ಯ ಜಾತಃ ಪತಿ ಏಕ ಆಸ ......ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಸೂಕ್ತ. ಇದು ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚದೆ. ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚ್ ಇಸ್ ಲೇಟರ್ ಅಂತಾಯ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನು ಕಾಣ್ತವೆ. ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚದಿಂದನೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕೂಡಿವರಿದಿದ್ದಾವೆ. ಈ ಋಷಿಯಮುನಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅಂತ ತಿಳಿಸಿದ್ರಲ್ಲಾ ನೀವು .... ಅದ್ರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ........ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವ ಋಷಿಗಳದ್ದೂ..............

ಶಂಬಾ : ಹೌದಪ್ಪ.........ಅದಕ್ಕ ....ನಾನು ಮ್ಯಾಕ್‌ಡೊನೆಲ್ ಮತ್ತು ಕೀತ್ .... ಇವರ ಕೋಶ ಓದಿದಾಗೆ ಅವ್ರು ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಮುನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದೂಂತ ಅದಾದ್ರಲ್ಲಿ. ನಾನು ಅದನ್ನ ಹೌದೂಂತ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಅದು ತೀರ ಸುಳ್ಳು ಇದ್ರೆ ಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಬರತಿತ್ತಿಲ್ಲಿ. ಭಾಷೆ ಬರೀಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ ತೀರ ಸ್ಯೂಡೊ ಶಬ್ದಗಳನ್ನ ಹಾಕಲಿಕ್ಕ ಬರೂದುಲ್ಲ. ಟ್ಯಾಸಿಟ್ ಕನ್ಸೆಂಟ್ ಆಫ್ ದ ಸೊಸೈಟಿ ಇರ್‍ತದ. ಅ ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ತಕ್ಕೊಳ್ತಾರೆ ಆದ್ರ ಆ ಟ್ಯಾಸಿಟ್ ಕನ್ಸೆಂಟಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ....ವೈವಸ್ವತ ಮನು ಅಂಬೋನು ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಮನುವಿನ ಸಂತಾನ ಮಾನವರು ಅನ್ನೋದರಿಂದ ಬಂತು. ಆದ್ರ ಮನ ಅಂಬೋದು ಶಬ್ದ ....ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂಥ ಪರಿಭಾಷೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ..........ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಜ್ಯೋತಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದ್ದ ಯಾವಾಗಲು. ಅಂದ್ರ ಕಕ್ಷೀವಳಗೆ ವ್ಯಾಲ್ಯೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆ. ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವಾಂದ್ರೆ....ಅಲ್ಲಿ ಕರಾಬೊರೇಷನ್ ಅಲ್ಲಾ ಕಂಪ್ಯಾರಿಸನ್ ಕೊಡೋದು. ಪ್ರಕಾಶತತ್ವದ ಪಾತಳಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕಿತ್ತು. ...ಅವರು ಏನು ಪುಣ್ಯವಂತ್ರಿದ್ರೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾ ನೋಡಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಇತಿಹಾಸ ಅನ್ನೋದದ. ಇತಿಹಾಸನೆ ಸುಳ್ಳು ಅನ್ನೋ ಅಂಥಾವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇತಿ ಹ ಆಸ. ಹೀಗೆ ಇತ್ತು ಅಂತ ಅನ್ನುವಂಥಾ ಮಾತುಗಳವ. ಆ ಮಾತುಗಳ ಕರಬೊರೇಷನ್ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡಿಂದ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅಲ್ಲಾಂತ ಯಾಕನ್ಬೇಕು ? ನಾನೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ರೆ ನಂದನೇ ಇದ್ರೆ ಅಲ್ಲಾಂತನ್ಬಹುದು. ಅದ್ರ ಒಂದು ಕಡಿಗಲ್ಲ. ಹತ್ತು ಕಡಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಾಸ್‌ಕಲ್ಚರಲ್ ಕರಬರೇಷನ್ ಇಸ್ ಮೋಸ್ಟ್ ಬಿಲಿವಬಲ್ ಅಂತ ನಾ ಅಂದ್ಕೊಂಡೇನಿ. ಹಾಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವೆ ನನಗೇನೂ ಆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿಧಾಂಗ ಅನಿಸ್ತೈ.

ಮಹಿಷಿ : ತಾವು ಹೇಳೋಣಾಯ್ತಲ್ಲಾ. ದೇಶಾತೀತ ಕಲಾತೀತ ಅವಸ್ಥಾ ಇದೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೇಂತ, ಅದು ದೇಹ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತೊ ಆವಾಗ ? ಅವ ಬಾಡಿಲಿ ಇರಧೊರ್ತು ಅನುಭವಿಸ್ತಾನೆ ಹ್ಯಾಗೆ ?

ಶಂಬಾ : ಮನು ಅಂಬೊವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಂದೇನಿ ನಾನು.... ಮನ ಅಂಬವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ

ಅಂದೀನಿ ನಾನು. ಅವನ್ನ ನಾವು ಮರತೀವಿ. ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ವೈವಸ್ವತೊ ಮನುರ್ನಾಮೋ ಪೂಸವೀಯೊ ಮನೀಷಣಾಂ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾನೆ. ಆ ಕಾಲಿದಾಸನೆ ಏನ್ಮಾಡಿದಾ ಓಂಕಾರಕ್ಕ ಹಚ್ಚಿದ ಈ ಮನುವನ್ನ. ಓಂಕಾರ ಮತ್ತು ಮನು ಇವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತೀರಾ ಅಸಂಬದ್ಧ. ಓಂಕಾರದೊಳಗೆ ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚದ. ಎಲ್ಲಾನು ಓಂಕಾರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರದಿಂದನೆ ಎಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚ್ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ತಿಳುವಳಿಕಿಗೆ ಬಾಧಕಾಗ್ತ ಅದೆ ಓಂಕಾರಾದ್ಯೇವ ಖಲುಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೆ. ಈ ಓಂಕಾರ ಧ್ಯಾನ ಪ್ರಣವ ಅಂತ ಹೆಸರದ. ಪ್ರಣವೋಪಾಸಕರ ಪ್ರಾಣೋಪಾಸಕರು. ಇವರು ಈ ಓಂಕಾರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಣವೋಪಾಸಕರು - ಪ್ರಾಣೋಪಾಸಕರು ಪ್ರಾಣದೇವರ ಉಪಾಸನ ಮಾಡೋವರು ಅಂದ್ರೆ ನಾವೂ ಹಚ್ಚೋರು ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಇದ್ದರೂ ನಾ ಅವರ್ನ ಅನ್ನೂದ:ಲ್ಲ. ತತ್ವಶಃ ಏನಾಗ್ತದೊ ಅದು. ಈಗ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವನ್ನ ಹೊಡದು ಹಾಕೋದಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದವರು ರಿಟೈರ್ಡ್ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು. ಅವರು ಬಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಡ್ತೀನೀಂತ ಹೇಳಿದ್ರು. ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರು ತೊಗೊಂಡ್ರು. ನಂದು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರದ್ದು ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಇತ್ತು. ಆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ನೋಡಿದ್ರ ನನಗ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟೊಹಂಗೇನೆ ಮಾತಾಡಿದ್ರು. ಆದ್ರೆ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ....ನಾನು ಒಂದು ಬೇರೆ ಕೊಡ್ತೀನೀಂತ ಹೇಳಿದ್ರು. ಕೊಡಭೌದು ಅಂದೆ. ಆದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಅಧ್ವಾನ. ಯಕೇಂತ ಕೇಳಿದ್ರೆ ಅವರು ಶಾಕ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನ ಹೇಳ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಮಾತೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ....ಈ ಜೆನೆಟಿಕ್ ಅಪ್ರೋಚ್....ಈ ಶಾಕ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮ ಮಾನವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನ ಪ್ರಕಾಶತತ್ವವನ್ನ ಹೊಡಿತದ. ರಾತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚೊ ಹಗಲು ಹೆಚ್ಚೊ? ಇವತ್ತು ನಮ್ ಪಾಲಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗೇದ. ರಾತ್ರಿಯ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ದುಡಿತಾ ಇದ್ದೇವೀಂತ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಸಮಾಜ ಸಮಷ್ಟಿಗೆ ಹಿತ...... ಅಂದ್ರ ಯಾರ ಹಿತ ಅಂತ ಕೇಳ್ತಾರೆ. ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸೇ ಇಲ್ಲ. ಓಹ್‌ಮನಃ ಅಂತನ್ನೊ ಒಂದ್ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟು ಅದ. ಅದನ್ನ ತಾರಾಪೂರ್‌ವಾಲಾ ಅಂನೋನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡ್ತಾನೆ. "ಒಹ್‌ಮನಃ ಇಸ್ ಎ ರೇ ಆ್ಯಸ್ ಎ

ಪಾರ್ಟ್ ಆಫ್ ಅಹುರಮಜ್ದ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವನ್ ಮತ್ತು ಅ... ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗೋದು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಭಾಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ನಂಬ್ಲಿಕ್ಕ ಹಚ್ಚಿತು. ವಿವಸ್ವನ್ ಇವಾ ಆ ವೈವಸ್ವತನ.... ಆ ಮನು ವೈವ ಸ್ವತನ ಅಂಶ. ನಾವೆಲ್ಲ ವೈವಸ್ವತನ ಅಂಶರು ಅಂದ್ರೆ ಪ್ರಕಾಶತತ್ವದ ಮಕ್ಕಳಿ. ಅದನ್ನ ನಾನು ಮನುಜ ಅಂದ್ಕೊಳೊದಕ್ಕಿಂತ ತನುಜ ಅಂದ್ಕೊಳ್ಳೊದ್ರೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲುಭ ಅನಿಸ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಂದ್ರ......ಅದರ ಇತಿಮಿತಿಗಳು..........ಮಾನವ ಸಮಸ್ಯೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೊರಗಿಂದೂ ಅದ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಗ್ತ ಅದೆ.......... ....ಅದ್ನ ನಾನು ಹಿಂದ ಮಡಿಕೇರಿ ಉಪನ್ಯಾಸದೊಳಗ ಹೇಳೀನಿ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು.. ... ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ.... ಝುಲರ್ ಎಂಬವ........ಪೈಥಾಗೊರಸ್ಸನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿ ಬರೀತಾನೆ. ಏನು... ....ಮಾನವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿತಕಾರಕ ಆಗೋದಕ್ಕೆ ಇವ ಖಟಿಪಿಟಿ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದ ಪಾತಳಿ ಮೇಲೆ ಸೈಯನ್ಸ್ ಹುಟ್ಟೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಯನ್ಸ್ ಆಗ ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಮ್‌ದಲ್ಲೆ ಸಾಧ್ಯ ....ಲಾಭ ಏನೂಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಈ ಶೋಧಾತು ಆ ಶೋಧಾತು ಈ ಯುದ್ಧಾತು ಆ ಯುದ್ಧಾತು. ದುಃಖ ತಿಕ್ಕಾಟ ... ಇದ ಕಾಸ್ಮಾಸ್ ಅನ್ನೊ ಶಬ್ದನೆ ಪೈಥಾಗೊರಸ್ನಂದು. ಅವನೇ ಇದು ಮಾಡಿದ್ದ. ನಾವ ವತ್ತು ಕಾಸ್ಮಿಕ್ ಇದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀವಿ.... ಕಾಸ್ಮಾಸ್ ಅಂದ್ರೆ ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಂ.. ನಿಜವಾದ ಮಾನವ ಅಥವ ಮನುಷ್ಯ ಇರೋದು. ಆ ಪ್ರಕಾಶ ತತ್ವದಲ್ಲಿ—ಸ್ಪೇಸ್ ಟೈಮ್‌ದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಆಚೆಗೆ ಅಂದ್ರ ಹೀಗೆ ಮಾನವ ತನ್ನನ್ನ ತಾನೆ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಾ ಯಾರೇನು ಮಾಡ್ತಾರು!

ಮಹಿಪಿ : ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೇನ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕೊಂತಿದೋರೊ! ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಶೋಧನೆಯನ್ನ ಬೇರೆಯವರು ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನ ಬೇರೇಯವ್ರು ಮುಂದುವರ್ಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗ ಬೇಕೂಂತ ಅಪೇಕ್ಷೆನೊ ?

ಶಂಬಾ : ಇದೂ ಸಮಾಜದ ಹೊಣೆ. ಅದ್ರೊಳಗ ತಥ್ಯಾಂಶ ಏನು ಸಿಗ್ತದ ಅದನ್ನ ನೋಡೋಣ. ಇದೇರಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗೆನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು. ಆದ್ರಿವತ್ತು ನಂದು ಕೈ ನಿಂತದ. ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ

ಅನ್ನೋ ಶಾಪ ಅನ್ನೋ ಮಾತಿಗು ನಾನು ಬರ್ತ್ತಿನಿ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಯ್ಯಾರು ಬರುದುಲ್ಲ ನೀವೆ ಇವತ್ತು ನನಗಿವತ್ತು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು.........ನೀವು ಇಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಬಂದ್ರಿ. ತೀರಾ ಹುಚ್ಚನಾಂಗೆ ನೀನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಅಂತ ವಿಶ್ವಾಸ ಕೊಟ್ರಿ. ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದುದ್ದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಬೇಕು.

ನಾರಾಯಣರಾವ್ : ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಕೊಂ ಧ್ಯಾನ ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ತೀರಾ ?

ಶಂಬಾ : ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲೇಬೇಕಲಾ.........ಅಮೇರಿಕದ ಒಬ್ಬಾಂವ ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಬರ್ದದ್ದು ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್ ಆಫ್ ಲೈಟ್ ಅಂಡ್ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್ ಆಫ್ ನೈಟ್ ಅಂತ. ಎಲಾ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್ ಆಫ್ ನೈಟ್. ಸಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡ್ತಾ ಇರೋದು ಅಂದ್ರ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಿಟ್ಟಾಗ್ತಾರ. ಲೈಟ್ ಕೊಟ್ರೆ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗೇದಿಲ್ಲಿ ? ಕಾರಂತ್ರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ.......... ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಕಾರಂತ್ರ ಮೇಲೆ ಬೈಗಳವೆ. ನಿಮಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ಖಾಂಡೇಕರ್ ಅಂತಿದ್ರು. ಖಾಂಡೇಕರ್ ಮತ್ತು ಕಾರಂತರ ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಲಿಕಿ ಅದ. ಏನು ? ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಎಚ್ಚರಾ ಇಟ್ಟು ಬರೀತಾರಲ್ಲ, ಇವರು ಸಾಹಿತಿಗಳೆ ? [ಉಳಿದವರ ನಗು] ಖಾಂಡೇಕರ್ ಸಾಹಿತಿನೆ ಅಲ್ಲಾ ಅಂದವರಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗರಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ಖಾಂಡೇಕರ್‌ಗೆ ....ಏನು ಜ್ಞಾನ ಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಗ್ತು. ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರ ಸಾಹಿತಿನೆ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಅಂದರು. ಆದ್ರು ಕಾರಂತರ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂಗ ಹೇಳೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ರೂ ಧೈರ್ಯಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತಿ ಅನ್ನಬೇಕೋ ಅಂತ ಕೇಳೋರು ಇದ್ದಾರೆ ನಂಗೊತ್ತದೆ.......... ಮೈಮುರಿಸಿ ಕೈ ಬಿಡೂದು. ರಸಂ ಒಸರ್ವಂತೆ ! ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿರೋಹಂಗೆ ಬರದ್ರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಕಡಿಮ್ಯಾಗ್ತದಂತೆ ತಿಳಿತಾರೆ.

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮಹಿಷಿ, ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮಾಲೀಕರಾದ ನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾವ್ ಅಣತಿ ಮತ್ತಿತರ ಗೆಳೆಯರು ದಿನಾಂಕ 1-3-87 ರಂದು ಡಾ. ಶಂಬಾ ಜೋಷಿಯವರನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಧಾರವಾಡದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಕರ್ತರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಶನದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೇನು ?

○ ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ

ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಅನಾಗರಿಕ—ಅಮಾನುಷ ಎಂದು ಈ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಉಂಟು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಆಗಲೀ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಆಗಲೀ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ 1984 ವರ್ಷ ನಾನು ನನ್ನ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು, ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೇಖನ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಬೆತ್ತಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಲಾಟೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಜೆ. ಹೆಚ್. ಪಟೇಲರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಸಕ ಬಂಗಾರಪ್ಪ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

1985 ಬಂತು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಕರ ಪತ್ರ ಹಾಕಿ, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯಂಥ ಬರ್ಬರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಬೃಹತ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಸಿ ಬರ್ಬರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಜನ ದ. ಸಂ. ಸ. ಮನವಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಬಂಗಾರಪ್ಪ ದೇವಿ ಭಕ್ತರೆಂದೂ, ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮುನ್ನಾದಿನ ದೇವಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

1986 ಬಂತು. ನಾವು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದೆವು. ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ

ವಿರೋಧಿ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿದೆವು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವೂ ಕೂಡ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ನಾವು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿ. ಸಿ. , ಎಸ್. ಪಿ. ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಡಿ.ಸಿ.ಯವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಭೆ ಕರೆದು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಎಸ್. ಪಿ.ಯವರು ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ಬಂದೊ ಬಸ್ತ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚೆ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನ ಸಂಪರ್ಕ ಸಭೆ—ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಬೆತ್ತಲೆ ವಿರೋಧಿ ಸಮಿತಿ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿದರು. ಬೆತ್ತಲೆಸೇವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳು, ಜನ ಸಂಪರ್ಕ ಸಭೆಗಳು, ಕರಪತ್ರಗಳು, ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು, ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಕಟಣೆ ದಲಿತ ಕಲಾ ಮಂಡಲಿ ಎರಡು ನಾಟಕ ತಂಡಗಳು, ಒಂದು ಹಾಡಿನ ತಂಡ, ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗೆ 15 ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಖಂಡರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಅನಾಗರಿಕ ನಿಲ್ಲಲೇ ಬೇಕು, ಎಂದರು.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ತಾ : 20-3-1986 ರಂದು ಗಲಭೆ ಏಕೆ ನಡೆಯಿತು ? ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಈ ಗಲಭೆ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಭಕ್ತರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಿತಾಸಕ್ತರು ಈ ಗಲಭೆ ನಡೆಸಿದರೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ. ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

(1) ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ ರೇಣುಕಾಂಬ ಧರ್ಮದತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರು.

(2) ಜೋಗಮ್ಮಗಳು.

(3) ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು.

ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಂತರೆ, ಜಾತ್ರೆ ನಿಂತಂತೆಯೇ. ಜಾತ್ರೆ ನಿಂತರೆ ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ ಮಹತ್ವವೇ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾತ್ರೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಲಾಭಗಳು, ಉಂಟು. ಅವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ರೇಣುಕಾಂಬ ಪೂಜಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಮ್ಮ ಪೂಜಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ

ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಯಾರೂ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇ ಆಗಲಿ, ಕರ ಪತ್ರ ಹಾಕುವುದೇ ಆಗಲೀ ಮಾಡಲು ಅವರು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚಂದ್ರುಗುತ್ತಿ ಇತಿಹಾಸ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮದರ್ಶಿಯಾದ ಕೆಂಡಪ್ಪಗೌಡ, ಸ್ವಾದಿ ಬಸವಣ್ಣೆಪ್ಪ, ಪೂಜಾರಿ ಇವರು ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಅತಿ ಗುಮಾನಿಇಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾ: 18-3-1986 ರ ಸಂಜೆ, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗೌಡರನ್ನು ಬೈಯ್ದಿದ್ದೀರಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಿನ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಸಿದರು. ಕೆಂಡಪ್ಪ ಗೌಡರ ಮಗನೆ ಗಲಭೆ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದುದಾಗಿ ದಟ್ಟವಾದ ವದಂತಿ ಇದೆ. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಾ: 18-3-1986ರ ಸಂಜೆ ಸೊರಬ ಲಿಂಗಾಯತ ಗೌಡರು ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಜಾತ್ರೆಯಿಂದಲೆ ಜೋಗುಮ್ಮಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡು ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಜಾತ್ರೆ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಎರಡೂ ಅಪಾಯ. ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಮಾರುತಿದ್ದರು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯಂಥ ಅನಾಗರಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತ, ಚಿತ್ರನ್ನ ಮೊಸರನ್ನ ಮಾರುವುದು ಅಸಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಮಾನ ಎಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಅಪಮಾನ ಸೇಡು ಒಂದು ಕಡೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾಳೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಜನರನ್ನು ಬಲಿಹಾಕಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ದೇಶ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದಲೇ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಬೇರೆಯವರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರಿಗೇಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಬರಬೇಕು, ಎಂಬ ಗುರಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ನಾಮಕಾವಸ್ತೆ ಕರಪತ್ರ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಹಂಚದೆ, ಹಂಚಿದರೂ ಕೆಲವನ್ನು ಹಂಚಿ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದರು.

ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಮಹಿಳಾ ಪೋಲೀಸರು, ದ. ಸಂ. ಸ, ದವರು ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋಗಬೇಡಿರೆಂದು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವೆಂದು ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋಗುವವರ ಸುತ್ತ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೊಳೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೋಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರೆ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೆ, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಅನಾಗರಿಕ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ದೇವಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಮನವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ

ತಾ: 19-3-1986ರ ಅಂದು ಸುಮಾರು 300—400 ಜನ ಹೋಗುವ ಕಡೆ ಕೇವಲ 11 ಜನ ಮಾತ್ರ ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋದರು. ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕಡಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಆ ಹೊತ್ತು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಜನ "ತಾಯಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಪೂಜೆ ವಿರೋಧ" ವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾಳೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಬೆತ್ತಲೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಘಾತ ವಾಯಿತು.

ತಾ: 19-3-1986 ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1 ಗಂಟೆಯ ನಂತರ 2 ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದವು.

(1) ಕೆಲವು ಖೋಜಾ ಜೋಗಮ್ಮಗಳು ಪೋಲೀಸು ಠಾಣೆಯನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಸರ್ಕಲ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಶಿವಣ್ಣನವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

(2) ಬಸವಂತಪ್ಪ, ಹರಿಜನ, ಬ್ಯಾಡಗಿ, ಈತ ಬೆತ್ತಲೆ ತ್ರಿಶೂಲ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಜಾತ್ರೆ ಮಧ್ಯ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದಿದ್ದ.

ಶಿವಣ್ಣ, ಸರ್ಕಲ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಬೆತ್ತಲೆ ಖೋಜಾ—ಜೋಗಮ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಹೆದರಿ "ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ನೀವು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ.

ಬಸವಂತಪ್ಪ ಕುಡಿದಿದ್ದ. ಬಾಯಿಂದ ನೊರೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ದ. ಸಂ. ಸ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಿಡಿದರು. ಬಸವಂತನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಫಕ್ಕೀರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಸವಂತ ಇವರು 20-3-86 ರಂದು ನಡೆದ ಘಟನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. "ಫೋಟೋ ಏಕೆ ತೆಗೀತೀರಿ, ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋಗಬೇಡಿ ಎಂದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಿ, ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನೇಕೆ ತಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ? ಕ್ಯಾಬರೆ ಏಕೆ ತಡೆಯಬಾರದು ? ಗೋವಾ ಬೀಚಿನ ಹಿಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ" ಎಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜೋಗಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳು ತಾ : 20-3-1986 ರ ಘಟನೆಗೆ ಮೂಲವಾದವು.

2. ತಾ : 20-3-86ರ ಗಲಭೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾವ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. 70—80 ಸಾವಿರ

ಜನ ಸೇರುವ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೇವಲ ಮೂರು ಪೋಲೀಸು ವ್ಯಾನುಗಳು
ಇದ್ದವು. ಒಂದು ವ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ 20-25 ಜನ ಪೋಲಿಸರು ಕೂರಬಹುದಾಗಿ
ತ್ತು. ಗಲಭೆ ಸೂಚನೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪೋಲೀಸರು ಸ್ಥಳದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸತೊಡಗಿ
ದರು. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಡಿವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ಬೆತ್ತಲೆ ಪೊ
ದರು. ಸರ್ಕಲ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿ
ಷನರ್ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಕಾಡು ಬಿದ್ದು ಪಾರಾದರು ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಏಟು ತಿಂದ
ರು. ಕಾರ್ಗಲ್ ಎಸ್. ಐ. ಅವರಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ
ನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಯಾರೂ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಲ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಶಿವಣ್ಣನವರು
ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ 250 ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ
ರ ಸಂಖ್ಯೆ ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ತಾ : 20-3-1986ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು 10-30ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು
ಮತ್ತು ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ದೇಸಾಯಿ ಹೊಳೆ ದಂಡೆಯಿಂದ ಗಲಭೆ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಲು
ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದೆವು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
ಜೀಪನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆತ್ತಲೆ ಭಕ್ತರು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮೆರವಣಿಗೆ
ಹೊರಟಿದ್ದರು. ನಾವು ಕಛೇರಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ ಸಾಗರದ ಎಸ್. ಐ. ವೀರ
ಭದ್ರೇಗೌಡರು ಮೈಕಿನಲ್ಲಿ "ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರು
ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸುತ್ತ ಗುಂ
ಪಾಗಿ ಜನ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸ್ ಪ್ರಕಟಣೆ ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು.
ಇದಾದ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಮೈಕಿನಲ್ಲಿ
"ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡೆ. "ನೀನು ಯಾರು" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಅವನ ನಾಲಿಗೆ ಒಣಗಿತು. ತೊದ
ಲುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನೀನು ಯಾರು ಎಂದು ಕೇ
ಳಿದೆ. ಆತ ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳ ಬ್ಯಾಡ್ಜನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ. ನಾನು
ಆತನನ್ನು ಎಳೆದು ಆಫೀಸಿನ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಸಾಗರದ ಎ. ಸಿ. ಮೂರ್ತಿ ಅವರ
ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ತಂದೆ. ಆತ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಎಂದೂ ತಾನು ಸಾಗರದವ
ನೆಂದೂ ಮತ್ತು ತಾನು ಸಾಗರ ಶಾಖೆ ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್‌ನ ಸದಸ್ಯನೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ.
ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ದೇಸಾಯಿ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು
ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಿದ್ದರು. "ನಾವು ಬೇಡಾಂತ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದೆವು ಕೇಳಿದಿರಾ ?
ಈಗ ಅನುಭವಿಸಿ" ಎಂದರು. ನಾನು ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಕಛೇರಿ ಬಿಟ್ಟು ದೇಸಾಯಿ ಅವರೊಂ
ದಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದೆ. ನಾವು ರಸ್ತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಂಗಡಿಗಳ ಲೂಟಿ ನಡೆಯು

ತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೂಟಿಯಾದ ಅಂಗಡಿಯವರು ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ದೇಸಾಯಿಯವರ ಸ್ಕೂಟರ್ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತು ಹೊಳೆ ದಂಡೆಯತ್ತ ಹೊರಟೆ. ನಾವು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಗುಂಪು ಅದೋ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಹಿಡಿಯಿರಿ, ಕೊಲ್ಲಿರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾ ದೊಣ್ಣೆ—ಮಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ನಾನು ದೇಸಾಯಿ ಅವರ ಸ್ಕೂಟರ್ ಇಳಿದು ಕೂಡಲೆ ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಪಡೆದೆ. ಜನರ ಗುಂಪು ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯಾನಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು. ಚೂಪಾದ ತ್ರಿಶೂಲಗಳಿಂದ ವ್ಯಾನ್‌ನ ಟೈರ್‌ಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹಾಸನದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಜಯರಾಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಿಡಿದು ಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಯರಾಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಜೀವಭೀತಿಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದ. ಪೋಲೀಸರು ಅವನನ್ನ ವ್ಯಾನಿನ ಒಳಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಜನರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೂಂಡಾಗಳು ವ್ಯಾನ್ ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿಯುವಂತೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದೂಕುಧಾರಿ ಪೋಲೀಸರು ನಿಸ್ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನಸಂದಣಿಯ ಮಧ್ಯೆ ನೀರಿನ ಲಾರಿಗಳು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಾಯಿ ಬ್ಯಾರಲ್ ಇದ್ದು ಕೆಲವರು ಕುಡಿದು ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ವ್ಯಾನ್ ಹಿಂದೆ ಜೀಪೊಂದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜನ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುದುಕನೊಬ್ಬ ಜನರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತ, ಪೋಲೀಸರೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಜನರೇ ಗದ್ದಲ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವು ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಕಾಡು ಬಿದ್ದು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪೋಲೀಸರಿಗಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಜನರ ಗತಿ ಹೇಗೆ ? ಸುಮಾರು 11-00ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪೋಲೀಸರು ಎರಡು ಟಿಯರ್ ಗ್ಯಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ಜನ ರಸ್ತೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡು ಬಿದ್ದು ಓಡತೊಡಗಿದರು. ನಾನು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಗೂಂಡಾ ಒಬ್ಬ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಿದ. ತಕ್ಷಣವೇ ಬಸ್ಸು ಹೊರಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಿಗಿದು ಓಡಿದ.

19-3-1986ರ ಸಂಜೆ ನಾವು ಡಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ತಾ॥ 29-3-1986 ರಂದು ದೊಡ್ಡ ತೇರು ಇರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪೋಲೀಸ್ ಕಳಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆವು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೊರಬದಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಮಾಡುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆವು. ಇಬ್ಬರೂ ನಾಳೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪೋಲೀಸ್ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಹೋಂ ಗಾರ್ಡ್ಸ್ ಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಯಾರನ್ನೂ

ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸೊರಬದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೊಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರು ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರ ಮದುವೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ವದಂತಿ. ಮತ್ತು ಆಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಲಿಂಗಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಂತಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದು ಸುದ್ದಿ. ಎಸ್.ಪಿ. ಯವರು ಬಹಿರಂಗ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ರೇಡಿಯೋಗಳಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅದು ಅಪರಾಧ. ಅಂತಹ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ 100 ಜನ 100 ಜನರನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅದು ಯುದ್ಧ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ನೂರಾರು ಜನ ಬೆತ್ತಲೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಅವರನ್ನು ಅವರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಕೆರೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ನೀವು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಾದರೂ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲ ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಾದರೂ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗಲಭೆ ನಡೆದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಶೋಭೆ ತರುವಂತಹದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪೋಲೀಸ್ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನದಿಂದಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಪುನರ್ಜೀವ ಪಡೆನುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಂದಾಚಾರ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗೆ ಜಯ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಮೌಢ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕೆಳವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಮಾನ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹರಾಜಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಯಾವ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಶೋಭೆ ತರುವ ವಿಚಾರವಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟ ಭದ್ರಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಔಷಧಿ ನುಂಗಲು ಹಟ ಮಾಡುವ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿ ಮೂಗು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯಾದರೂ ಔಷಧಿ ಕುಡಿಸುವಂತೆ ಕಠಿಣವಾದರೂ ಕಾನೂನಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯುನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲೇ ಬೇಕು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಪ್ರಥಮ ಹಂತವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಯುನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ರದ್ದು ಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಗೆ ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರ ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಧಾರವಾಡ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು, ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನಾಗರೀಕರು, ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಎಂದು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಇಂತಹ ಅನಾಗರೀಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಜನರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಗಿರುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆಯೂ ಹೌದು.

ಸಿನಿಮಾದ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕು

○ ವಿ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ

ಸಿನಿಮಾ ಎಂಬುದು ದೃಶ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಕಲೆಗಳ ಸಂಮಿಳಿತ ಮಾಧ್ಯಮ. ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಾಗಿ ಅದು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನದ ಭಂಗಿಗಳು (ನಟನೆ, ನಾಟ್ಯ)ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೈದಾಳುತ್ತದೆ. ಅದರ 'ಧ್ವನಿ'ಯ ಭಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾ ಪ್ರಪಂಚದ ನಿಜ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪಿತ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತದ ಅಂಶ ತನ್ನ ಅಮೂರ್ತ ಗುಣವನ್ನು ಹಾಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊದಲ ಎರಡು ಕಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಿನಿಮಾ ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಲಲಿತ ಕಲೆಯಾಗಿ. ಅದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮರೆಸುವುದು ಅದರ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಯೋಜನ. ಉಳಿದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಆತ್ಮ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಬಯಲಾಗುವುದು ಅಥವಾ ತನಗೆ ತಾನೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಯಾಗುವುದು.

ಅಂದರೆ ಸಿನಿಮಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮರೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗುವುದು ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಇತರ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬಳಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಕಲಾತಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಅವೆಂದರೆ:

1. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ (exaggeration)

2. ಕಾಲ–ದೇಶಗಳ ಕುಗ್ಗು–ಹಿಗ್ಗು (compression and expansion of time and space)

3. ವೈಭವೀಕರಣ (glorification)

4. ಉದಾತ್ತೀಕರಣ (ideailigation), ಮತ್ತು

5. ತುಚ್ಛೀಕರಣ (condemnation)

ಕನಿಷ್ಟತಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಲೌಕಿಕ ಮರೆಸು ತಂತ್ರಗಳಾದ ಸಿಗರೇಟು, ಮಾದಕವಸ್ತುಗಳು, ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮರೆಸುತಂತ್ರಗಳಾದ ಭಜನೆ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ.

ಉಳಿದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಸಿನಿಮಾ ಮಾತ್ರ ಹಗಲುಗನಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ.

ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಯೋಜನ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಆತ್ಮ ಜಾಗರಣ ತಂತ್ರಗಳಾದ ಚಿಂತನೆ, ಚರ್ಚೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಓದು, ದೃಶ್ಯವೀಕ್ಷಣೆ, ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಸಿನಿಮಾದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಒದಗಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡುವವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಪಕ, ನಿರ್ದೇಶಕರ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡತನ ನಟ ನಟಿಯರ ನೈಪುಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆ ಹಾಗೂ ಯಂತ್ರಗಳ ಶಿಷ್ಟತೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಅಂದರೆ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡುವವರ ಯೋಗ್ಯತೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ಉನ್ನತವೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಗರಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಿನಿಮಾಗಳೂ (fi!m classics) ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಳಪೆಯಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಿನಿಮಾಗಳು (commercial films) ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ.

ನೋಡುವವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಿನಿಮಾ ರುಚಿಸುವುದು ರುಚಿಸದಿರುವುದು, ಅವರವರ ಮಟ್ಟದ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪರಿಜ್ಞಾನ, ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೂ—ಹಗಲುಗನಸು, ಕನಸುಗಳಿಗೂ, ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೂ–ತನಗೆ ತಾನೇ ಬತ್ತಲಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನ ನಾವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವರಣ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ಮತ್ತು

ಸ್ವೀಕೃತ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಎಷ್ಟೋಸಲ ಅಡ್ಡಿಯೊಗುತ್ತವೆ. ಆಗೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನ ಇಲ್ಲವೆ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗೂ ಕನಸು, ಹಗಲುಗನಸಿನ ತಂತ್ರಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬೆತ್ತಲಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಈ ಎರಡೂ ರೀತಿಯ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಕಂಡೂ, ಮೀರಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವುದು.

ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಬೆತ್ತಲಾಗುವುದು, ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕುಣಿಯುವುದು, ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಕೂಗುವುದು ಹಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಳಿದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೈತಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿತವಾಗಿದ್ದರೂ,ಸಿನಿಮಾ–ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವ–ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುತ್ತವೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಿನಿಮಾದಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟಪಟ್ಟೋ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗೋ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ನಮಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಗೋಡೆ ಬೀಳಿಸುವ ಸಾಧನ. ಸಿನಿಮಾ ಶುರುವಾಗುವ ಮೊದಲು, ಪರದೆ ಮೇಲೇರುವುದನ್ನೇ, ಲೈಟುಗಳು ಆರುವುದನ್ನೇ ತವಕದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತೇವೆ. ಅಸಹನೆ ಕಾತರ, ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಕಂಪನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ 'ಇನ್ನೊಬ್ಬ'ರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮಂಥವರೊಂದಿಗೆ (ಇತರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು) ಕುಳಿತು–ಕುಳಿತೇ ಕುಣಿಯುತ್ತೇವೆ, ಹಾಡುತ್ತೇವೆ, ಕಿರುಚುತ್ತೇವೆ, ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ, ಅಳುತ್ತೇವೆ, ಬೆತ್ತಲಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವವರ ಕಾಮಧೇನು. ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಏನೇನು ಮಾಡುವುದು ಇಷ್ಟವೋ ಅವನ್ನ ಮಾಡಿ 'ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದು' ಇಲ್ಲದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಸಿನಿಮಾದ ಕನಿಷ್ಠಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ಮುಕ್ತ ಕನಸು. ಯಾರೂ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಯಕನೆ, ನಾಯಕಿಯನ್ನು 'ಹೀಗೆ ನನ್ನವಂತೆ' ಯಾಕೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೇ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಲಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಜಾತ್ರೆ, ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಕನಸಿನ ಪ್ರಪಂಚ ಇಲ್ಲವೆ ವಾಸ್ತವದ ವಿಜೃಂಭಣೆ (celebration)ಸಿನಿಮಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರಣ ಬೇಕೆ?

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಇಲ್ಲವೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೊ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಅಂಗವಾದ ಸಿನಿಮಾ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ಎರಡೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿರುವುದೂ, ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ.

ಮೊದಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡೋಣ.

1. ಪೂಜೆ-ಬಲಿವಿಧಾನಗಳು, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ.
2. ವ್ರತ-ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ವ್ರತ, ಗೌರೀ ವ್ರತ, ಶನಿದೇವರ ವ್ರತ ಇತ್ಯಾದಿ
3. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ-ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯಾಣ.
4. ಹರಿಕಥೆ-ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ, ಇತ್ಯಾದಿ.
5. ಸಂಗೀತೋತ್ಸವಗಳು, ರಾಮೋತ್ಸವ, ಗಣೇಶ ಸಂಗೀತ, ತ್ಯಾಗರಾಜ ಆರಾಧನೆ ಪುರಂದರ ಆರಾಧನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.
6. ನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈಗ ಸಿನಿಮಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

1. ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆ-ತಾಂತ್ರಿಕ ವರ್ಗ
2. ಷೂಟಿಂಗ್ ನೋಡಬಯಸುವ ಜನ
3. ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ನೂಕುನುಗ್ಗಲು
4. ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವ-ಕ್ಯೂ ನಿಲ್ಲುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು-ಪ್ರದರ್ಶನ
5. ಫಿಲ್ಮೋತ್ಸವಗಳು, ಸೆಮಿನಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಿನಿಮಾದ ಕನಿಷ್ಟತಮ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮರೆಯಬಯಸುವ ಜನರಿಗೂ ಸಮಾನ ಮನೋಧರ್ಮವಿದೆ. ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಯ ಹುಂಬತನ ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಎಷ್ಟೋಸಲ ಎರಡೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರವಹಿಸುವವರು ಒಬ್ಬರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ತೆಗೆಯುವವರು ನಕ್ಷತ್ರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವ ಜನರು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು ಆಕಸ್ಮಿಕವೇನಲ್ಲ.

ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯತನಕ ಪುರಾಣ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದದೂ ಸಿನಿಮಾದ 'ಧಾರ್ಮಿಕತೆ'ಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಣಹಾಕುವುದು ಕೇವಲ ಹಣದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ.

ದುಡಿಯುವ ಸಾಧನಗಳ ಒಡೆತನ ಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮಗಳೂ, ಅವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನದಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯ, ಯಜಮಾನ ಗುಲಾಮ ಪದ್ಧತಿ, ರಾಜ-ಪ್ರಜೆ ಪದ್ಧತಿ, ನಿರ್ಗತಿಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿವಿಧ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಬಂದಂತೆ, 'ಹಾಹೂ' ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಋಕ್ಕುಗಳು, ಜಾನಪದ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿಗಳು, ಚಂಪೂ ವೃತ್ತ, ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಂಗತ್ಯ, ಗದ್ಯ, ಕಥಾನಕಗಳು, ಕಾದಂಬರಿ ಕಥೆಗಳು, ಗೀತರೂಪಕ, ನೃತ್ಯರೂಪಕ, ಗದ್ಯನಾಟಕಗಳು, ಪುರಾಣ ಸಿನಿಮಾಗಳು, ಜಾನಪದ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಿನಿಮಾಗಳೂ, ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳ ಸಿನಿಮಾಗಳೂ, ವೀಡಿಯೋ ಸುರುಳಿಗಳು ಹೀಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮಾರ್ಪಾಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡದೇ ಇದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸದ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಗು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟದಿಂದ ದೂರವಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರದೂ ಸಮಾನ ಮನೋಧರ್ಮ. ದಾರಿಗಳೂ ಅಂಥ ಭಿನ್ನವೇನಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯನ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವಂಥ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಆಶಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿದ್ದಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ, ಅವುಗಳ ಆಧುನಿಕ ರೂಪವಾದ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೂ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಆಶಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರು ಮಾತ್ರ ಸಿನಿಮಾದ ಬಗ್ಗೆ ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು.

ಸಿನಿಮಾ ಇಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾದ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಕೆ ಇದು ಇತರ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗು

ತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ನಾಟಕ ಓದಲು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ಬಂದರೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇವೆ. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಲು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರಂತೂ ಖಂಡಿತ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದರಾಗುತ್ತೇವೆ.

ಇದಕ್ಕಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು ಎರಡು :

1) ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಯಲು–ಓದಲು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕ, ಪೆನ್ನಿಗಾಗುವಷ್ಟು, ಕುಂಚ ಬಣ್ಣ ಕೊಂಡ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಕು, ಎರವಲು ಪಡೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಲು ಫಿಲ್ಮ್ ಕ್ಯಾಮರಾ ಸಾಕು. ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕ್ಯಾಮರಾ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತರಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ಅಂದರೆ, ಪೆನ್ನು, ಪುಸ್ತಕ, ಬ್ರಷ್ಷು, ಕುಂಚ, ಬಣ್ಣಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಹಿಡಿತ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಷ್ಟಾಗಲೀ ತಡೆಯುವಷ್ಟಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ಯಾಮರಾ, ಫಿಲ್ಮುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

2) ಸಿನಿಮಾವನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಾಧನಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗಿರುವ ಹಿಡಿತ ಆಯಾ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಲೇಖಕ ಆ ಹಿಡಿತದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ–ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ನೇರವಾಗಿ ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು, ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ ಪುಸ್ತಕ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭ. ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ನೋಡುವುದು. ಸುಲಭ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿನಿಮಾ ಕನಿಷ್ಟತಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಬಯಸುವವರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಉನ್ನತ ಪ್ರಯೋಜನ ಬಯಸುವವರು ಈ ಸಿನಿಮಾಗಳ ದೊಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ದುಸ್ತರ.

ವ್ಯಾಪಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಯೆ ಸಿನಿಮಾ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ, ಸಾಕಷ್ಟು

ಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ತೋರಿಕೆಯ ಹುಸಿ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಅಭಿನಯದ ಹೆಸರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಿನಿಮಾದ ಎಲ್ಲ ಗಂಭೀರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಿಸಿ, 'ಸುಂದರ'ವಾಗಿರುವುದೇ ಅಭಿನಯದ ಬಂಡವಾಳ ಎಂದು ನಂಬಿದ, ಹೇಳಿದಾಗ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯಬಲ್ಲ, ಕರುಣಾರಸವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬಿಡಬಲ್ಲ, ಚುಂಬನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ, ಬಟ್ಟೆಬಿಚ್ಚಲು ಹೆದರದ ಹುಂಬ ಜನ ನಟ ನಟಿಯರ ಹೆಸರನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಕ್ಷ ರಾಜಕೀಯವನ್ನೇ ಜನ ಜೀವನವೆಂದು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಕರ್ತರು ಮುಂದಿಡುವಂತೆ ಅವರ ಸೋದರರಾದ 'ಸಿನಿಪತ್ರಕರ್ತ'ರು ಬಣ್ಣದುಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮೂಗು, ಮೈಮಾಟಗಳನ್ನು ಸಿನಿಮಾದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿನಿಮಾದ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾದರೆ, ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೇವಲ ಫಿಲ್ಮ್ ಇನ್ಸ್ಟ್ಯೂಟ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಬಗ್ಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸ ಬಹುದು. ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಶ್ರಮ ತರಪೇತಿಗಳು ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿಯೋ, ಒಂದು ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಿನಿಮಾದ ಪರಿಚಯ–ಅಧ್ಯಯನ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್, ಮಸೂರಗಳು, ಕ್ಯಾಮರಾ, ಫಿಲ್ಮ್‌ನ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅರೆಬರೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತರಗತಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹುಡುಗರು ತಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮಗೂ ತಿರಸ್ಕಾರ.

ನಮಗೆ ಕನಸು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡಷ್ಟು ವಾಸ್ತವ ಆಕರ್ಷಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಜನಕ್ಕೆ ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟ ಮರೆಯಲು ಭ್ರಮೆಗಳು ಬೇಕು. ಹಗಲುಗನಸು ಬೇಕು ಇವನ್ನು ಸಿನಿಮಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿನಿಮಾ ಕೇವಲ ಭ್ರಮೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ.

'ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವೀ ಮಾಧ್ಯಮ' ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಫಿಲ್ಮ್ ಕ್ಲಬ್ ಆಗಬೇಕು, ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಹೃದಯ ಶಿಬಿರಗಳು

ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ನಡೆಯ ಬೇಕು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಲಾಭದಾಯಕವುಕೂಡ. ಸಿನಿಮಾ ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ಜನರೇನೋ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನು ಹಗಲುಗನಸುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ತಕ್ಷಣ ಮತ್ತೆ ಆ ಕಡೆ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಭರಂದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಉನ್ನತ ಪ್ರಯೋಜನದ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗೇ ಬಂದಿರುವ ಸಿನಿಮಾದ ಗಂಭೀರ ಮುಖ ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸ ಬೇಕು. ಈ ಲೇಖನ ಅಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ○

ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಯಿಕುಗಳು

೧

ಚಳಿಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ
ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು
ಕೆಳಗುರುಳುವ ಧೀರರೆಂದರೆ
ಈ ಬೆದರು ಬೊಂಬೆಗಳು
(–ಕ್ಯೊರೋಕು)

೨

ಬನ್ನಿ ! ಬನ್ನಿ ! ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ
ಆದರೆ ಈ ಮಿಣುಕು ಹುಳಗಳು
ಮಿಂಚಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ
ಗಾಢ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ
(–ಒನಿತ್ಸುರಾ)

೩

ಚಿಟ್ಟೆಗಳೆ !
ಈ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ದೇವದಾರು ಮರದ ಮೊನಚು
ಸೂಜಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹುಷಾರಾಗಿರಿ
(—ಶುಸೇನ್)

ಎಚ್. ಡುಂಡಿರಾಜ್

ಧ್ಯಾನ

○ ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ

ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳಿಂದ
ಧ್ಯಾನದೊಳಗೆ
ಲೀನವಾದಂತಿತ್ತು ಬೆಟ್ಟ.

ನಾನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ
ಹತ್ತಿಹೋದೆ. ತುತ್ತ-
ತುದಿಗೇರಿದಾಗ ಮೈ-ಮನ
ಹಗುರಾದಂತೆ ಅನಿಸಿತು.

ನೋವುಗಳು ತಂತಾನೆ
ಕಳಚಿ ಕೊಂಡವು.
ದುಃಖ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯಾಗಿ
ಉರುಳಿ ಹೋಯಿತು.

ಉಲ್ಲಾಸದ ನಗೆನಕ್ಕು
ಹೂವು-ಹುಲ್ಲು ಪೊದೆಗಳಿಗೆ
ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದೆ-
ನನಗೀಗ ಬದುಕುವ
ಮನಸ್ಸಾಗಿದೆ.

ಬೆಟ್ಟ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿತು.
ನನಗೀಗ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿಲಾಯೋಗ

○ ಎಂ. ರಾಜು

ಕಣ್ಣಿಗೌತಣ ಈ ಯಾಣ
ಸಾವಿನ ಕನಸು ಧುತ್ತನೆ ಹಾದಂತೆ
ಭೂಮಿ ಬಾಯ್ಬಿರಿದು
ಯಾವುದೋ ಯುಗದ ರಾಕ್ಷಸ ಹಸ್ತ
ಮೇಲೊತ್ತಿ ಬಂದಂತೆ
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೋಡು ಮೂಡಿದಂತೆ
ಈಟಿ ರಾಶಿಯು ಮೆದೆಯೊಟ್ಟಿದಂತೆ
ಆದಿಶೇಷ ಹೆಡೆ ನೂರ್ಮಡಿಸಿ ನಿಂತಂತೆ
ಸುಪ್ತ ಬಯಕೆಗಳು ಚೂಪು ಶಿಲೆಯಾಗಿ
ರೂಪು ತಳೆದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಾವೆ
ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ ಹೆತ್ತ ಕೂರ್ಗಲ್ಲುಗಳು.

ನಿರಂತರ
ಕಟೆಯುತ್ತ ಅಳಿಸುತ್ತ
ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುವ ಚಳಿಮಳೆಗಾಳಿಗೆ
ಮೈಯೊಡ್ಡಿದ ಶಿಲಾಸ್ಕಂಧವರ
ಅಸಂಖ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ
ಸೃಷ್ಟಿ ಅದ್ಭುತ ಕೊರೆದ ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲಿ
ತೃಣ ಮಾತ್ರ ಚಲಿಸಿದರೂ
ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆ ಜರಿದು ಬೀಳುವ
ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲಿ ಹೊಂದಿನಿಂತ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಂತ ನೆಲವನ್ನೇ ಸ್ಫೋಟಕ ಮಾಡಿ
ನೆತ್ತಿಯಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಮರ ಹೂಡಿ
ಸರ್ವನಾಶದ ರಣ ಕುಣಿತ
ಕುಣಿವ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ನೆರಳು.

ತುಟಿ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ
ಪಟ್ಟ ಕಾನನದಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧ ಶಾಂತಿ ಕಥೆಗಳ ಮಥಿಸುತ್ತ
ಅನಂತ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿನಲಿ
ನಿಂತಿದ್ದಾವೆ
ಯುಗ ಯುಗದ ದ್ರಷ್ಟಾರ ಶಿಖರಗಳು
ಎಂಥ ಪುಸಲಾವಣೆಗೂ ಪಿಸು ನುಡಿಯದ
ಹಠಯೋಗದಲ್ಲಿ.

ಇನ್ನೆರಡು ಹಾಯಿಕುಗಳು

೪

ಅಂದ ಹಾಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ?
ಓಹೋ ! ಗೆಳೆಯ ಬಸವನ ಹುಳ !
ಯಾವಾಗ ಬಂದೆಯಪ್ಪ
ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಸರದಿಂದ ?

(–ಇಸ್ಸಾ)

೫

ಋತು ವಸಂತ
ಹೋಯಿತು ಅಂತ
ಯಾರೂ ವಟಗುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ
ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ

(–ಯಾಯು)

ಎಚ್. ಡುಂಡಿರಾಜ್

ಹೊಸ ಓದು

ನನ್ನ ರಸಯಾತ್ರೆ :

○ ಲೇಖಕ : ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನಸೂರ್
ನಿವೇದಿತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಮನ ಸೂರರ ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕರ ಮನಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ರಸಯಾತ್ರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಈ ಹೃದನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಗೀಳನ್ನು ಯಾರು ಬಿತ್ತಿದರೋ ? ಈಳಿ ನಿಂಬೆ ಮಾವು ಮಾದಲಕ್ಕೆ ಹುಳಿ ನೀರ ನೆರೆದವನು, ಕಬ್ಬು ಬಾಳೆ ಹಲಸು ನಾರಿಕೇಳಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ನೀರ ನೆರದವನೇ, ಇರಬೇಕು ! ತಾಯಿ ನೀಲಮ್ಮ ನಿಗೆ ಹಾಡಿನ ಗೀಳು, ಹಾಲನುಂಡ ಮಗ ಹಾಡಿನ ಗೀಳನ್ನು ಉಂಡಿರಬೇಕು. ತಂದೆ ಭೀಮರಾಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಮಗ ಓದಿ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ. ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನ ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ, "ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿರಲಿ, ಗಾಳಿ ಬೆಳಕೂ ಸುಳಿಯದ" ಶಾಲೆಗೆ ಅಟ್ಟಿದರು (ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನ ಕುರಿತ ಮೊನಚಾದ ವಿಮರ್ಶೆ) ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮನಸೂರರನ್ನು ಅವರ ಮನ ಸೂರೆಗೊಂಡ ಸಂಗೀತದ ರಾಜಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಾಟಕದ ಹಾಡುಗಳ ತಾಲೀಮು ಈಸ್ಟ್ರಿಮಗುವನ್ನು ಶುಷ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮರಳು ಗಾಡಿನಿಂದ ಭಾವುಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಗೀತದ ನಂದನದೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತು. ಈ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯದ ಕೋಗಿಲೆ ಮರಿಗೆ ವಿಶ್ವಗುಣಾದರ್ಶದ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ 'ಮಾವರ' ವಾಗಿ ಬಂದರು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಧ್ರುವ, ನಾರದನಾಗಿ ವಿಶ್ವಗುಣಾದರ್ಶದ ರಂಗಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಆಡಿ ಹಾಡಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ಒನ್ಸ್‌ಮೋರ್ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗನ ಅಂತರಂಗದ ಮೂಕ ವೇದನೆ ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳದಾಗಿತ್ತು. ಆದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ವೇದನೆಗೆ ತಂಪನ್ನೆರೆಯುವ ಚೇತನದ ದರ್ಶನ ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಮುಂದಿನದೆಲ್ಲ, ಯೋಗಾಯೋಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳೇ ! ಗಚ್ಚಿನ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಬಸವ

ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಈ ಬಾಲಕನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮಹಾನ್ ಗಾಯಕನ ದರ್ಶನವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರ ಕರುಣಾ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಮನಸೂರರಿಗೆ ನೀಲಕಂಠಬುವಾ ರವರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಮಹಾನ್ ಗಾಯಕನ ರಸಯಾತ್ರೆಯ ಆರಂಭ.

ಸಂಗೀತಗಾರನ ಬೋಧೀವೃಕ್ಷ ತಂಬೂರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿನ ಅಭ್ಯಾಸ, ಛೋಟಾಖ್ಯಾಲ್, ಬಡಾಖ್ಯಾಲ್, ಚೀಸ್‌ಗಾಯಕಿ, ಗಮಕಮೀಂಡ, ಖಟಕಾ, ಅಲಂಕಾರ, ವಾದಿ ಸಂವಾದಿ ಸ್ವರ ಸಾಧನೆ, ತಾಳ, ಲಯ ಸಾಧನೆ ಶ್ರುತಿ ನಿಯತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸಾಗಿತು. ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಮಹಾನ್ ಗಾಯಕನ ಕೋಶಾವಸ್ಥೆಯ ದಿನಗಳವು.

ಕೋಶಾವಸ್ಥೆ ಕಳೆದು ಚಿಟ್ಟೆ ಹೊರ ಬರುವ ದಿನಗಳು ಬಂದವು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಈಶ್ವರಪ್ಪಾ ಮಾನ್ವಿ, ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಬಳ್ಳಾರಿ ಇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಹಫಿಲು, ಜನ ತಲೆದೂಗಿದರು, ಮನಸೂರರು "ಸಂಗೀತ ರತ್ನ"ರಾದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್. ಎಂ. ವಿ. ರೂಪಜಿಯವರ ಪರಿಚಯ. ಮನಸೂರರ ಹಾಡುಗಳ ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್, ಬಿಸಿ ಕೇಕುಗಳಂತೆ ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟ, ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸೀಮೆ ದಾಟಿ ಮನಸೂರರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಬೊಂಬಾಯಿ, ಅದರಾಚೆ ಬೀಸಿತು. ನಾಗಪುರ ಕಾಲೆಜೀನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆ ಅದ್ಭುತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ಆದರೂ ಈ ಸಂಗೀತ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ್ದಿತ್ತು.

ಉಸ್ತಾದ್ ಮಂಜೀ ಖಾನರು ಮನಸೂರರ ಬದುಕಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲೌಕಿಕ ಶಾರೀರ ಗುಣ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಭಂಗವಾಗದ ಸ್ವರಗಳ ಸಂಮಿಳನ, ತಾನಾಗಿ ಹೂವರಳಿ ಬಾಗಿ ಬೀಸಿ ತಾನಾಗಿ ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿ ಉದುರುವಂತೆ ಸಮಕ್ಕೆ ಎರಗುವ ತಾನುಗಳು. ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದಿಂದ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ ಒರೆಗೆ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಏರಿಳಿತದಂತಹ ಕಂಠದ ಏರಿಳಿತಗಗಳು. ಸ್ವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವ ನಿಖರತೆ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶುಷ್ಕವಲ್ಲದ, ಚಮತ್ಕಾರವೆನಿಸದ ಸರಾಗವಾದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ, ಭಾವುಕತೆ, ರಸ ಮಾಧುರ್ಯದ ತೋರಣ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಹೃದಯಂಗಮವೆನ್ನಿಸುವ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಮಂಜೀಖಾನರು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಧಾರೆ ಎರೆದರು. ಅವರ ತಮ್ಮ ಬುರ್ಜೀಖಾನ್, ತಂದೆ ಉಸ್ತಾದ್ ಅಲ್ಲಾದಿಯಾ ಖಾನರ ಕೃಪೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು, ಜಾತಿ ಮತ ಧರ್ಮಗಳ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು ಸಂಗೀತ ಸಂಸಾರ. ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಠೂರಗಳ

ಏರು ಪೇರುಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತದ ಆರೋಹಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದವು. ಮನಸೂರರ ಮಾರ್ಗ ಸಂಗೀತದ ಗೌರೀ ಶಂಕರವನ್ನು ಹಾಯುವ ಆರೋಹಣ ಮಾರ್ಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಠುರಗಳು ಸಾವು ನೋವುಗಳು, ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಶಿವಾರ್ಪಣವಾದವು. ಸಂಗೀತ ತಪವಾಯಿತು ಹೃದಯ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯ, ನರ ನಾಡಿಗಳೆಲ್ಲ ರಾಗ ತಾಳ ಲಯ ರಸ ವಾಹಿನಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಉಸಿರಾಟ, ಎದೆಬಡಿತ, ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗತಿ ಎಲ್ಲವೂ ತಾಳ, ಎಲ್ಲವೂ ಲಯ, ಏಕ, ತ್ರಿ, ಝಂಪವೋ, ಆಡಾಣ ತೋಡಿ, ನಾಲಕೌಂಸ, ಮಾರವಾ, ಭೈರವಿ, ಶಂಕರಾಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಕರುಣ, ಶೃಂಗಾರ ಶಾಂತಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಕಾಯ ದಂಡಿಗೆಯಾಗಿ ಶಿರ ಸೋರೆಯಾಗಿ, ನರ ನಾಡಿಗಳೇ ತಂತಿಗಳಾಗಿ, ನಡೆದದ್ದು ನುಡಿದದ್ದು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಬತ್ತೀಸ ರಾಗಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಪು. ಲ. ದೇಶಪಾಂಡೆ. ಅನಕೃ. ಕಾರಂತರಂತಹ ನೂರಾರು ಮಿತ್ರರ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಸ್ನೇಹ ಈ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಧಾರವಾಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಂಗೀತ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ದೇಶಕ, ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಸಂಗೀತ ಸಲಹೆಗಾರ ಪದವಿಗಳು, ನೂರಾರು ಮೆಹಫಿಲ್‌ಗಳು ಸಹಸ್ರಾರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು, ಈ ಸಂಗೀತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬಂದ ಜನಾದರಣೆಯ ಮಳೆನೀರು. ಪದ್ಮಶ್ರೀ, ಪದ್ಮಭೂಷಣ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಈ ಮಧುರ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋದ ಸಂಕೇತ, “ಕಾಳಿದಾಸ” ಪುರಸ್ಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದವಿ. ಮನಸೂರರು ಏರಿದ ಗೌರಿ ಶಂಕರ ಶಿಖರ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು “ಎನ್ನ ಕಾಯವ ದಂಡಿಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ” ಎಂದು ಬೇಡಿದರೆ ಮನಸೂರರು ದಂಡಿಗೆಯೇ ಆಗಿ, ವಚನಗಳನ್ನು ಬತ್ತೀಸರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ, ಶಿವನ ಎದೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದರು. ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತಗಾರರಾದರೂ, ಜಾನಪದ, ಹಳ್ಳಿ ಹಾಡುಗಳು, ಲಘು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮನಸೂರರ ಸಂಗೀತ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ದೇಶಗಳ ಮೊಡಕು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಂಗೀತ, ದೇಶ ದೇಶಗಳನು ಮೀರಿ ಅನಿಕೇತನವಾಗುವ ಸಂಗೀತ. ಒಂದು ಮಾತು. ಮನಸೂರರು ತಾವು ಕೇಳಿದ ಉದ್ದಾಮ ಗಾಯಕರ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಗುಣದೋಷಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ, ಕನ್ನಡದ, ಗಂಗೂಬಾಯಿ, ಭೀಮಸೇನಜೋಷಿ, ಬಸವರಾಜರಾಜಗುರು ಇವರ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಸಯಾತ್ರೆಯ ಆರಂಭದ ಭಾಗಗಳು ಒಬ್ಬ ಹುಟ್ಟು ಕಥೆಗಾರನ ಬದುಕಿನ ಹಿನ್ನೋಟವಾಗಿ ಮನಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದೆ, ಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ಬೀಗಿದ ಬಾಳೆಯಂತೆ ಸೌಜನ್ಯ

ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮನಸೂರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳು ವುದು ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ ಎನ್ನಿಸೀತೋ ಎಂಬ ಸಂಕೋಚದಿಂದ "ನನ್ನ ಮಹಫೀಲು ಗಳು" ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಗಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ತೇಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮನಸೂರರು ಬದುಕನ್ನೇ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ನಿಗೆ "ಸತ್ಯವೆಂಬುದೆ ಹರನು ಹರನೆಂಬುದೆ ಸತ್ಯ" ವಾದಂತೆ ಮನಸೂರರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ವೇ ಶಿವಗೀತ, ಸಂಗೀತವೇ ಶಿವಪಥ.

ಸಂಗೀತದ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಮನಸೂರರು ಸಾಕಷ್ಟು ಉಂಡಿದ್ದು ನೊಂದಿದ್ದು ಉಂಟು. ಶ್ರೀ ಶೈಲದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಗಂಟೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅದು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಮನಸೂರರ ಇಹ ಪರದ ನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾಯಿ ಯೇ ಶಿವನ ಪಾದ ಸೇರಿದರು. "ಶಿವನೇ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಪ್ಪಾ" ಅಂತ ಬೇಡಿದ್ದೇ ಸರಿ, ಬಸವನೇ ಗಾಡಿ ಎಳೆದು ಎಡೆಯನೇರಿ ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋದ. ಈ ದಾರುಣ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ. ಮನಸೂರರ ಸಂಸಾರ ಸಂಗೀತದಂತಹ ಮಧುರ ರಾಗ ಸಂಯೋಗ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಅಪಸ್ವರ ಹೊರಡು ವುದುಂಟಲ್ಲ ! ಮಗ ರಾಜಶೇಖರನ ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭ, ಸಂಯಮ ಮೂರ್ತಿ ಮನಸೂರರನ್ನು ತಾಳತಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಮೈಮರೆಯುವುದು, ಸ್ವರ, ತಾಳ, ಲಯ, ರಾಗ, ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಕೇಳುಗನನ್ನ ಯಾವುದೋ ಅಮೂರ್ತ ಮಧುರ ಅನುಭವದ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವುದು ಮನಸೂರರ ಸಂಗೀತ. ಯಾರು ಬಂದರು ಯಾರು ಹೋದರು ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಂದವನಿಗೆ ತುರ್ತಿನ ಕೆಲಸವಿ ದ್ದರೂ ಎದ್ದುಹೋಗಲು ಮರೆತೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಲೋಕದ ಜಂಜಡವೆಲ್ಲ ಮಾಯ ವಾಗ ಬೇಕು. ಬೇಂದ್ರೆ ಹೇಳುವಂತೆ "ಮನ ಮೀರಿ ನಾ ನಿಂತೆ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು ಗೆಳೆಯ ಜಗದ ಚಿಂತೆ" ಎಂಬಂತಹ ಅನುಭವ, ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುರಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸುವ ಅನುಭವ. ಡಾ॥ ಭೈರಪ್ಪನವರು ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾರಂತೆ- ಅಂತಹ ಅನುಭವ.

ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾರ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿದ್ದವನು, ಈಗ ಉತ್ತರಾ

ದಿಯ ಸ್ವರ ಲಯ ರಾಗ ಭಾವಗಳ ಲೀಲಾಟಕ್ಕೆ ಮನಸೋತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ. ದಕ್ಷಿಣದವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುವ ಅವಸರ. ಒಂದು ರಾಗಕ್ಕೆ ಆಕಾಶದ ವಿಸ್ತಾರ, ಸಮುದ್ರದ ಆಳ ಇರುತ್ತದೆ. ಭಾವ, ರಸಗಳ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಎಲ್ಲಿ? ಉತ್ತರಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಗದ ಆಲಾಪ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಫಿರತ್‌ಗೆ ಎರಗಿ, ವಿಲಂಬಿತ, ಧೃತ, ಅತಿಧೃತ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿ ಏರಿ, ಸಂಗೀತದ ಗಂಧ ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನಂಥವರನ್ನು ಯಾವುದೋ ಭಾವಾವೇಶದ ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿಸಿ, ಸಮಕ್ಕೆ ಎಳೆತರುವ ಆ ಅನುಭವ, ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ. ತಾಳದ ಗಣನೆ ಬುದ್ಧಿ ಗಮ್ಯವಾದರೆ, ರಾಗ, ಭಾವ, ರಸ ಹೃದಯ ಗಮ್ಯ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ತಾಳ ಪ್ರಧಾನವಾದರೆ ಉತ್ತರಾದಿ ಸಂಗೀತ ಶೃತಿ, ಭಾವ ಪ್ರಧಾನ. "ತಾಲ್ ಗಯಾತೋ ಬಾಲ್ ಗಯಾ, ಸುರ್ ಗಯಾತೋ ಸಿರ್ ಗಯಾ" ಉತ್ತರದವರ ಹೇಳಿಕೆ. ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜಂಜಾಟದಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಗಲಹರಿಯ, ಸಮುದ್ರಯಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಮಧುರಾನುಭವವನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನದ ತನಕ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಗುನಿಸಿ–ರಮಿಸುವ ಸಂಗೀತ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಕೃಪೆ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿಯ ಅನುಭವ ಈಜುಕೊಳದ ಈಜಾಟ. ಉತ್ತರಾದಿಯ ಅನುಭವ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಜಿದಂತೆ. ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಕಳಪೆ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರ ಗಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವೆರಡರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಂತರ ಅನುಭವದಿಂದ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದೀತು. ಮನಸೂರರ ಸಂಗೀತ ಅಂತಹ ಮನ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಗೀತ.

—ಪಾಂಡುರಂಗ ಉಡುಪ